

Izhaja vsak petek. Izdaja Casopisno založniško podjetje Primorski tisk Koper. Naslov uredništva in uprave: Koper, Verdijeva 2/1, telefon 170. Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 130 din. Za inozemstvo letno 1000 din ali 3,5 dolarja. Bančni račun 602-70-1-181. Prilogo Uradni vestnik okraja Koper prejema naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

NOVOLETNA POSLANICA PREDSEDNIKA TITA

S trdno vero v naše lastne moči

Za novo leto je predsednik FLRJ Josip Broz Tito poslal državljanom Jugoslavije naslednji novoletni pozdrav:

»Tovariši in tovarišice, državljani in državljanke Jugoslavije!

Čeprav sem skupaj s tovariši, ki so krenili z menoj na to potovanje, v tem trenutku daleč od vas v prijateljski deželi Indoneziji, smo v mislih z vami — na pragu novega 1959. leta. Skupaj z našimi prijatelji, obdani s simpatijami in gostoljubnostjo, praznujemo tu, na drugi strani ekvatorja, Novo leto.

Vi veste, da smo se odločili za to daljno pot z namenom, da še bolj utrdimo vezi in vsestransko sodelovanje z deželami v tem delu sveta. Prizadevali si bomo, da bomo tudi ob tej priložnosti natančno tolmačili težnje naših narodov in simpatije, ki jih goje do narodov v tem delu sveta. Naša skupna skrb pa sta mir in uresničenje čim tesnejšega sodelovanja med narodi.

Tovariši in tovarišice! Za seboj puščamo še eno leto vztrajnega boja za izgradnjo naše socialistične dežele, za uresničenje lepše in srečnejše prihodnosti naših delovnih državljanov. Tudi lansko leto je bilo bogato z različnimi dogodki tako v našem notranjem življenju kakor tudi v mednarodnem merilu. Vztrajen boj za nadaljnji napredek naše dežele ni bil brezuspešen. Lani smo dosegli v izgradnji naše dežele znatne uspehe. Mnoge tovarne in drugi objekti so začeli v tem letu obratovati, naša mladina je zgradila v pčilih osmih mesecih 80 km avtomobilske ceste med Ljubljano in Zagrebom, s čimer je še enkrat potrdila svoj visoki socialistični patriotizem. Dosegli smo lepe uspehe v povečanju delovne storilnosti, v bogatejši izbiri in boljših proizvodih. Naši delavci, inženirji in tehniki so res lahko ponosni na dosežene uspehe.

V kmetijstvu smo lani prvič dosegli velike uspehe v bogatem pridelku žita in koruze, ker smo začeli bolj smelo uporabljati agrotehnična sredstva. Ti uspehi, čeprav doseženi na majhnih površinah, so prepričali, da sušno leto ni povzročilo večje škode v prehrani našega prebivalstva. Prav sodobni obdelavi teh majhnih

površin se moramo zahvaliti, da smo naš povprečni donos v celoti dosegli. V letu 1959 bomo morali v kmetijstvu napredovati še bolj smelo. Skupnost bo dala v tem letu za investicije v kmetijstvu nad 80 milijard in to morajo roditi pričakovane sadove. Naši kmetje morajo spoznati, kako velike koristi bo zanje, če se z bolj sodobno obdelavo zemlje, s kooperacijo in povezovanjem v zadrage vključijo v boj za večje donose.

Na mednarodnem torišču je bilo staro leto v znamenju nepretrganega boja za mir, za prepoved jedrskih eksplozij, jedrskih bomb, za razorožitve itd. Čeprav pa v najvažnejših vprašanjih niso bili doseženi odločilni uspehi, se je vendar posrečilo doseči vsaj nekaj — preprečiti vojno na Bližnjem vzhodu, začeti resnejše razgovore o opustitvi poskusov z atomskimi bombami itd. V vsem tem so imeli odločilno vlogo Združeni narodi.

Daleč smo od tega, da bi lahko bili brez skrbi glede bodočnosti človeštva in prav zato moramo skupaj z miroljubnimi silami sveta napeti vse sile, da bi ohranili mir in ustvarili miroljubno aktivno koeksistenco ter sodelovanje med narodi sveta.

Tovariši in tovarišice, državljani in državljanke! V leto 1959 stopamo s trdno vero v naše lastne moči in ustvarjalne sposobnosti naših delovnih ljudi. Tudi letos nas čaka mnogo nalog, ki so dokaj težavne, ki pa jih bomo lahko izpolnili, če bomo imeli zmerom pred očmi našo skupnost kot celoto, če bomo naša gmotna sredstva pravilno in varčno uporabljali. Vse naše naloge so usmerjene na uresničenje boljšega življenja naših delovnih ljudi in vsak voditelj ali kdo drug, ki bi pozabil na to, bi delal proti posameznikom in proti skupnosti kot celoti.

Boljši življenjski standard je seveda odvisen predvsem od samih delovnih ljudi in povečanja delovne storilnosti, prav tako pa tudi od varčevanja in nerazsipnosti, česar nekateri vodilni ljudje še ne upoštevajo dovolj. Kadar govorim o varčevanju, mislim predvsem na varčevanje v proizvodnji, v tovarnah in raznih drugih podjetjih, v ustanovah in na raznih nepotrebnih proslavah. Kadar

govorim o varčevanju, tedaj mislim tudi na drago graditev raznih objektov, stanovanjskih hiš in drugega. Ko govorim o varčevanju, mislim, da je treba čim bolj omejiti investicije, ne pa jih širiti zunaj plana, kajti konec koncev gre to v škodo standarda državljanov. Vsestransko varčevanje in pravilna razdelitev sredstev imata v premagovanju naših gmotnih težav eno izmed odločilnih vlog.

Našim delovnim ljudem — delavcem, kmetom in ljudski inteligenci, našemu mlademu rodu, našim pripadnikom obrambnih sil, vsem našim državljanom in državljanke želim srečno novo 1959. leto!



Našim delovnim ljudem, delavcem, kmetom in ljudski inteligenci, naši mladi generaciji, našim pripadnikom obrambnih sil, vsem našim državljanom in državljanke želim srečno novo leto 1959!

DELOVNI LJUDJE KOPESKEGA OKRAJA

v znamenju jubilejnega leta KPJ

Letos aprila bo poteklo 40 let, ko je bila na Kongresu zedinjenja v Beogradu ustanovljena Komunistična partija Jugoslavije, s tem pa so bili ustvarjeni pogoji za novo obdobje, za obdobje zavesnega in organiziranega boja delavskega razreda Jugoslavije za njegove osnovne pravice. Ta veličastni boj zatiranih ljudskih množic je bil po 28 letih pod vodstvom Partije našim ljubljanim voditeljem tovarišem Titom na čelu zmagovalo zaključeno z narodnoosvobodilno borbo in ljudsko revolucijo,

ČESTITKE PREDSEDNIKA TITA SOVJETSKIM VODITELJEM

Predsednik Tito je poslal za Novo leto Vorosilovu in Hrusčovu čestitke, na katere je prejel od obeh državnikov skupen odgovor, v katerem se pridružujeta željam Tita za razvoj prijateljskih odnosov med našima deželama in za spreh socializma in miru v svetu.

ODMEVI NA TITOV OBISK

Vse svetovno časopisje s simpatijami spremlja potovanje predsednika Tita po prijateljskih azijskih deželah; skoraj vsi brez izjeme poudarjajo konstruktivno jugoslovansko politiko in napovedujejo, da bo aktivna koeksistencija v prihodnje celo uzakonjena z mednarodnim pravom.

Velikega pomena Titovega poslanstva ne priznajo oziroma ga skušajo izmalčiti kot potezo imperialistov samo v Pekingu, v Tirani in v Sofiji.

ko je končno delovno ljudstvo vso oblast v deželi vzelo v svoje roke.

Zgodovina jugoslovanske Partije je tedaj zgodovina boja delovnih ljudi naše demovine, zgodovina boja za osnovne človečanske pravice in za novo, takšno družbeno ureditev, ki je že v kratkih štirinajstih letih rodila izredne sadove v korist vseh delovnih ljudi naše socialistične demovine.

Ko se danes po štiridesetih letih jugoslovanski narodi ozirajo na to plodno žetev, se hkrati s hvaležnostjo spominjajo gigantskih naporov in premnogoterih žrtev, ki jih je iz svojih prednjih vrst žrtvovala Partija za vse to, kar danes imamo in uživamo.

V naši domovini skoraj ni kraja, na katerega nas ne bi vezali živi spomini na vsa ta leta: prizorišča stavk in spopadov s čuvarji krvavih kapitalističnih režimov, policijski zaporji, sodišča in ječe — vse to nas spominja na težavno borbo jugoslovanskih komunistov in na njihovo brezmejno požrtvovalnost in zvestobo Partiji in ljudstvu. O velikem delu Partije pričajo tudi številna slavna bojišča in množične grob-

nice padlih junakov, ilegalne tehnike in tiskarne, kraji sestankov, zborovanj, posvetovanj, važnih političnih in vojaških konferenc ter neposrednih akcij.

Primorska je bila sicer z državno mejo ločena od svoje matične demovine, toda ljudstvo teh krajev nikoli ni pozabilo, da je njegova pot skupna s potjo jugoslovanskih narodov. Težnja po povezavi je bila vsekdar močnejša od meje in od fašističnih stražarjev, ki so jo hoteli neprodradno zapreti. Velika zasluga jugoslovanske Partije je, da je te stike vsekoli ohranila in krepila. Postajali so toliko močnejši, kolikor bolj se je bližal dan končne zmage jugoslovanskega delavskega razreda; vendar pa so bili na Primorskem spričo težkih razmer ljudje manj kot v drugih delih demovine seznanjeni s celotnim delom Komunistične partije Jugoslavije. Zato bo dvakrat prav, če letos ob jubilejnem letu Partije to nadoknadimo. Razen štiridesete obletnice KPJ bomo letos slavili tudi 40. obletnico njene revolucionarne mladinske organizacije SKOJ.

(Nadaljevanje na 2. str.)

Prijatelj med prijatelji

Na Novega leta dan je predsednik Tito zaključil svoj desetdnevni uradni obisk v Indoneziji. V tem času se je jugoslovanska državna delegacija pod njegovim vodstvom sestala na več razgovorov s predsednikom Indonezije Sukarnom in njegovimi najbližjimi sodelavci, v katerih je prišla do spontanega izraza nadaljnja krepitev prijateljstva med narodi obeh držav. V teh razgovorih so bili obravnavani tudi pereči mednarodni problemi v duhu načel ustanovne listine OZN in deklaracije bandunške azijsko-afriške konference, ki je bila leta 1955. V uradnem sporočilu o razgovorih poglavarjev obeh držav je med drugim poudarjeno prizadevanje tako Jugoslavije kot Indonezije po uveljavljanju aktivne miroljubne koeksistence in ne vključevanje v bloke, kar je doslej že rodilo bogate sadove zadovoljivega notranjega razvoja obeh držav in se pokazalo kot pozitiven prispevek k popuščanju mednarodnih napetosti. Zato sta oba predsednika mnenja, da bi bile nove pobude in krepitev naporov vseh tistih dežel, ki se v akciji za mir in široko mednarodno sodelovanje ravna po sodobnih načelih, koristne za vse

te dežele in za učinkovitejšo delovanje v smeri ublaževanja sedanje napetosti in trajne ohranitve miru, po katerem človeštvo nezadržno teži. Posebna pozornost teh razgovorov je bila posvečena problemom razorožitve in prepovedi jedrskega orožja, predvsem pa poskusov z njim za množično uničevanje. Glede medsebojnih odnosov pa je bilo poudarjeno, da je opaziti velik napredek v razvijanju gospodarskega sodelovanja med Jugoslavijo in Indonezijo, ki bo v prihodnje dobilo še večji razmah in se razširilo tudi na izmenjavo kulturnih dobrin obeh držav.

Po prisrčnem slovesu od indonezijskih državnikov in indonezijskega ljudstva v Padangbaju so se predsednik Tito, njegova soproga in člani jugoslovanske uradne delegacije vkrkali na ladjo »Galeb« in odpluli mimo otokov Jave in Madure prek Javanskega morja, Durijanskega preliva skozi Malajsko ožino v Bengalski zaliv.

V četrtek pa je prispel predsednik Tito s svojim spremstvom na državni obisk v Burmo, kjer bo ostal tri dni, nato pa bo nadaljeval svojo pot v Indijo.

NOVOLETNO VOŠČILO PREDSEDNIKA OLO ALBINA DUJCA

Z vedrim zaupanjem v novo leto

Dne 29. decembra se je okrajni ljudski odbor sestal na svojo zadnjo sejo v lanskem letu. Ob tej priložnosti je predsednik Albin Dujc naslovil na odbornike in prek njih na vse prebivalstvo koprškega okraja naslednjo novoletno poslanico in voščilo:

»Tovarišice in tovariši! Ljudski odborniki!

Današnja seja je hkrati tudi zadnja seja OLO Koper v letošnjem letu. Obširnejše poročilo o delu in uspehih OLO za leto 1958 bomo podali kdaj pozneje, ko bomo imeli dokončne rezultate. Ko zaključujemo naše delo za letošnje leto, bi želeli ob tej priložnosti vseeno omeniti nekaj splošnejših podatkov o doseženih uspehih, da bomo praznovali Novo leto s prijetno zavestjo in občutki zadovoljstva, saj ti uspehi so bili, kakor lani, tudi letos zelo veliki.

Predvsem pomeni letošnje leto nadaljnje uspehe za utrditev in razvijanje komunalnega uspeha in velike uspehe na področju našega gospodarskega razvoja.

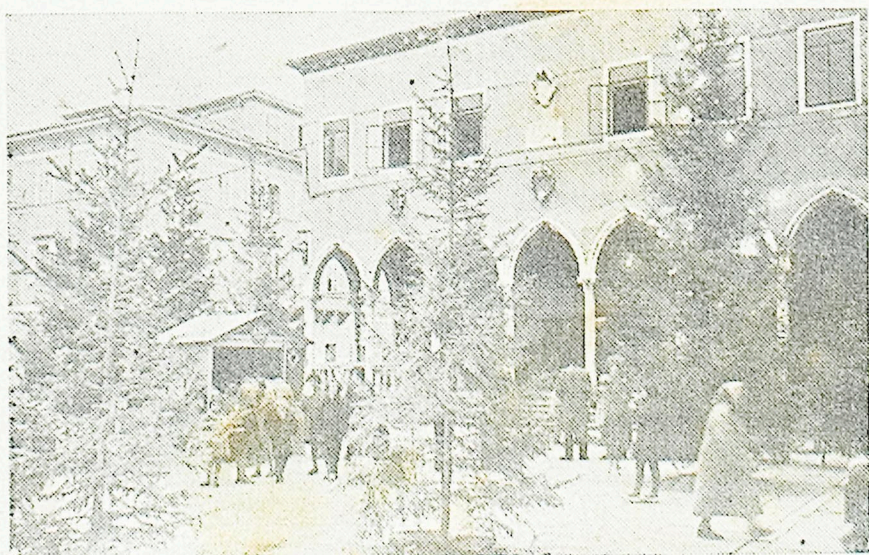
Celotni obseg proizvodnje in blagovnega prometa v družbenem sektorju gospodarstva bo v letošnjem letu predvidoma znašal 55.800 milijonov dinarjev, kar predstavlja okoli 10% več kot v preteklem letu. Tako smo letošnje postavke našega družbenega plana glede porasta proizvodnje in blagovnega prometa v celoti izpolnili in celo prekoračili za 1%.

Po posameznih panogah gospodarstva bodo predvidoma doseženi naslednji rezultati v milijonih din:

Industrija 15.583, 15.645, 101,0; Kmetijstvo 5.792, 5.690, 98,5; Gozdarstvo 613, 608, 99,0; Gradbeništvo 2.514, 2.530, 100,5; Promet 5.009, 5.183, 103,2; Trgovina 21.397, 21.435, 100,0; Gostinstvo 11.334, 11.393, 104,5; Obrt 2.434, 2.748, 113,0; Komunalna dejavnost 588, 600, 103,0. Skupaj: 55.265, 55.838, 101,0.

Opomba: Prva številka pomeni plan, druga realizacijo, tretja pa indeks.

(Konec na 3. strani)



Fred starodavno Ložo je za obisk dedka Mraza zrasel v veliko veselje naših najmlajših prelep smrekov gozd — več o njem na 7. strani

Na Koprskem v znamenju jubileja KPJ

(Nadaljevanje s 1. str.)

Kakor po ostalih delih naše domovine bodo tudi v našem okraju v letošnjem letu številne proslave, predavanja, akademije, odkritja spominskih plošč, izleti v zgodovinske kraje itd. Spričo pomembnosti jubileja naše Partije so razumljive po vseh naših

krajih številne razgibane priprave za dostojno proslavitev zgodovinskega dogodka pred 40. leti ter revolucionarnega boja in rasti te Partije vse do naših dni.

Ta praznik torej ne pripada zgolj zgodovini. Delo, ki je bilo začeto pred 40. leti, še traja. Danes se pod vodstvom Partije še

naprej borimo za nadaljnji gospodarski in obči procvit naše dežele, utrjujemo resnično socialistično demokracijo, zasidrano na trdnih temeljih delavskega in družbenega upravljanja. S krepitvijo teh naših organov, z odpravljanjem napak v njihovem delovanju, z nenehnim izboljševanjem organizacije proizvodnega procesa po naših podjetjih, z varčevanjem in stalnim večanjem storilnosti ter z drugimi podobnimi pobudami bomo razen slavnostnih proslav jubilejnega leta naše Partije dejansko še najbolj učinkovito proslavili to veliko obletnico; praznovali jo bomo tudi v znamenju razvijanja socialističnih odnosov na vasi in neizprosne boja proti vsem vrstam zaostalosti, za nadaljnji dvig življenjske ravni našega delovnega človeka.



Predsednika Tito in Sukarno ter Jovanka Broz z drugimi gosti na sprejemu v palači »Istana Merdeka« v Džakarti

Sprejem po SVETU

MIKOJAN NA OBISKU V ZDA

Prvi podpredsednik sovjetske vlade Anastas Mikojan je v nedeljo prispel v ZDA. Po izkrcanju v New Yorku je nadaljeval pot v Washington, kjer je imel v ponedeljek razgovore z zunanjim ministrom Dullesom. Po razgovoru je Mikojan izjavil, da je imel z Dullesom uvodno izmenjavo misli in da sta govorila med drugim o Berlinu, o Nemčiji, o razorožitvi in o trgovini. Dejal je, da se bo med svojim obiskom sestal tudi s predsednikom Eisenhowerjem in nato ponovno z Dullesom, ko se bo vrnil z obiska po drugih ameriških mestih.

Mikojan je obiskal tudi podpredsednika Nixona.

V BELGIJSKEM KONGU VRE

V glavnem mestu belgijskega Konga Leopoldvillu je prišlo zadnje dni do večjih demonstracij, ker so lokalne oblasti prepovedale zborovanje črnega osvobodilnega gibanja Abako, ki deluje za osvoboditev Konga in za svojo samostojnost, kar seveda belgijskim kolonialcem ni všeč. V nemirih je izgubilo življenje več črncev, večje število pa je bilo ranjenih, samo mesto pa je po nekaterih predelih popolnoma opustošeno. Oblasti so uvedle obredno stanje. Nепreverjeni po-

datki pravijo, da je bilo mrtvih najmanj okrog 30 črncev, nad 100 pa ranjenih, medtem ko je med belci okrog 20 ranjenih.

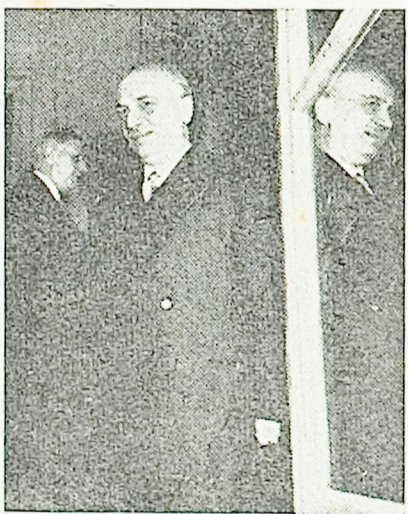
Belgijski parlament se je zaradi teh neredov na zahtevo opozicijskih socialistov sestal na izredno zasedanje in razpravljal o položaju v Leopoldvillu. Socialisti zahtevajo od ministrskega predsednika Eyskenssa, naj pošlje v Leopoldvill parlamentarno delegacijo, ki naj razišče vzroke nastalih nemirov.

PREVRAT NA KUBI

Kubanski predsednik Batista je za Novo leto na vrat na nos pobegnil iz Kube, potem ko je zmagala revolucija in vojska upornikov s Fidelom Castrom na čelu. Batista je še utegnil odnesti s seboj 300 milijonov pesosov ali nad 185 milijard dinarjev. Uporniki so za svojega začasnega predsednika republike postavili Manuela Urrutia, vodjo upornikov Fidel Castra pa za vojaškega poverjenika. Urrutia in Castro sta napravila zmagoslavni pohod na čelu motorizirane kolone iz Santiaga v prestolnico Havano, kjer so jima pripravili triumfalni sprejem.

FANFANI NA OBISKU V KAIRU

Italijanski ministrski predsednik Fanfani je razvil zadnje dni kaj živo diplomatsko aktivnost. Tako je pred nedavnim obiskal Pariz, pravkar pa je — kakor poudarjajo zahodni listi — vednostjo zahodnih zaveznikov ter kot njihov posredovalec na obisku pri predsedniku ZAR Naserju, nakar odpotuje še v Atene. Med obiskom Fanfanija so na znanem bojišču iz druge svetovne vojne pri El Alamejnu, kjer je padlo veliko število Italijanov, odkrili mavzolej tem padlim. S Fanfanijem je bilo pri odkritju kostnice še večje število italijanskih političnih osebnosti, med njimi tudi Saragat. Fanfani je imel z Naserjem dva uradna politična razgovora in nekaj priložnostnih stikov z drugimi egiptovskimi državniki, nato pa je odpotoval v Atene, kjer je danes in jutri gost grške vlade.



Predsednik italijanske vlade Amintore Fanfani se je te dni sestal »na štiri oči« z novim predsednikom francoske republike De Gaulleom. Oba državnika sta na sliki ob odhodu Fanfanija iz palače Matignon, kjer je bil sestanek. Ob slovesu je De Gaulle obljubil svojemu gostu, da bo poslal posebno francosko delegacijo, ki bo ta mesec prisostvovala slavnostim ob začetku del za predor skozi Mont Blanc

Deseti sončni planet

Ni se še poglelo zmagoslavje Američanov, ki so izstrelili v vesolje svoj satelit, ko je svet presenetila Sovjetska zveza s svojo novo kozmično raketo, katero so 2. januarja izstrelili proti Luni. Raketa je težka 1472 kg in nosi s seboj 361 kg raznih znanstvenih aparatov. To je prvi uspel poskus človeškega uma, izstreliti in poslati neko telo iz območja zemeljske gravitacije. Raketa je letela s hitrostjo okrog 9000 km na uro in je bila njena brzina ravno tolikšna, da rakete ni mogla privleči lunina težnost, čeprav je letela mimo nje oddaljena le 6 do 8 tisoč km, marveč je nadaljevala pot proti soncu in včeraj stopila v svoj tir okoli njega in s tem postala prvi umetni planet, ki kroži okrog sonca. Njegova pot bo trajala 450 dni, se pravi skoraj tri mesece več kot zemljina in za toliko bo tudi leto na tem umetnem planetu daljše.

V ponedeljek, 5. januarja, je raketa zaradi ogromne oddaljenosti od zemlje in zaradi iztrošenosti energetskih naprav na njej prenehala pošiljati na zemljo radijska poročila. Vendar pa je bilo celovanje aparatov zadostno, da so učenjaki že v kratkem času

treh dni, dokler so ti znaki dosegali zemljo, dobili dovolj dragocenih podatkov za nadaljnja raziskovanja.

Sovjetski učenjaki menijo, da se bosta v bodočnosti letalna kroga zemlje in tega satelita lahko križala in bo raketa spet padla na zemljo, oziroma bi v tem primeru verjetno zgorela v zemeljskem ozračju.

Nova sovjetska zmaga na pod-

ročju raketne znanosti je močno presenetila svet in dokazala tudi Američanom, ki so morali poparjeni priznati, da so Sovjeti precej naprednejši, kar zadeva raketno tehniko. Sicer pa je ta nova zmaga znanosti velika pridobitev za ves svet in so k doseženemu uspehu Sovjetom čestitali številni znanstveniki in državniki sveta, med drugimi tudi predsednik ZDA Eisenhower.

Novice TRŽAŠKEGA

Na zadnji seji tržaškega občinskega sveta je odborik za šolstvo prof. Gridelli predložil v odobritev sklep za najem 145 milijonov lir posojila pri Tržaški posojilnici in hranilnici za zidanje novih šol. Ta sklep je bil soglasno sprejet. Občina je za zidanje štirih novih šol sicer že najela 305 milijonov lir posojila. Nato je občinski svet odobril nakazilo 9 milijonov lir šolskemu patronatu. Na tej seji so tudi namenili 100 milijonov lir za izvršitev raznih javnih del.

Komunistični svetovalec v tržaškem občinskem svetu je pred dnevi predložil resolucijo v zvezi s sedanjo hudo stanovanjsko stisko. Resolucija poziva vlado, naj nakaze denar za gradnjo 10.000 stanovanj, ki naj bi bila zgrajena v štirih letih. Nadalje zahteva nadaljevanje zbiranja denar-

nih prispevkov za zidanje stanovanj INA-Casa ter prispevkov za zidanje stanovanj za begunce, ki ne smejo bremeniti nakazil za stanovanja Tržačanov, ter naj bi se povečala nakazila za gradnjo stanovanj po načrtu Aldisio. Ker je občinska uprava že sklenila najeti milijardo lir posojila za zidanje 300 ljudskih stanovanj, poziva tržaški občinski svet župana in odbor, naj vse ukrepanja za vključitev 1,5 milijarde lir posojila v bodoči proračun.

Plemeniti napori

Na letni seji OO RK so člani okrajnega odbora in predsednik občinskih odborov RK temeljito analizirali enoletno delo na področju našega okraja in pripravili obsežen program za prihodnje leto. Seje se je udeležil tudi dr. Luciano Ferfolja, internist koprške bolnišnice, vodil pa jo je predsednik OO RK Hugo Rues.

KRI ZA SKUPNE POTREBE

Kot vsako leto je bila tudi letos na področju našega okraja obsežna krvodajalska akcija, ki ima namen, zagotoviti naši zdravstveni službi zadostne rezerve krvi in krvne plazme. Iz poročila, ki ga je podala tajnica OK RK Fani Straus, je razvidno, da je krvni prispevek na našem področju zadovoljiv. Krvodajalska ekipa je

delala v glavnem po predvidenem načrtu, prispevek posameznih občin pa nudi naslednjo sliko: v Koprju, kjer je organizacija RK dokaj osamljena, so pridobili 209 krvodajalcev; v Hrbeljah in Divači je bil najslabši odziv in je oddalo kri samo 81 oseb; dokaj dobro je uspela akcija tudi v Sežani (212 oseb); v Postojni 189 ter v Pirki in Hriški Bistrici 133 oz. 181 oseb. V Hriški Bistrici se je odzvalo krvodajalski akciji tudi večje število pripadnikov JLA.

Kot je torej razvidno iz poročila, je krvodajalska akcija uspela, čeprav je znano, da s tem krvnim prispevkom ne krijemo niti lastnih potreb. Dr. Ferfolja meni, da je stanje dokaj kritično, saj v Izoli niti nimajo transfuzijske postaje in dobivajo skoraj celotno količino te dragocene tekočine iz Ljubljane. Zgodi se, da v primerih resnih poškodb onesrečenec ne morejo nuditi transfuzije. Ker bodo v Izoli v kratkem odprli transfuzijsko postajo, računajo, da se bo stanje popravilo.

Vso pozornost zasluži tudi soglasna ugotovitev predsednikov občinskih odborov RK, da so v večini primerov bili v svojem humanem delu osamljeni in so celo sindikalne organizacije zavračale pobudo Rdečega križa.

REDNA PREHRANA — OBLIKA BOJA PROTI ALKOHOLIZMU

Solske kuhinje, delavske menze in zasebna gospodinjstva so bili v tem letu deležni pomoči izredno velikih količin živil iz sklada RK. V razdobju enega leta so na področju našega okraja razdelili nad 1,5 milijona kg hrane — mleka v prahu, moka, sira itd. — medtem ko bo tudi program pomoči v prihodnjem letu dosegel to število.

Izkazalo se je, da je redna prehrana v menzah, solah in tudi v zasebnih gospodinjstvih mnogo pripomogla k preprečevanju alkoholizma. Zato lahko trdimo, da je Rdeči križ prav tako odlično posegel v boj proti alkoholizmu kot zdravstvena služba, ki bo v doglednem času odprla v koprski bolnišnici poseben oddelek za zdravljenje alkoholikov.

(Nadaljevanje na 10. strani)

Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Bradaščka. Tiska tiskarna CZP »Primorski tisk« Koper

Vneboj vestah

KAIRO — Predstavnik začasne alžirske vlade je izjavil, da so v bojih v Alžiru od 28. decembra do 1. januarja ubili 433, ranili pa 189 francoskih vojakov. Sestrelili so eno francosko letalo in en helikopter, izvedli 20 napadov na francoske položaje ter poškodovali 22 vojaških vozil.

LONDON — Britansko zunanje ministrstvo je sporočilo, da bo Velika Britanija dala Sudanu posojilo 5 milijonov funtov šterlingov. Posojilo bo služilo za olajšavo uvoza britanskih izdelkov v Sudanu.

BONN — V Kairo bo te dni odpotovala zahodnonemška vladna delegacija, ki se bo razgovarjala s predstavniki vlade ZAR o sodelovanju zahodnonemških industrijskih tvrdk pri izgradnji Asuanskega jezusa.

TOKIO — Japonci bodo 1. 1961 spustili v pogon prvi atomski reaktor.

DUNA — Predsednik vlade inž. Julius Raab je v ponedeljek odpotoval na uradni obisk na Japonsko. V Tokiju se bo razgovarjal s predsednikom japonske vlade Kišijem in japonskim zunanjim ministrom Fudžijamo o gospodarskih in kulturnih stikih med obema deželama. Predsednik vlade inž. Raab je na poti na Japonsko razgovarjal v Kjōbenhavnu s predsednikom danske vlade Hansenom. Pred odhodom z Dunaja je izjavil, da želijo Avstrijci vzpostaviti boljše trgovinske odnose in prometno povezavo med Avstrijo in Japonsko.

ANKARA — Na zborovanju v Zonguliatu, ki je rudarsko središče blizu Crnega morja, so rudarji zahtevali, naj jim priznajo pravico do stavke, ki jim jo je med zadnjo volilno kampanjo obetala vladna demokratska stranka. Ravnateljstvo rudnika pa je rudarje ovadilo oblastem, češ da so komunisti. Rudarji želijo namreč s stavko izboljšati svoje življenjske pogoje.

WASHINGTON — Minister za delo ZDA James Mitchell je izjavil, da je bilo lani v ZDA 3440 delavskih stavk. Največ stavk je bilo v avtomobilski industriji.

WASHINGTON — Predsednik ZDA Eisenhower je izjavil, da bodo stroški obrambe ZDA v prihodnjem finančnem letu znašali 40 milijard 900 milijonov dolarjev, to je približno 100 milijonov dolarjev več kot v tem finančnem letu.

MOSKVA — Sovjetski strokovnjaki menijo, da bodo letos načrpali v Sovjetski zvezi približno 113 milijonov ton nafte. Ta količina je za 15 milijonov ton večja od količine nafte, načrpane 1. 1957.

Pokrajinska ustanova za turizem že sestavila spored raznih kulturnih, športnih in drugih prireditev, ki naj bi bile letos. Tako bi bila pred miramarskim gradom in v njegovem parku v poletni sezoni prireditev pod imenom »Zvoki in luči«. V parku na pri gradu bi namestili zvočnike in štirideset minut na dan bodo obiskovalci govorili o zgodovini gradu ter o ljudskih pripovedkah o zakletem gradu. Miljski karneval bo med 8. in 10. februarjem tako kot vsako leto z nastopom alegoričnih vozov in mask. Mednarodna razstava cvetic bo odprta od 25. aprila do 3. maja. Med 16. aprilom in 1. majem bo v Grljanu in Miramaru II. mednarodni turnir bridge. Maja bodo igrali baseball ameriški študentje, ob istem času pa bodo nastopile tudi italijanske ekipe base-balla iz Trsta, Gorice in Vidma. Tradicionalni tržaški velesojem bo trajal od 2. junija do 5. julija. Predvidene so tudi številne regate, tako 3. maja krajevne, 31. maja mednarodne in v prvem tednu v juniju regate v Sesljanu. 12. julija bo državna regata, 9. avgusta regata od Grljana do Devina, v prvi polovici avgusta bo nočna regata v Sesljanu, 15. in 16. avgusta bodo tekmovala jadrnalna društva iz Trsta, Milj in Tržača, a 7. septembra bodo zaključne regate. Dramska sezona v gledališču Verdi se bo začela 16. marca ter bo trajala do 19. aprila, simfonična sezona pa od 23. aprila do 30. maja. Med 8. julijem in 9. avgustom bodo razne prireditve pri Sv. Justu, v drugi polovici septembra pa bo v gledališču Verdi več koncertov pod vodstvom mladih dirigentov.

Tržaška trgovinska zbornica je te dni objavila podatke o gospodarskem položaju Trsta v novembru. Medtem ko se je v tem mesecu močno povečal turistični promet, je bil promet v trgovinah na drobno znatno nižji kot je bilo pričakovati. Poročilo zbornice tudi ugotavlja porast cen nekaterim živilom in znižanje cen bombazu ter njegovim izdelkom.

PRISRČNA SREČANJA OB VSEJ MEJI

Tudi letos je prišlo vzdolž italijansko-jugoslovanske meje na vseh mejnih prehodih do prisrčnih srečanj med pripadniki italijanskih in jugoslovanskih obmejnih organov. Eni in drugi so se povabili v goste na skromne zakuske, se obdarili s simboličnimi darili in si odkrito segli v roke z željo, da bi bili odnosi in sodelovanje tudi v nastopajočem letu tako prijateljski in korektni — ali pa še boljši — kot so bili v minulem letu.

Z vedrim zaupanjem v novo leto

(nadaljevanje s 1. strani)
Na osnovi tega pregleda ugotavljamo, da so v letošnjem letu vse panoge gospodarstva izvršile svoje planne naloge razen kmetijstva in gozdarstva, kjer je pa izpad zaradi objektivnih razlogov. V družbenem sektorju kmetijstva zaradi slabega ulova rib, v gozdarstvu pa zaradi manjših investicijskih del, ker niso dobili razpoložljivih sredstev. Celotna kmetijska proizvodnja v letošnjem letu s privatnim sektorjem pred znaša 7 milijard 200 milijonov dinarjev, kakor je predvideval okrajni družbeni plan. Spomladanske izdatke je pokrili nadpovprečni pridelek prozja in dobri rezultati druge košice na delu gornjega področja. Tudi v zaposlovanju delovne sile smo dosegli boljše rezultate, kot smo predvidevali, saj je povprečno število zaposlenih v gospodarstvu celo nekoliko nižje, kot je bilo planirano v okrajnem družbenem planu. Čeno prekoračenje imamo le v prometu, in sicer za 10 %, kar je upravneno, ker je tudi fizični obseg proračuna prekoračen za 10 %. Nekoliko slabše rezultate smo došli v samem poslovanju gospodarskih organizacij in v organizaciji delavcev je narodni dohodek za okoli milijonov dinarjev ali za 3 % nižji, kot pa se je predvidevalo po družbenem planu. Če primerjamo rezultate vsega leta z rezultati prvega polletja, potem lahko ugotovimo, da smo v drugem polletju napravili velik korak oziroma napredek v razvoju našega gospodarstva in v povečanju storilnosti dela. Da smo dosegli tak uspeh, pa se moramo zahvaliti aktivni vlogi ljudskega odbora, predvsem zborov proizvajalcev, predvsem pa političnim organizacijam, ki so pravočasno mobilizirale vse delovne kolektive za izpolnjevanje planskih nalog. Skupne bruto investicije so znašale v letošnjem letu predvidoma 8 milijard 900 milijonov dinarjev ali okoli 20 % več, kot je predvideval družbeni plan za letošnje leto. Nasproti lanskemu letu pa so za okoli 40 % večje. Največje povečanje zaznamujemo v prometu, kmetijstvu, gostinstvu in stanovanjsko-komunalni izgradnji. V prometu so se povečale investicije nasproti lanskemu letu za 80 %, predvsem zaradi gradnje novih prekoceanskih ladij in gradnje operativne obale v pristanišču, v kmetijstvu za 65 %, zaradi novih nasadov, melioracij in nove mehanizacije, v gostinstvu za okoli 100 %, zaradi nove kapacitete in v stanovanjsko-komunalni dejavnosti za 75 %, zaradi pospešene gradnje stanovanjskih hiš

in komunalnih objektov. V gradbeništvu so se v letošnjem letu investicije povečale celo petkrat, toda v znesku znaša to le 90 milijonov. Vsekakor pa to kaže na novo orientacijo v gradbeništvu, da se pričinja hitreje mehanizirati. V letošnjem letu se je pobiljšala tudi struktura investicij. V lanskem letu so znašale negospodarske investicije 22,6 % od skupnih investicij, medtem ko znašajo v letošnjem letu že 21,4 %. Tako so se negospodarske investicije v letošnjem letu povečale za okoli 50 %, gospodarske pa so se povečale le za nekaj preko 30 %. To povečanje investicij je predvsem rezultat večjih sredstev, ki smo jih dobili iz zveznih in republiških skladov, saj so se ta sredstva v letošnjem letu povečala za preko 70 % nasproti lanskemu letu.

S svojimi sredstvi pa je pri investicijski politiki sodeloval tudi sam OLO, saj je bilo razporejenih iz okrajnega investicijskega sklada za obratna sredstva gospodarskih organizacij 150 milijonov, razen tega pa je okraj najel investicijska posojila za gospodarske organizacije zaradi dograditve, soudeležbe in nabave mehanizacije v višini 110 milijonov dinarjev. S prevzemanjem poroštev in soudeležbe je OLO omogočil mnogim občinskim ljudskim odborom in gospodarskim organizacijam, da so se lahko udeleževale raznih natečajev.

Positivno je delovala tudi zaostritev naših inšpekcijskih služb, kar je znatno prispevalo k utrjevanju strednje in boljše gospodarjenja v naših gospodarskih organizacijah.

Proračunski dohodki bodo predvidoma ustvarjeni v višini, kot je predvideval okrajni družbeni plan. V 11 mesecih smo ustvarili 85 % dohodkov po planu, tako da lahko pričakujemo, da bo plan do konca leta zaradi močnejšega priliva v decembru ustvarjen 100 %, medtem ko bo nasproti občinskim družbenim planom za okoli 7 % pod planom.

S pravilno proračunsko politiko so se izdatki izvrševali v mejah dohodkov, tako da OLO Koper nima no-

benega bančnega posojila za kritje proračunskih izdatkov.

Če k navedenim gospodarskim uspehom dodamo še vrsto ukrepov, ki pomenijo nadaljnji napredek v izgrajevanju našega šolstva, zdravstva in drugih področij javnega življenja, posebno pa še utrjevanje mreže organov družbenega upravljanja, potem lahko z zadovoljstvom preletimo to našo letošnjo bilanco.

Zato dovolite drage tovarišice in tovariši odborniki, da se vam zahvalim za sodelovanje v preteklem letu, saj vemo, da je ljudski odbor jedro v našem komunalnem sistemu in da zato sodelovanje v teh organih terja od vsakega odbornika veliko odgovornost in tudi nemalo naporov.

Obenem z zahvalo za delo in za naše skupne uspehe v preteklem letu voščim vam, dragi tovariši odborniki in odbornice, vašim družinam in preko vas vsem našim delovnim ljudem še srečnejše, še uspešnejše novo leto v naši lepi socialistični domovini.



Sneg je to zimo tudi osrednji Sloveniji prizanašal vse do Novega leta, ko je zapadel vsepovsod. Na sliki: Ljubljana med novoletnimi prazniki

POMEMBNA REORGANIZACIJA V GOSPODARSTVU NA KOPRSKEM

Namesto šestih le dve podjetji

S 1. januarjem je začelo poslovati v Izoli novo podjetje: Kombinat konzervne industrije DELAMARIS. Gospodarski račun je namreč dokazal, da bo naša konzervna in ribja industrija v Kopru, Izoli in Piranu dosegla večje uspehe, če se združijo podjetja ARGO IZOLA, IRIS IZOLA, IKRA KOPER, RIBIČ PIRAN in izvozno-uvozno podjetje

DELAMARIS IZOLA v eno podjetje. Tako bodo imela možnost skupnega nastopa na tržišču, se ne bodo posluževala takih in drugačnih načinov za uveljavljanje lastnega prestiža, pač pa bodo z vsklajenim delovnim procesom in z boljšim koriščenjem vseh rezerv dosegla boljše kakovost ter cenenost izdelkov, saj se bodo v znatni meri zmanjšali režijski

stroški. Pripomniti velja, da je v teh podjetjih zaposlenih okrog 2 tisoč ljudi, ki bodo po združitvi sestavljali enega izmed številčno najmočnejših delovnih kolektivov v Sloveniji. Več o tem preberite na 7. strani.

Istega dne je zaživelo podjetje INPLAS v Kopru. To je tovarna za predelavo plastičnih mas, ki je nastala po združitvi dveh sorodnih podjetij: Partizanke iz Kopra in Plame iz Podgrada pri Hrpoljah. Tudi ustanovitev te tovarne so narekovali gospodarski činitelji. Doslej sta namreč obratovali ločeno, z njuno združitvijo pa bo moč povečati proizvodnjo plastičnih mas, po katerih je iz dneva v dan večje povpraševanje.

51 MILIJONOV DINARJEV JE DOBIL PODJETJE ELEKTROPRENOS za zgraditev 7,7 km dolgega 110 tisoč-voltnega daljnovo-oda Kozina—Crni kal.

15 MILIJONOV DINARJEV JE PREJELO TRGOVSKO PODJETJE NANOS V POSTOJNI od Jugoslovanske investicijske banke. To posojilo bo podjetje izkoristilo za izboljšanje svojega poslovanja in za boljše preskrbo potrošnikov.

V Piranu so dobro gospodarili

Gospodarske organizacije v piranski občini imajo še prav posebne razloge, da grede veselo v novo leto. Predvsem jim je v dobro šteti to, da gre večina podjetij v novo leto z doseženim in preseženim planom za leto 1958. Celotno gospodarstvo občine ga je presešlo za približno 5 %, med posameznimi panogami je najboljše presežek dosegel gostinstvo, med posameznimi podjetji pa naslednja: »Piranske soline« in rudnik Sečovlje v panogi industrije, »Splošna plovba« v panogi prometa, »Delikatesa« in »Delavske zadruge« med trgovskimi podjetji, »Pri treh vdovah«, »Riviera« in »Na klancu« med gostišči, dalje vsa štiri hotelska podjetja (»Palace« okrog 120 % plana, »Metropol« okrog 113 %, »Central« okrog 110 %) in »Istra« približno 107 % plana), med obrtniškimi podjetji pa »Sok«, »Konstruktor«, »Istrametall«, »Modno krojaštvo« in druga.

Z vedrim pogledom grede v novo leto tudi tisti delovni ko-

lektivi, kjer lanskega plana niso izpolnili; prepričani so namreč, da so jih lanske izkušnje izučile in ne bodo več ponavljali napak, zaradi katerih niso mogli izpolniti dane obljube oziroma sprejetih obveznosti. To velja predvsem za kmetijske zadruge, ki so v letu 1958 močno zaostale z izpolnjevanjem gospodarskega plana, prav ob koncu leta pa so se sklenile združiti, ker so njihovi člani prepričani, da bodo s skupnimi močmi dosegali večje uspehe.

Jul

Zdaj ne več zakaj, marveč kako

V zadnjih dneh praznovanja je bilo v Piranu mirneje: ljudje so v glavnem počivali, in v trgovskih poslovalnicah pa so hiteli z letnimi inventurami. Če pa je človek vendarle stopil v družbo, je bila glavna tema razgovora vselej praznovanje novega leta, po-

tem pa sovjetska raketa, ki je šla mimo meseca.

Posebno med odgovornimi člani delavskih svetov raznih gospodarskih organizacij piranske občine pa so se obnovile diskusije o znanem priporočilu skupne seje občinskega zbora proizvajalcev in odgovornih zastopnikov podjetij, naj bi delovni kolektivi po izplačilu plač po tarifnem pravilniku in po deponiranju obvezne rezerve prispevali okrog dve tretjini preostalih prostih sredstev v sklad skupne uporabe, iz katerega se bodo finansirala razna dela, ki bodo v interesu dviga življenjske ravni prebivalstva občine. Zadnje dni starega leta so na zasedanjih delavskih svetov odobrili ta predlog že v večini piranskih podjetij; o tem se mora izreči le še nekaj manjših podjetij oziroma obratov. Diskusije v družbi ne teko sedaj več okrog tega, če je ta sklad potreben in primeren, temveč že, v katere namene in na kakšen način naj se zbrana sredstva najprimerneje uporabijo. Okvirni program je bil predlagan že na 15. seji zbora proizvajalcev, prebivalstvo pa predlaga sedaj razne podrobnosti. Tudi to kaže na uspešen začetek novega leta.

MLADI POMORCI ŠPORTNIKI

Dijaki Srednje pomorske šole v Piranu so v preteklem mesecu organizirali vrsto tekmovalj. Med drugim so imeli medrazredno tekmovalje v odbojki, malem roketu, košarki, streljanju in šahu. Ob desetletnici ustanovitve oddelka predvojaške vzgoje so organizirali športni dan. V streljanju, odbojki in malem roketu je tekmovala vsa mladina zavoda z učenim osebjem vred. Razen tega so se pomerili s koprskimi dijaki v raznih športnih panogah, nogometaši pa so odigrali prijateljsko tekmo z mornarji.

Preskrbi v Kopru

V torek dopoldne je bila v Kopru tiskovna konferenca, na kateri so podpredsednik občine Koper Marko Rainer, načelnik občinskega tajništva za gospodarstvo Vinko Bernot, referent za blagovni promet pri OLO Koper Svetan Klum ter občinski tržni inšpektor Janez Gorišek seznanili novinarje o nekaterih problemih blagovnega prometa na področju koprskе občine. Poudarili so prizadevanost občinskega ljudskega odbora za stabilizacijo cen in boljše preskrbo tržišča s prehranskimi predmeti, kakor tudi težave, ki nastajajo zaradi poskusov izigravanja občinskega odloka o evidenci in kontroli cen. Podpredsednik občine Marko Rainer pa je še posebej omenil, da je treba vskladiti prizadevanja občin ob obalnem področju za uveljavljanje enotnih ukrepov proti vsem navijalcem cen, ker so primeri izkoriščanja potrošnika na račun konjunkturalne nekaterih pridelkov in preplačevanja pri proizvajalcu. Zato bodo organi občinskega tržnega inšpektorata v prihodnje strožje kot doslej predlagali v kaznovanje vse kršitelje predpisov o maksimiranih in dogovorjenih cenah.



Prevzemanje pomaranč

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Kaj pričakujemo v letošnjem letu

Ko smo se v prejšnjem pregledu nekako poslovili od lanskega leta z željami za najboljše gospodarske uspehe v letošnjem letu, smo omenili, da koledarski prehod ne pomeni v sedanjem razvoju našega gospodarstva kake posebne mejne črte. Gospodarstvo se razvija po določeni poti in določenih načelih in kaže nenehen razvoj tako v posameznih gospodarskih dejavnostih kot tudi v celoti. Zaključek lanskega poslovnega leta bo pomenil le časovno ločitev, ki nam bo služila za to, da bomo lahko natančno v številkah ugotovili kaj in koliko smo uspeli in kje bo potrebno vložiti večje napore za večji uspeh ter kje bodo potrebne večje ali manjše spremembe ali poprave napak.

Toda že dosedanje ugotovitve o gospodarskih uspehih v lanskem letu in v prejšnjih letih sedanega petletnega perspektivnega gospodarskega načrta nam kažejo, da lahko v bodoče mnogo več pričakujemo kot smo prvotno mislili. Če smo dokazali, da je sedanja pot pravilna, da je razvoj pravilno usmerjen, da gospodarstvo po tej poti napreduje, nam to že vliva dovolj prepričanja v nadaljnje uspehe. Še bolj nas o tem lahko prepričajo dejstva, da smo v nekaterih gospodarskih dejavnostih v treh letih celo dosegli tisto, kar smo predvideli, da bomo komaj v petih letih, to je do konca l. 1961. Pri tem naj opozorimo samo na kmetijsko proizvodnjo, ki je že doslej dosegla uspehe, predvidene za dve leti naprej. To smo dosegli ravno v tisti gospodarski dejavnosti, ki je predstavljala in predstavlja za naše gospodarstvo najbolj pasivno postavko. Toda spričo fizičnih in materialnih naporov, ki so bili vloženi v kmetijstvo doslej, ko orje naše ledine desetisoče traktorjev, ko vidiš po širnih slavonskih ravninah vedno več kombajnov in drugih strojev, ko narašča uporaba umetnih gnojil, ko gojimo in

sejemo najboljše žita, ko se močvare spreminjajo v rodovitne njive, ko skratka že obstoje in z dneva v dan rastejo nova moderna socialistična kmetijska gospodarstva, rastejo tudi uspehi in to hitreje kot smo pričakovali. Po tej poti bomo, kot že sedaj ugotavljajo, v nekaj letih rešili problem prehrane in s tem tudi problem plačilne bilance, ki je sedaj obremenjena s težkimi postavkami zaradi uvoza živil. Pričakujemo celo, da bomo z izvozom živil lahko veliko bolj posegli v zunanjo trgovino.

Pričakovanje za hitrejši dvig kmetijske proizvodnje je realno in ostvarljivo, kolikor že sploh ni uresničeno. Pričakujemo pa tudi, da bomo dosegli mnogo večje in hitrejšje uspehe v industriji. Tudi tu imamo mnogo dokazov, da smo v prvih treh letih izpolnjevanja perspektivnega načrta dosegli mnogo večje uspehe kot smo predvideli. Ti uspehi so le deloma posledica rekonstrukcij ali podobnega. Največ grede na rovaš izkoriščanja vseh možnosti in rezerv, ki so jih delovni kolektivi odkrili. Toda teh je še mnogo in jih lahko označimo predvsem z besedami: dvig delovne storilnosti. V tem je skrito vse, kar je potrebno, da bomo tudi v industrijski proizvodnji dosegli cilje, ki smo si jih zadali, in jih tudi daleč presegle. Tudi to pričakovanje ni neuresničljivo, temveč nasprotno.

Obe pričakovanji pa sta tesno povezani z dvigom življenjske ravni, ta pa zopet s problemom nagrajevanja, kar bo obenem vplivalo na večjo storilnost. Vemo, da je ta problem danes osrednja točka in da je sedaj največ govora o tem, kako najbolje urediti to vprašanje. Zato tudi od pravilnega nagrajevanja oziroma osebnih dohodkov lahko pričakujemo rešitev vrste problemov, ki so med seboj tesno povezani in ki močno vplivajo na uspehe v gospodarstvu.

-dt-

Nabratko

6500 TRAKTORJEV IN 1500 KOMBAINOV BODO DOBILE LETOS KMETIJSKE ORGANIZACIJE. Tako se bo število traktorjev v našem kmetijskem gospodarstvu povečalo na 30.000. Domače tovarne kmetijskih strojev bodo izdelale 28.000 strojev in raznega kmetijskega orodja.

LITOSTROJ BO LETOS IZDELAL 12.725 TON RAZLIČNIH PROIZVODOV, se pravi, da bo letošnja proizvodnja za 15 % večja kot je bila lani. Izdelali bodo med drugim 2400 ton jeklene litine, 2500 sive litine, 1000 ton surovega železa, 2070 ton hidroturbinske opreme, 1820 ton raznih strojev in naprav ter 900 ton črpalk z opremo.

20 MILIJARD DINARJEV JE ZNAŠALA LANSKOLETNA VREDNOST IZVOZA IZ SLOVENIJE! Značilno je, da smo lani izvozili precej več izdelkov nekaterih industrijskih strok, kot je bilo predvideno, a zadovoljiv ni bil predvideni izvoz hmelja zaradi nizkih cen na svetovnem tržišču, kakor tudi ne izvoz izdelkov tekstilnih tovarn.

Vsak četrti je bil udarnik

Na nedavni razširjeni seji plenuma okrajnega komiteja LMS v Kopru so govorili o mladinskih delovnih akcijah v letu 1958 in o bodočih nalogah mladinske organizacije.

V sedmih izmenah je gradilo cesto Bratstva in enotnosti 423 brigadirjev, torej več kot je bilo predvideno, 60 brigadirjev pa je pomagalo graditi tudi športni objekt v Ljubljani. Med mladimi graditelji je bilo 50% delavcev, 9% kmečke mladine, 4% uslužbencev, 31% dijakov, 4,7% vajencev, ostali pa študenti. Skoraj vsak šesti brigadir je bil član Zveze komunistov.

Mladinci in mladinke našega okraja so gradili avtomobilsko cesto Bratstva in enotnosti v sklopu svoje I. koprške mladinske delovne brigade »Darko Marušič« in I. primorske MDB »Pinko Tomažič«, v kateri so bili v glavnem mladinci iz goriškega okraja, ter kot pripadniki I. gorenjsko-primorske MDB »Karel Destovnik-Kajuh«. Zaradi velikega delovnega poleta so bile te brigade večkrat proglašene za udarne, prejele so več posebnih povelj Glavnega štaba mladinc

skih delovnih brigad in predsednik Tito je odlikoval I. koprsko MDB »Darko Marušič« z Redom dela III. stopnje, I. gorenjsko-primorsko MDB »Karel Destovnik-Kajuh«, v kateri je sodelovalo 40 naših brigadirjev, pa z Redom dela II. stopnje. Udarniško značko je prejelo 110 mladincev in mladink, kar kaže na veliko prizadevanost in delovno vnemo mladih graditeljev iz koprškega okraja.

ODSLEJ PRED SODIŠČE

Ko so pred dnevi organi tržnega inšpektorata občine Koper obiskali nekatere trgovine in gostišča na področju občine, so ugotovili, da so še poslovalje ali privatniki, ki niso seznanjeni s predpisi o maksimalnih cenah. Se večje graje pa so vredni tisti, ki so tako drzni, da zavestno nudijo blago po ceni, ki je za 100% višja od predpisane. Tako je trgovina z zelenjavo v Skofljah v zadnjih dneh, ko je še bila pod upravo KZ Bertoki, prodajala suhe slive po 300 dinarjev kilograma namesto po 135 dinarjev, jabolka za 10 in češnje za 20 dinarjev dražje od predpisane cene. Trgovina s sadjem in zelenjavo Jagoda v Kopru je nudila fižol po 120 din, čeprav je maksimalna cena 80 dinarjev za kilogram. V trgovini KZ Bertoki v Skofljah so suhe gobe v zavojih po 1900 dinarjev, v trgovini »Jestvina« v Skočjanu po 2100 dinarjev, v trgovini KZ Bertoki v Hrvatinah pa celo po 3600 dinarjev.

Za alkoholne pijače je bilo ugotovljeno, da skoraj vsa gostišča prodajajo žganje po 600 do 800 dinarjev liter, kljub temu, da je določena maksimalna cena 350 dinarjev. Zanimivo je, da so cene vina pri nekaterih gostilničarjih v višini maksimalnih cen, ponekod pa za 10 do 20 dinarjev višje ali celo nižje. Seveda to ne velja za točilnico hotela Galeb v Skofljah, kjer točijo vino po 200 dinarjev in žganje kar po 1000 dinarjev liter kot v prvorazrednih restavracijah.

Znatna odstopanja od maksimalnih cen so tudi v trgovini s fižolom, jabolki, krompirjem in drugimi kmetijskimi pridelki. Vendar so organi tržne inšpekcije že vpiljali na nekatere prodajalce s tolačenjem predpisov o maksimalnih cenah prehranskih predmetov, da so cene znižali ter se tako uvrstili med večino solidnih trgovcev v koprski občini, vendar pa jih je še nekaj, ki trdovratno vztrajajo pri svojem z najrazličnejšimi izgovori.

Ob podrobnejši analizi sodelovanja naših mladincev in mladink v lanskeletnih delovnih akcijah pa so člani posvetovanja opozorili na nekatere pomanjkljivosti pri pripravah brigadirjev za udeležbo v tej veliki mladinski delovni zmagi. Ugotovljeno je, da so nekatere mladinske organizacije posvetile premajhno skrb obravnavanju političnega značaja te akcije, ki je bila dejanska kovačnica mladih ljudi.

Okrajni komite LMS v Kopru bo takoj začel s pripravami za še uspešnejše mladinske delovne akcije, ki bodo letos posvečene razen nadaljnji gradnji ceste Bratstva in enotnosti še izgradnji prepotrebniših športnih objektov.

Uspešen zaključek leta v Topolu

Ze prve dni decembra je tovarna furnirja in lesnih izdelkov TOPOL v Ilirski Bistrici izpolnila proizvodni plan za leto 1958.

Skopa je ta ugotovitev, vendar pa toliko bolj dragocena, če upoštevamo, da je to le zasluha prizadevnosti delovnega kolektiva, ker je svoje delovne obveznosti do družbe izpolnil pred rokom, čeprav proizvodni plan ni bil majhen. In zasluha je v tem, ker je znal pravilno izkoristiti stroje, med njimi sekalnega in lupilnega, ki sta stara že 20 let, sta že močno iztrošena, pa vendarle ob skrbni negi sposobna za delo brez odmora. Če pa se pokvarita, tedaj zamujene ure nadoknadijo ob dela prostih dneh in proizvodnja nemoteno teče naprej.

Kako velike vrednosti je leta 1957 kupljeni sekalni stroj za podjetje, pa najbolj dokazuje dejstvo, da je bil že v nekaj mesecih odplačan. Zato je ta primer koristnosti obnove strojnega parka vzpodbudil organe upravljanja podjetja, da bodo letos nabavili nov luščilni stroj, ki bo

omogočil generalni remont drugih strojev, ne da bi pri tem trpela proizvodnja.

Teža proizvodnje leži na proizvodnji furnirja, saj predstavlja 65 odstotkov vrednosti celotnega proizvodnega plana, ki je bil v minulem letu preokrašen za 14 odstotkov.

Ta uspeh je pripisati ne samo požrtvovalnosti delovnega kolektiva, pač pa tudi dobri organizaciji dela, kar je omogočilo vidno izboljšavo kakovosti izdelkov. Zato se je tudi pokazalo veliko zanimanje inozemstva za izdelke podjetja TOPOL in je bilo lani izvoženih 54 odstotkov izdelkov. Izboljšanje kakovosti izdelkov pa je neposredna posledica strokovnega izobraževanja delavcev. Podjetje je namreč organiziralo

strokovni tečaj za kvalificirane in visokokvalificirane člane kolektiva, ki je zelo dobro uspel in je že viden uspeh uveljavljanja boljšega strokovnega znanja tečajnikov. Organizirali so tudi tečaj za 73 polkvalificiranih delavcev in delavk, ki so dosegli prav tako dobre učne uspehe, kot kurjači po dvomesečnem strokovnem tečaju. Razen tega je mladinski aktiv priredil za 18 delavk gospodinjstvi tečaj, ki ga je sam finansiral, seveda z delno podporo podjetja.

In če za zaključek povemo še, da so dosedanje delovne izkušnje osnova delu v letošnjem letu, potem lahko pričakujemo, da bomo o podjetju TOPOL slišali v prihodnjih mesecih še več razveseljujivih novic. DD

Dedek Mraz v Sežani

Tukaj se že dolgo nismo tako lepo poslovili od starega leta, kot smo se od preteklega. Dne 29. decembra je prišel zvečer iz Orleka dedek Mraz s številnim spremstvom. Pričakovala ga je tisočglava množica malih in odraslih prijateljev. Po slavnostnem sprejemanju si je ogledal lepo okrašen novoletni sejem, nato pa je zavil v Telovadni dom TVD Partizan v Sežani. Tam so bili namreč zbrani pri bogati čajanki vsi vajenci tukajšnjih podjetij. Pustil jim je tudi svojega spremljevalca — godca, da so se ob zvokih harmonike nekoliko zavrteli.

V istih, zelo lepo okrašenih

prostorih je poskrbel naslednji dan, da se je posladkala vsa predšolska in šolska mladina. Blizu devet sto jih je bilo. Društvo prijateljev mladine ter iniciativnemu odboru za te prireditve je treba izreči vse priznanje za trud, prav tako vsem podjetjem, ki so z razumevanjem podprla lepo uspelo akcijo. ur

DELA VNI GASILCI V ZAGORJU

Prostovoljno gasilsko društvo v Zagorju je imelo 4. t. m. svoj redni letni občni zbor. Z veseljem so ugotovili, da jim ni bilo potrebno v minulem letu gasiti požarov, pač pa so svojo dejavnost usmerili v razširitev in preureditev orodjariča in na sodelovanje pri raznih množičnih akcijah. V lanskem letu so člani prostovoljnega gasilskega društva poglobili svoje stike s prosvetnim društvom in v znatni meri prispevali k poživitvi družabnega življenja na vasi. Med razpravo je bilo največ govora o nujnosti vključevanja pionirjev in žena v gasilsko organizacijo in o izpopolnitvi gasilne opreme.

Veselo v novo leto!

Tudi v piranski občini so se veselo poslovili od starega leta in vedro stopili v novo. Primerno okrašene izložbe, v Portorožu pa še velika smreka v parku, spremljena v velikansko, razsvetljeno novoletno jelko, so dali prazničnemu vzdušju ustrezno zunanje okolje. Gneča v prodajalnah, na avtobusnih postajah in pred dvorano, kjer je malčke obdaroval dedek Mraz, je bila letos še hujša kot pretekla leta. Tudi lokali so bili v Silvestrovi noči letos še bolj polni kot prejšnja leta, čeprav je bilo letos več silvestrovanj tudi v drugih dvorinah, n. pr. v telovadnici »Partizana« v Piranu in drugod. Hoteli so imeli številne goste tudi iz inozemstva, največ seveda iz Trsta in Avstrije. Posebno številni so bili tuji gosti v hotelu »Palace« v Portorožu, kjer je bilo elitno silvestrovanje prirejeno v vseh prostorih hotela in kavarne

»Jadrana«. Tu so imeli v Silvestrovi noči nad 1100 gostov, od tega dobro tretjino inozemcev! Dohodi k hotelu in parkirni prostor na glavni ulici so bili polni avtomobilov in avtobusov z domačimi in tujimi oznakami. Temu primeren je bil tudi doseženi promet: samo v hotelu »Palace« so v tej noči in na Novega leta dan imeli prometa za nad 2.500.000 din! Res uspešen začetek novega leta. J.

DEDEK MRIZ TUDI V STUDENEM

V nedeljo, 28. decembra, je prišel dedek Mraz tudi v Studeno pri Postojni. Obdaril je 140 otrok s šolskimi potrebščinami in slaščicami. Pionirji pa so ob tej priložnosti v nabito polni prosvetni dvorani uprizorili nekaj slik iz pravljicega življenja.

Kaj pravijo drugod...

DOLENJSKI LIST

V POTROŠNIŠKI SVET, NE PA PRED SODIŠČE!

Pred meseci smo poročali, da je mesar v enem izmed naših manjših krajev nesramno postregel kmečkega človeka nekje iz Podgorja, ki je želel dobrega govejega mesa za juho, pa mu je nametal med drugim tudi goveje glave, katere se držala še čeljust z zobmi... »Saj je od križa...« se je norčeval mesar iz človeka.

Poročali smo o tem in kritizirali brezčuten, zaničevalen odnos do človeka, ki težko kupi za trdo prislužen denar morda enkrat ali dvakrat na mesec meso za družino. Mesar J. pa se s člankom in dobronamerno kritiko ni strinjal. Iskal je pisca članka in ga tožil.

Razsodba je bila kratka in jedrnata: obtoženka se oprosti krivde in kazni. In še je dodal sodnik okroglega sodišča:

»Taka ženska sodi v svet potrošnikov, ne pa na zatožno klopi!«

Zasavski TEDNIK

LADJA »TRBOVLJE«

Naša trgovska mornarica v zadnjih letih naglo napreduje. V domačih in tujih ladjedelnicah gradijo nove ladje za naša pomorska podjetja, stare, izrabljene ladje pa prodajajo za staro železo in namesto njih kupujemo novejšo in boljše parnike, pravljamo obstoječa pristanišča, a gradimo tudi nove luke, na primer Ploče, Bar in Koper.

V okviru splošnega vzpona našega pomorstva tudi njegov slovenski del ob našem lepem, a žal majhnem koščku obale krepko napreduje. Ta mesec smo praznovali kar dva lepa uspeha našega pomorstva. Dne 7. decembra je bila slavnostna otvoritev prvega dela nove tovarne obale v koprski luki (o tem pišemo na drugem mestu), teden dni pozneje pa smo imeli sicer nekoliko skromnejšo, vendar ne manj važno slovesnost polaganja kobilice za novo ladjo Splošne plovbe iz Pirana. Polaganja kobilice so izvršili v ladjedelnici »Uljanik« v Pulju, kjer je Splošna plovba iz Pirana naročila 4 ladje. Tri od njih so tovarne ladje tipa »tramper«, ladje za prevoz raznih tovarov v prosti plovbi, četrta pa je tipa »Bulk carrier«, to je specialna ladja za prevoz spljivih tovarov, kot na primer premog, rude, žita, umetna gnojila itd.

Tramper, čigar kobilico so pravkar položili, bo dolg 149,3 m, širok 18,8 m, a visok 11,89 m. Imel bo dvojno nosilnost, in sicer bo nosil 10.500 ton kot odprti tip, a 12.540 ton kot zaprti tip. Razlika je v tem, da se ladja uporablja kot odprti tip, kadar ima lažji tovor, ki zahteva večjo prostornost, ali pa kot zaprti tip, kadar je breme težje. Ker se razne takse in druge dajatve v lukah računajo na osnovi tonaže ladje, je očitno, da ima tak tip ladje določene komercialne prednosti.

Ladja bo pogajal Dfieselov motor 6.250 KS. Motor bo zgradila sama ladjedelnica »Uljanik« po licenci danske firme Burmeister et comp. Wain. Ladja bo imela ob polnem tovoru hitrost 15 vozlov (okoli 28 km na uro).

Ladja bo dograjena in izročena sylvemu namenu sredi leta 1960, splavili pa jo bodo jeseni 1959. Ob tej priložnosti bo ladja verjetno dobila ime »TRBOVLJE«.

Študij gradiva VII. kongresa ZKJ v Piranu

V piranski občini takoj po novoletnih praznikih nadaljujejo z rednim tedenskim študijem gradiva VII. kongresa ZKJ. Kot prvo snov obravnavajo program ZKJ. Študira vsaka osnovna organizacija ZK zase, predavat pa pridejo člani predavateljskega aktiva, ki je bil pri občinskem komiteju ustanovljen že jeseni.

Vsaka osnovna organizacija je zase določila stalen dan v tednu, ko se njeni člani zberejo k študiju. Neopravičenih izostankov skoraj ni, pa tudi živahne diskusije in pa to, da se je študija v nekaterih organizacijah udeležilo tudi nekaj nepartijev, članov SZDL, pričajo o velikem zanimanju za program naše partije.

NAŠ DOMAČI FELJTONČEK

PISAN NIŠTRC - ZUNAJ IN ZNOTRAJ

Gotovo ste tudi vi kam šli za praznike. Za novoletne praznike, ki so trajali za večino državljanov kar štiri dni. Zato se je poznalo na avtobusih in vlakih in vsa druga vozila so bila naprežena, da je bilo joj. Za Novo leto in podobne dvojne do četverne praznike je vedno tako in tedaj še za tako plačo ne bi hotel biti v kočah naših ubogih sprevoznikov po avtobusih, pa tudi nobenemu direktorju ali članu delavskega sveta avtorističnih podjetij ne bi privoščil, da bi slišal vse, kar se na take dni o teh podjetjih in njihovih ljudeh skuha v glavah in ustih bolj ali manj nestrpnih popotnikov.

Vidite, beseda bo zdaj tekla o takšnih popotnikih. Pravzaprav o enem samem, čeprav ni tipičen predstavnik potujočega občinstva — svet zase je

NOVOLETNA JELKA NA PIVŠKEM

Tudi letos je mladina prijetno proslavila novoletno jelko. Poleg internih šolskih proslav so v Pivki pripravili sprevod na vozovih, obdaritev v Javoru in film »Črni biseri«. Sprevod so pripravili taborniki s pomočjo JLA, ki je dala vozove, in mladine, ki je napolnila vozove, oblečena v pisana oblačila baletk in drugih oseb iz pravljic.

Tudi po drugih vaseh so sicer skromno a prijetno razveselili mladino z obdaritvijo in kinopredstavo. S. M.

pa le. Zgodbico sem doživel sam, ko sem se s svojimi vračal domov z novoletnega obiska. Z avtobusom seveda — drugače se v Koper ne da, če nimaš svojega vozila, med take kapitaliste pa jaz ne šteljem. Peljali smo se torej z avtobusom v petek popoldne s Krasa. V gneči smo malo stali, malo sloneli in tudi sedeli, pa je šlo, za kratek čas pa smo ogledovali številne sopotnike, med katerimi zlasti otrok ni manjkalo.

Z Vipavskega se je vozila, sedeli sta s prijateljico bolj spredaj. V oči je padla zaradi svojih velikih uhanov po bogataški modi: v rumeni kovini vrsta drobno brušenih steklenih briljantov je bingljala od ušes, ki jih niso zakrivali svetli lasje, zviti v figo vrh glave. Temnomoder plašč s sivorjavim krznom za vratom je dopolnjeval podobo mladega dekleta, ki ima obmejno propustnico in lahko hodi v Trst. Malo zavihan nos, vrat kot prožno pero, mlečna polt in nabrušen jezik — vse, kar je bilo za sedežem opaziti in videti ali slišati.

Slišati, da! Ko smo odšli mimo Tomaja proti Sežani, sta se namreč pograbila s sprevoznikom Oskarjem. Pravzaprav je on pograbil njo. Nista se mogla sporazumeti. Ona je le vrta glavo in vzklikala in klicala na pomoč svojo sopotnico: »Grozno, kaj takega! In prav dobro vem...«

Oskar pa ima dober spomin in je sploh menda najbolj vesten sprevoznik, kar jih poznam na avtobusih — poznam pa skoraj vse na Primorskem in še čez. Ni se dal pretentati: »Plačali ste samo do Tomaja, do Sežane pa znese še toliko in toliko. Saj vas poznam že tri leta in vi mene tudi, ne peljete se prvič z menoj!«

Vse izgovarjanje ni nič pomagalo, treba je bilo odšteti razliko. Še dobro, da je lahko pri tem napravila obraz, ko da je žrtev »grozne« po-

Nabavljiva

PD «MIROSLAV VILHAR» iz ZAGORJA OB PIVKI je pripravilo za svoje člane v decembru izlet v Ljubljano. V Operi so si ogledali popoldne Donizettijevo komično opero »Don Pasquale«, zvečer pa v Drami »Veliko žetlo«, zanimivo satiro ruskega pesnika revolucionarja Vladimira Majakovskega. Društvo je kupilo vstopnice za vse člane, za aktivne člane dramske sekcije pa so krili tudi vse stroške vožnje. V letošnjem načrtu ima društvo še več takih obiskov poklicnih gledališč, kar je vredno vse pohvale in bi bilo želeli, da jih posnemajo tudi druga društva.

Prosvetno društvo v Zagorju pa je skupaj z Osnovno šolo priredilo tudi praznovanje dedka Mraza. Otroci so uprizorili dve igrici, nakar je dedek Mrak otroke skromno obdaril. Za odrasle pa je pripravilo prosvetno društvo veselo silvestrovanje v lepo okrašeni dvorani. Zabavni program je poskrbel za dobro voljo in domačnost tega družabnega večera.

—0—

PROGRAM

PRIHODNIH — JUBILEJNIH DUBROVNIŠKIH LETNIH IGER

Prihodnja, deseta sezona dubrovniških letnih iger bo jubilejna in bo trajala od 1. julija do 31. avgusta 1959. Pokrovitelj bo predsednik republike Josip Broz-Tito. V dramskem repertoarju so predvsem dela znanega dubrovniškega komediografa Marina Držića (*Skup, Tirena in Hekuba*), *Shakespeareov »Hamlet«* in razna komorna dela. Predvidevajo tudi desetdnevni »Mednarodni gledališki seminar mladih«. Glasbeni del programa predvideva gostovanje zagrebške opere s Šulekovim »Koriolanom«, Prokofjevo »Poroko v samostanu«, Britnovim »Ugrabljenjem Lukrecije« in še eno Verdijevo opero. Izvedli naj bi tudi domače glasbeno scensko delo »Pan« po tekstu Miroslava Krležje in z glasbo Krešimira Baranovića. V koncertnem programu bo nastopila beograjska Filharmonija, zbor JLA, komorni orkester Radia Zagreb, slovenski vokalni oktet in Mestni orkester Dubrovnika. Glasbeni program bodo dopolnili komorni in solistični koncerti domačih in tujih umetnikov.

LETNI OBČNI ZBOR DPD SVOBODA V SENOŽEČAH

Ne le posamezniki, vsi naj bodo aktivni člani

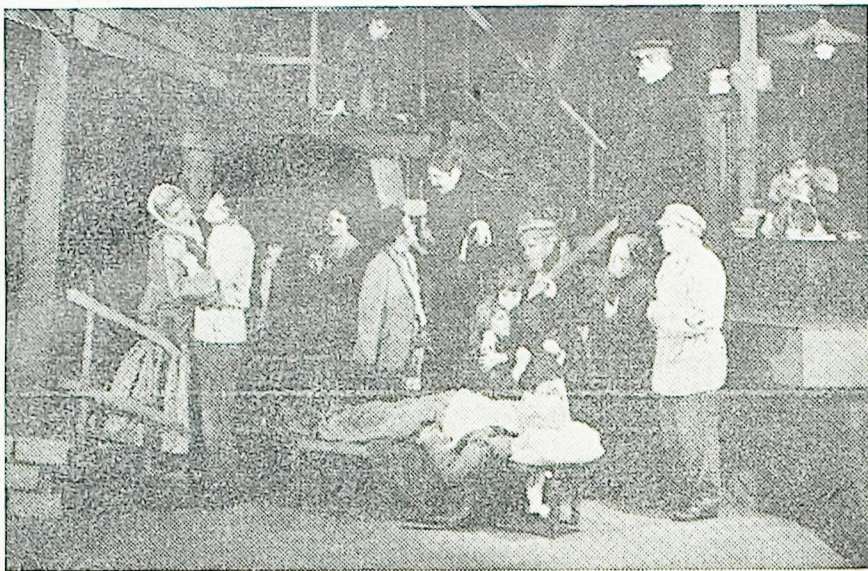
Človek si ustvari ugled s konkretnim delom. S temi besedami je predsednik senožeške Svobode tovariš Rado Meden dal na nedavnem občnem zboru društva nekaj splošnih odgovorov vsem, ki so pripravili prej kritizirani ali ugotavljati pomanjkljivosti v delu društva, kakor pa spoprijeti se s problemi in težavami. Kakor je namreč res, da je bilo društveno življenje v preteklem letu dokaj razgiban in da so aktivni člani ostali zvesti večletni tradiciji, zaradi katere je moč senožeške Svobode uvrstiti med najagilnejša prosvetna društva, je vendarle nesporno, da bi bili uspehi lahko še večji. K večjemu razmahu posameznih sekcij bi morali prispevati vsi člani, ki so iz tega ali onega razloga stali bolj ali manj ob strani vsega dogajanja. Še več. Sindikalni podružnici Mizarkega podjetja in Mehanične tkalnice ne bi smeli pozabiti, da je Svoboda tudi in predvsem njuno društvo. Torej ne le posamezniki, ampak vsi v društvo!

Krivicu bi delali društvu kot celoti, če ne bi opisali, vsaj na kratko, vsega, kar je bilo plod konkretnega dela od zadnjega občnega zbora.

V poročilu so našli tele sekcije: dramsko, šahovsko, kino, balinarsko, godbo na pihala, tamburaški zbor, knjižnico s čitalnicama v Senožečah in Dolenji vasi. Kot že več let zaporedoma je bil tudi letos pod okriljem Svobode krojni tečaj, ki so ga obiskovala dekleta in mlade žene.

Pohvalo zasluži predvsem dramska družina, ki je kar sedemkrat nastopila s Finžgarjevo »Razvalino življenja«, v glavnem v okviru kulturno prosvetne revije v divjaški občini v aprilu in maju. Gostovanja je organizirala v bolnici TBC v Senožečah, v Divači, v Lokvi, na Razdrtem in v Hruševju.

Dramsko sekcijo je na njen »turnej« stalno spremljal godbeni trio, ki je gostovanjem dajal svojstveno privlačnost.



Prizor iz Dardijske dramatizacije romana ZLOČIN IN KAZEN ruskega pisatelja Dostojevskega v uprizoritev SNG iz Trsta. V naših krajih (Kopru, Izoli, Piranu) smo videli predstave zadnje dni decembra 1958.

KOPRČANOM ZA NOVOLETNO JELKO

Številne prireditve za male in velike

Za nami je spet novoletni čas, obisk težko pričakovanega, pravljičnega dedka Mraza, ki pa vendarle prinese tako resnična in koristna darila. Menda ni nikogar, ki bi se lahko izognil novoletni mrzlici in tihemu obračunu s stari letom; pa tudi zakaj bi se človek izogibal, ko potem tako prijetno popusti napetost, ko smo presenečeni in presenetimo svoje najbližje ter vsi skupaj veselo najdemo prostor na vozu novega leta.

Navada je že postala pri nas, da to praznovanje ne obstaja zgolj v simboličnem prihodu dedka Mraza, v večjem ali manjšem obdarovanju otrok in odraslih, v veseljem silvestrovanju, ampak tudi v kulturnih dobrinah. Za to poskrbijo naše založbe, ki pošljejo na tržišče najrazličnejše knjige, pa knjigarne, ki dajejo popust. Samoumevno je, da ta množična aktivnost in pripravljane ne more pustiti ob strani ljudskoprosvetne dejavnosti. Prvo geslo na njihovem praporu je v tem času: za naše otroke.

Z dobrim občutkom lahko letos rečemo, da se je lepo število naših delovnih ljudi angažiralo, da bi pripravili čim boljše in živahnije praznovanje novoletne jelke. Pri občinskem odboru

SZDL v Kopru je bil posebni pripravljalni odbor, ki je skrbel za spored gledaliških in lutkovnih predstav, za kolektivno obdarovanje pionirskih odredov, šol, drežal podjetja, da so prispevala v skupni sklad ali prevzela pokroviteljstva pri obdarovanju tega ali onega, pripravil sejem dedka Mraza s pomočjo raznih podjetij in končno poskrbel za sprevod Dedka in njegovega spremstva. Za čim večjo popularizacijo vsega tega so izdali lepake majhnega formata, ki so jih dobili vsi otroci v šolah in številni odrasli pri različnih priložnostih. Na teh lepkih (Koprčanom za novoletno jelko, je pisalo na njih) so bile našteje vse prireditve: mladinska igra in lutke za otroke, veseli večer in tržaško gledališče za odrasle, za vse pa sprevod dedka Mraza. Priznati je treba, da take množičnosti in pestrosti še nismo videli.

Mladinski oder DPD Svoboda v Kopru je imel svojo prvo predstavo, Jake Špicarja pravljično igro MARTIN NAPUHEK. Prizadevni mladi igralci so kaj uspešno debutirali s strokovno pomočjo okrajnega Sveta Svobode in PD ter Zavoda Primorske prireditve. Hvale vredna pa ni samo njihova prizadevnost in dobra volja, temveč tudi uspeh, ki so ga imeli pri sto in sto mladih gledalcih. Pomislite, da so igro ponovili kar 14-krat. Od tega 8-krat v Kopru, kamor so prihajali z raznimi vozili šolarji iz skoraj vseh krajev kopske občine, potem pa so še gostovali v Izoli in Piranu, kjer so imeli 6 predstav za domačo in okoliško mladino.

Od 40 mladih igralcev, ki so nastopali pri igri, so se nekateri lepo izkazali in bodo verjetno kaj kmalu našli pot v amaterske vrste igralske družine. Lepo so sodelovale pri predstavi tudi gojenke Baletne šole. Motil pa je slab magnetofonski posnetek, tako da je bila glasbena spremljava precej klavirna. Toda mladi gledalci so kljub temu pozorno in navdušeno spremljali igro in se navduševali za dobro vilo — lepo princesko, za oba smešna prva ministra in celo hudega čarovnika se niso preveč bali.

Razveseljivo dejstvo ob novoletni jelki je bila oživitve naših lutk, o katerih smo že tolikokrat pisali. Lutkovni oder pri okrajnem Svetu Svobode je uprizoril dve igrici v Kopru in okoliških vaseh, gostovanja pa se še nadaljujejo. Svojo tradicijo pa je nadaljeval tudi Lutkovni oder kopskega Dijaškega doma. Uprizorili so tri kratke igrice.

Prav gotovo je treba še omeniti, da je nekaj filmov za otroke poskrbelo tudi podjetje Globus in jih predvajalo v popoldanskih predstavah in nedeljskih matinejah.

Paše je bilo torej dovolj za oči in srce ter dobrot za želodček in duha.

Z. L.

GOSTOVANJE TRŽAŠKEGA SNG

Samo dogodki in objektivna resničnost

F. M. Dostojevski — Dino Dardi: ZLOČIN IN KAZEN

Ruski klasiki so postali velika moda: založbe izdajajo ponatise, filmske družbe snemajo filme. In odkar je dramatizacija Ildiote F. M. Dostojevskega zmagovito prešla reprezentativne in bolj provincijske odre Evrope, so odkrili, da je Dostojevski med najboljšimi dramatik. Novejša doba pa je odkrila, da so ruski klasiki pisali tudi dobre filmske scenarije, prav tako kot veliki Shakespeare.

Roman Dostojevskega Zločin in kazen je doživel številne dramatizacije in uprizoritve pri nas in v tujini. In čeprav ga štejejo med klasične ruske in svetovne romane, je to v bistvu kriminalna zgodba, ki ji je genialna avtorjeva prodornost v opazovanju značajev in njegovo mojstrsko opisovanje vdahnilo življenje resnične umetnine. Razen kriminalne zgodbe pa je to tragična povest usodne zmote ruske mladine, ki se je navzela mita o Napoleonu in si izdelala teorijo o posebni morali »izvoljencev«, ki lahko odstranijo vse ovire na poti svojega osebnega uveljavljanja. To je o »nadčloveku«. Ze Dostojevski je to zanikal in se je zavzemal za etično tezo, da nihče nima pravice nezakazovano uničiti človeka.

Kakor vsako kriminalno zgodbo, lahko povemo tudi vsebino Zločina in kazni v enem stavku: Razkolkov, dijak, ubije staro odeduhinjo, brezpomembno »človeško uš«, in po nesrečnem naključju še njeno sestro. Razkolkov potrebuje denar za urešničenje svojih »velikih načrtov«, za zadovoljitev osebne ambicije po časti in oblasti. To dejanje mu posebna morala »izvoljencev« dovoljuje, toda v dolgem psihološkem procesu spozna, da ni ubil starke, temveč sebe. Psihični in ideološki podstat romana je pot od zločina k očiščenju in pokori.

Iz tega vidimo, da je vabljuje in težavno dati tej imenitni študiji o psihologiji zločina prepričljivo odsko govornico. Ze veliko jih je to poskušalo in med njimi je tudi tržaški dramatik in pisatelj Dino Dardi. Naše gledališče v Trstu se je odločilo za njegovo dramatizacijo in jo je uprizorilo kot otvoritveno premiero svoje stiriinajste sezone. Tik pred novoletnimi prazniki je gostovalo s to predstavo tudi v naših krajih.

Povejmo kar v začetku, da je ta dramatizacija dobra, čeprav sprejema človek sicer z rahlo skepso prenose

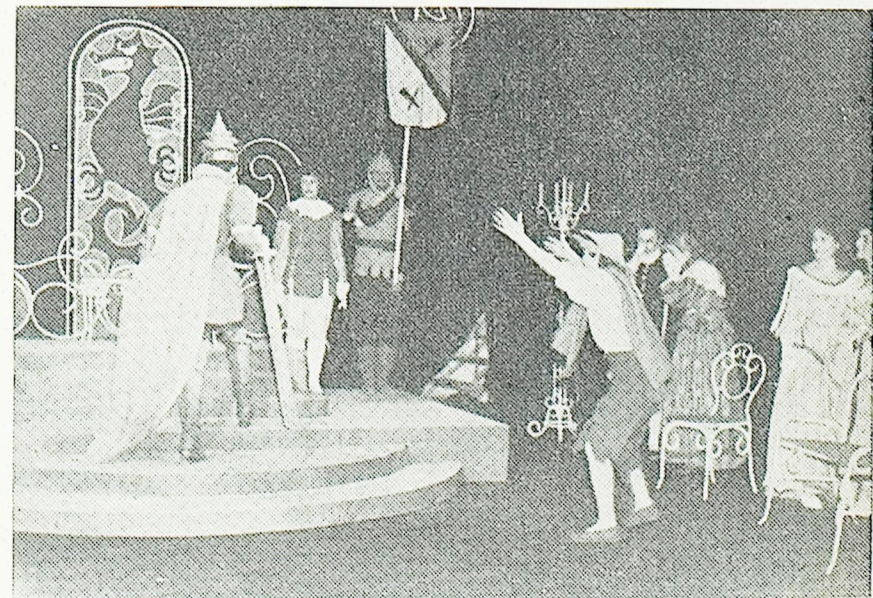
—0—

NAŠA NOVA FILMA: DOBRI STARI PIANINO IN MARTIN KRPAN

Pred dnevi je začelo podjetje Triglav film snemati po izvorni ideji Frana Milčinskega umetniški film »Dobri, stari pianino«. Scenarij so napisali Vitomil Zupan, Frane Milčinski in Igor Pretnar, režijo pa je prevzel France Kosmač. V glavnih vlogah nastopajo Frane Milčinski, Janez Skof, Bert Sotlar, Vida Kuharjeva in drugi. Zunanje posnetke bodo izdelali v dvoru pri Polhovem Gradcu, v Prežganju pri Litiji, v Ortneku in v Ljubljani.

Podjetje Triglav film pa pripravila tudi v filmski scenarij predelano Levstikovo klasično povest »Martin Krpan«. Scenarij je delo Mateja Bora, Jožeta Galeta in Anuše Sodnikove. Filmska podoba »Martina Krpana« nam bo pokazala razen že znanih oseb tudi nove like in prizore, ki so uglaseni v isti ritem z Levstikovim pripovedovanjem. Delo bo režiral Jože Gale, v glavni vlogi pa bo nastopil naš znanec, gledališki igralec Albin Penko.

Z. L.



Za Novoletno jelko je pripravil Mladinski oder DPD Svobode v Kopru s pomočjo okrajnega Sveta Svobode in PD ter Zavoda Primorske prireditve uspešno pravljično igro Jake Špicarja MARTIN NAPUHEK. Prizadevni mladi igralci so dali v teh dneh 14 predstav za središča Koper, Izolo in Piran ter njihovo okolico. Na sliki: prizor iz igre »Martin Napuhek«.

Kako strašno razkritje

(Odlomek iz povesti MARANE, ki je izšla v zbirki EL VERDUGO in druge zgodbe kot redna knjiga Prešernove družbe za leto 1959. Prevod Pater Kalandar, oprema Vladimir Lakovič)

Ko je trgovec vstal, da bi vzel ključ od Juaninih vrat, se je njegov pogled po naključju ustavil na visokem oknu. Tedaj je v svetlobnem krogu, ki ga je na črni zid notranjega dvorišča metala velika ovalna odprtina celice, opazil silueto dveh postav, ki si jih pred gracioznim Canovo noben kipar ne bi znal zamisliti. Spanec se je obrnil.

»Ne vem,« je dejal Marani, »kam smo dali tisti ključ.«
»Zelo blede ste,« mu je rekla.
»Tako vam povem, zakaj,« je odvrnil in planil po svoje bodalo, ga pograbil in z njim močno udaril po vratih Juanine sobe ter zakričal: »Juana, odprite! Odprite!«

HONORÉ DE BALZAC

Juana pa ni odprla, kajti treba ji je bilo nekaj časa, da bi skrila Montefiora. Prav nič ni vedela, kaj se dogaja v glavni sobi. Z dvojnimi preprogami prekrita vrata so dušila besede.

»Gospa, nisem vam povedal resnice, ko sem rekel, da ne vem, kje je ključ. Tu je,« je povzel in ga vzel iz omare za namizno posodo. »Toda nepotreben je. V ključavnici je Juanin ključ in njena vrata so zabarikadirana. Prevarana sva, draga žena,« je rekel in se obrnil proti njej. »Neki moški je pri Juani.«
»Pri mojem večnem zveličanju, to je nemogoče,« mu je rekla žena.

»Nikar se ne zaklinjaj, dona Lagunia. Najina čast je mrtva, in ta žena...« pokazal je Marano, ki se je bila dvignila in nepremično stala, kajti Perezove besede so kot strela udarile vanjo, »ta žena naju ima pravico prezirati. Rešila nama je življenje, imetje, čast, mišva pa sva ji znala ohraniti le njene tolarje.«
»Juana, odprite!« je zavpil, »ali pa razbijem vrata.«

In njegov vedno močnejši glas je odmeval do podstrešja hiše. Bil pa je ravnodušen in miren. V svojih rokah je imel Montefiorovo življenje in svoje kesanje je hotel umiti z zadnjo kapljo Italijanove krvi.

»Ven, ven, ven, vsi ven!« je kričala Marana in je kot tigra planila za bodalom in ga iztrgala iz rok presenečenega Perea.

»Pojdite ven, Perez!« je mirno povzela, »ven pojdite vi, vaša žena, vaša služkinja in vaš vajenec. Tu bo tekla kri. Francozi bi vas lahko vse postrelili. Nikar se ne mešajte v to nevarno stvar, to se tiče samo mene. Med moje hčerjo in menoj sme biti samo bog. Kar pa se moškega tiče, je v mojih rokah, in nič na svetu mi ga ne bi moglo iztrgati iz rok. Pojdita, no, pojdita, odpuščam vama. Saj vidim, to dekle je maranovske krvi. Vajina vera, vajina čast, vidva sama sta bila prešibka, da bi se borila proti moji krvi.«

Strašno je vzdihnila in ju pogledala s suhimi očmi. Izgubila je vse in je znala trpeti: bila je kurtizana. Vrata so se odprla. Marana je vse pozabila in Perez, ki je pomignil svoji ženi, je lahko ostal na svojem mestu. Bil je star Spanec, nedostopen, kar se tiče časti, in je hotel pripomoči k maščevanju prevarane matere. Sredi sobe je stala Juana v medli luči, belo oblečena in mirna.

»Kaj mi hočete?« je rekla.
Marana si ni mogla kaj, da se ne bi lahko zdržnila.

»Perez,« je vprašala, »ali ima ta sobica še kak izhod?«
Perez je s kretnjo zanikal in kurtizana, ki je zaupala tej kretnji, je stopila v sobo.

»Juana, jaz sem vaša mati, vaš sodnik; prišli ste v edini položaj, v katerem vam lahko povem, kdo sem. Namenila sem vas nebesom, vi pa ste prišli na mojo pot. Ah, zelo globoko ste padli. Pri sebi imate ljubčka.«

»Gospa, pri meni sme in more biti le moj soprog,« je odgovorila.
»Jaz sem markiza de Montefiore.«
»Ali sta torej dve markizi?« je dejal stari Perez s svojim nizkim glasom. »Rekel mi je, da je poročen.«

»Montefiore, moj ljubi,« je vzkliknila dekle, medtem ko je odtrgala zavese in odkrila častnika, »pridi sem, ti ljudje te klevetajo.«

Italijan je bil mrtvaško bled; v Maranini roki je videl bodalo, Marano pa je poznal.

Zato se je z enim samim skokom pognal iz sobe in zatulil: »Na pomoč! Na pomoč! Ubiti hočejo Francoza. Vojaki šestega udarnega polka, hitite po stotnika Diarda! Na pomoč!«

Perez se je z rokami oklenil markiza in ko mu je hotel s svojo široko roko zamašiti usta, ga je kurtizana ustavila in mu rekla: »Dobro ga držite, a pustite ga, naj vpije. Odprite vrata, pustite jih odprta in pojdite vsi ven, še enkrat vam ponavljam. — »Ti pa,« je povzela in se obrnila k Montefioru, »vpij, kliči na pomoč...«, ko se bodo zaslišali koraki tvojih vojakov, ti bo tole rezilo prebodlo srce. Ali si oženjen? Odgovori!«

Montefiore, ki je padel na prag sobnih vrat dva koraka od Juane, ni slišal ničesar več, videl pa je samo še rezilo bodala, čigar polbliskavanje mu je slepilo oči.

»Torej me je prevaral,« je počasi izpregovorila Juana. »Rekel je, da je neoženjen.«

»Meni je rekel, da je poročen,« je povzel Perez s svojim nizkim glasom.

»Sveta devica!« je vzkliknila dona Lagunia.

»Ali boš končno odgovoril, podla duša?« je s tihim glasom rekla Marana in se nagnila nad markizovo uho.

»Vaša hčerka,« je rekel Montefiore.

»Hči, ki sem jo imela, je mrtva, ali pa bo umrla,« je odvrnila Marana. »Nimam več hčere. Ne izgovori več te besede. Odgovori, ali si oženjen?«

»Ne, gospa,« je končno dejal Montefiore, ki je hotel pridobiti na času. »Poročiti se hočem z vašo hčerko.«

»Moj plemeniti Montefiore!« je rekla Juana in spet prišla do sapa.

»Zakaj pa potem bežite in kličete na pomoč?« je vprašal Spanec.

Kako strašno razkritje!

Juana ni rekla ničesar, a sklenila je roke in se usedla v svoj naslanjač. V tem trenutku se je dvignil zunaj hršč, ki ga je bilo dokaj lahko razločevati zaradi globoke tišine, ki je vladala v govorilnici. Neki vojak šestega udarnega polka, ki je šel po naključju tam mimo v trenutku, ko je Montefiore klical na pomoč, je o tem obvestil Diarda. Nastanjalni častnik, ki se je na srečo vračal v svoj stan, je prišel v spremstvu več prijateljev.

»Zdaj bežim,« je povzel Montefiore, ko je zaslišal glas svojega prijatelja, »ker je to, kar sem vam rekel, resnica. Diard! Diard!« je kričal z rezkim glasom.

Toda na besedo svojega gospodarja, ki je hotel, da bi vse v njegov hiši sodelovalo pri tem umoru, je vajenec zaprl vrata in vojaki so bili prisiljeni vdreti v hišo. Preden so prišli noter, je Marana še lahko zamahnila z nožem po krivcu, a v svoji jezi ni dobro pomerila in rezilo je zdrčalo po Montefiorovem naramniku. Vendar pa je udarila s tako slo, da bi se Italijan skoraj zgrudil k Juaninim nogam. Marana je planila nanj in, da ga tokrat ne bi zgrešila, ga je popadla za vrat, ga stiskala, kot bi imela železno roko in mu merila v srce.

»Svoboden sem in poročil se bom! Prisegam pri bogu, pri svoji materi, pri vsem, kar je najsvet-

tejšega na svetu; samec sem, poročil se bom, častna beseda!«

In ugriznil je kurtizano v roko.
»Kar ubijte ga, mati!« je rekla Juana. »Prevelik strahopetnež je, nočem ga za moža, pa če bi bil še desetkrat lepši.«

»Ah, zdaj vidim, da si moja hči!« je zavpila mati.

»Kaj se godi?« je vprašal nastanjalni častnik, ki se je nenadoma pojavil.

»Umoriti me hočejo!« je vzkliknil Montefiore. »Umoriti me hočejo v imenu tega dekleta, ki zatrjuje, da sem njen ljubček, ki me je zvalila v past in prisilila me hočejo, da se proti svoji volji z njo poročim...«

»Ali je nočeš?« je vzkliknil Diard, ki ga je presenetila Juanina izredna lepota, kajti v tem trenutku je bila še lepša kot sicer, toliko je bilo v njej ogorčenosti, prezira in sovraštva.
»Potem ti je pa težko ustreči! Če ji je treba moža, sem jaz tu. Nehajte se pripraviti!«

Marana je zgrabila Italijana, ga dvignila, ga potegnila k postelji svoje hčerke in mu zašepetala na uho: »Če sem te pustila pri življenju, se imaš zahvaliti svoji zadnji besedi. Toda pomni! Če bo tvoj jezik kdaj osramotil mojo hčer, se bova še videla.«

Prešernova družba na knjižno polico za 1959

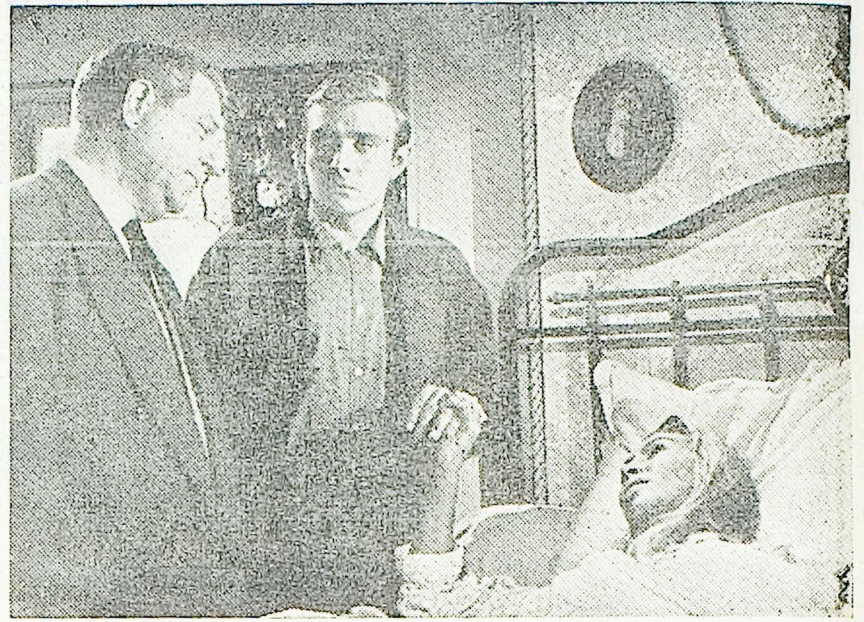
Prešernova družba se ni samo za privlačen okrasek poimenovala po našem najgenialnejšem pesniku. Kot je ime poeta Prešerna poznano, lahko rečemo v vsaki slovenski vasi, tako so tudi knjige, ki jih izdaja ta družba, razširjene po najbolj zakonitih vaseh naše domovine. Potemtakem je polmenovanje na mestu. Na mestu pa je tudi z drugega vidika. Prešernovo delo je zraslo in dozorelo v eni sami nepretrgani misli na narod, ki išče in brani svoj prostor na soncu okoli Save, Drave in Soče. Prav tako pa je delo Prešernove družbe tesno povezano z nameni in cilji našega naroda: s pridnim delom in izobrazbo odgovoriti na težka vprašanja, ki jih zgodovina postavlja pred male narode.

V skladu s to razširjenostjo in ljudskostjo, da tako imenujemo širitve kulture v najširšem smislu med ljudi, mora biti program take knjižne ustanove kar najbolj raznovrsten. Zajemati mora po načelu »dulce et utile« z vseh področij od leposlovja prepo poučnosti, znanosti pa do zabave, če si hoče pridobiti in obdržati dovolj bralcev, predvsem pa, če hoče izpolnjevati cilje, ki jih ima kot med širokimi množicami najbolj razširjena knjižna ustanova.

Za leto 1959 je izšlo med rednimi knjigami Prešernove družbe pet knjižic. Vseh pet pričja, da se je uredniški odbor dobro zavedal svoje naloge, ko se je odločil prav za te knjige. Med njimi namreč najdemo zabavne, poučne, leposlovne, mladinske, narodno zavest prebujajoče strani in še marsikaj. Že po zunanji opremi je teh pet knjižic privlačnih. Opremljene so za oko in fantazijo vabljivo, tako da so v skladu s poljudno vsebino.

»ZIVALSKI SVET« najbolj ustreza pojmu poljudna znanost, ki ima namen, v navadni besedi povedati tisto, kar so znanstveniki nanizali v dolgih učenih razpravah. Dr. A. Polence je tokrat obdelal živali po stopah in puščavah. Polni, ki so nešolanim oddaljeni, ob Polencevi besedi, zlasti pa ob bogatih ilustracijah, ki so zelo dobro izbrane in reproducirane, nanovo zažive in dobijo pravilnejšo življenjsko vsebino. Zdi se, da je po znamenitih Erjavčevih »Domačin in tujih živalih v podobah« Polencev »Zivalski svet« pravo doživetje za slovenskega bralca, posebno še, če se bo v predgovoru obljubljeni »serija knjižic« nadaljevala.

HONORÉ DE BALZAC: EL VERDUGO. Lahko se malo začudimo, zakaj so tri romantične novele, ki so v tej knjižnici, morale priti tudi med slovenske bralce. Balzac je namreč v teh novelah zopoln in samo romantik. Gre mu za zapleteno zgodbo, za nevarne dogodivščine, za pretiranost, daleč pa mu je tiste realistične pojmovanje človeka, na osnovi katerega je ustvaril svoja svetovno znana dela. Vseeno pa je v novelah Zbogom, Marane in El Verdugo zaslediti že nekaj potez Balzaca mojstra in opazovalca. Če to novele še ne odkrivajo Balzaca v najpopolnejši luči, pa gotovo nudijo s svojo zapletenostjo in napetostjo bralcu nekaj prijetnega branja.



Te dni bomo gledali v Kopru francoski film, ki je bil na sporedu skoraj vseh kinematografov, da bi izvrševal kočljivo, a zelo lepo poslanstvo: prikazati rojstvo človeka. Naslov filma je PRIMER DR. LAURENTA. Z zanimanjem in radovednostjo smo ga pričakovali, pa tudi z zaskrbljenostjo, kajti slišati je bilo glasove, da so ga ponekod mladini prepovedali. Prav gotovo so bili na napačni poti, kajti tudi mlad človek — fant ali dekle — ima pravico vedeti, kako je prišel na svet. Nič ni bolj primerne kot čudovita preprostost, skrajna, pogumna iskrenost in spoštljiva obzirnost, s katero so francoski filmski delavci prikazali ta zahtevni motiv, brez zlagane sramežljivosti, pa tudi brez banalnosti ali kakšne dvoumnosti, ki bi lahko kazila umetniško vrednost. Povedati so želeli zlasti vsem ženam, kako naj sprejmejo trenutke sreče in bolečine, ko se poraja novo življenje. Okvirna zgodba temu velikemu dogodku je sicer malce sentimentalna in naivna (mlada Francine, doma iz alpske vasice, postane nezakončna mati), vendar to ne more zmanjšati osrednje, neizpodbitne vrednosti filma. Glavna igralka, Nicole Courcel, ni v svoji vlogi samo prepričljiva, ampak je zaigrala z velikim igralskim in človeškim pogumom, ki mu ni odrekati zavzetosti in dostojanstva.

LEPO VEDENJE. Naravnost zevajoče vrzel bo izpolnila ta knjižica. Dasi na prvi pogled nič novega ne odkriva in večinoma ponavlja že splošno znane stvari ter jih prilagaja socialistični družbeni stvarnosti, bo vsakomur povedala nekaj koristnega. Največji cilj socialistične družbe je humanizacija gospodarskih odnosov, postavitve človeka na prvo mesto. Za doseg tega drugega pa je treba neprestano humanizirati odnose med ljudmi samimi, gojiti spoštovanje človeka do človeka, upoštevati ne samo samega sebe, marveč predvsem sočloveka. In še vrsto stvari je treba in bo treba storiti, kar je družba v tisočletjih stisnila v pojme družbena morala, lepo vedenje, humanost itd. Bolj kot kje na svetu se pri nas čez noč poraja nova družba. Vsaki novi stvari pa je potrebno dati podporo, jo gojiti, varovati pred na prvi pogled nenevarnimi nasprotniki. Kot rečeno, k utrditvi novih družbenih odnosov bo ta knjižica o lepem vedenju gotovo primaknila pomemben delež. Z njo je Prešernova družba še najbolj ustregla svojemu osnovnemu namenu: širokim množicam nuditi znanje v preprosti obliki.

Ribičeva povest »SIN« je pisana v jedkem ogorčenju proti vojni, kakor ga občuti preprost človek. Glavni junak Matevž tik pred smrtjo začne razmišljati o svoji preteklosti. Tako nas pisatelj o njegovih spominih popelje nazaj v čas prve svetovne vojne, ko se je Matevž boril za tuje interese, v čas med obema vojnama, ko si je zaman skušal s pohabljen roko ustvariti dom, v čas obupanosti nad življenjem, iz katere ga reši posinovičenec Dane, in v čas druge svetovne vojne, ko odide Dane med partizane, Matevž pa ga prizna za svojega pravega sina in se preda fašistom za talca. Zgrajba je, kot se iz tega vidi, analitična, to je, odkriva preteklost postopoma. Pisatelj se je torej oprijel modernega načina pripovedovanja, tako imenovanega psihanalitičnega pripovedovanja, priznati pa je treba, da mu to v globljem smislu ni uspelo. Matevževa zgodba bi se najbrž dala dosti lepše povedati kjer po pravih realistične povesti, kjer dogodek sledi dogodku neprisliljeno, v pravem časovnem zaporedju. Poudariti pa je treba, da povest s svojo vsebino vzgaja ljudi k plemeniti narodni zavesti in k mržnji do vojne. Zaradi tega je kljub grobemu stilu (vrsta v oči bodečih napak najbrž ne pričja samo o korektorjevih nepazljivosti, marveč tudi o pisateljevi) upravičeno uvrščena med knjige Prešernove družbe.

Setiškarjeva »VELIKA GALA PREDSTAVA« je povest za mladino in ima zaradi tega vrsto vzgojnih misli; zgrajena je okoli osnovne misli, da nesreča zbližuje ljudi in prebujajo njih dobroto. Zaradi humane osnovne misli in pa zaradi lepo tekočega pripovedovanja si bo pridobila brez števila mladih bralcev, pa tudi odraslim bo pomenila prijeten odih.

Kot izredna knjiga Prešernove družbe za leto 1959 je izšla vrtnarska knjiga inž. Dušana Ogrina NAS VRT. Večino risanih ilustracij zanjo je iz-

delal inž. Marijan Jančar. V predgovoru pravi avtor, da je gojitev temeljna sestavina vsake civilizacije in kulture. In pri nas ima vrtno ljubiteljstvo precejšnje tradicije. Tem ljubiteljem je namenjena drobna knjižica, ki v skrcenem in zgoščenem podajanju opisuje splošna vrtna opravila, tudi pridelovanje zelenjave, gojitev okrasnih rastlin na prostem in v stanovanju, ureditev vrta. V knjižici so opisane tudi številne rastline, ki prihajajo šele zadnji čas v naše vrtnarstvo. ***

S temi petimi knjigami je Prešernova družba brez dvoma izpolnila svojo nalogo. Bralcu je dala v roko nekaj zabave, nekaj znanosti, nekaj pouka, nekaj ponosa, pa tudi na mladino ni pozabila. Za novo leto ji ne moremo izreči nobene druge želje kot to, da bi pridobila še dosti članov in postala nosilec kulture in slovenske misli med najširšimi množicami.

J. II.

NOVE knjige

Smiljan Rozman:
NEKDO

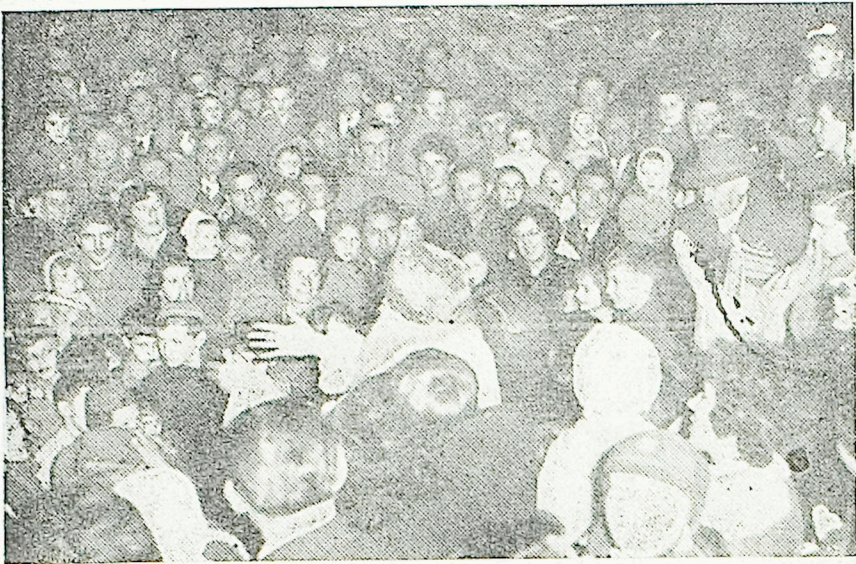
Smiljana Rozmana prištevajo sicer k našim mlajšim pisateljem, čeprav je njegovo ime že dalj časa stalno gost slovenskih leposlovnih revij.

V svojem romanu NEKDO (izdala ga je mariborska založba Obzorja) je posegel avtor v čas druge svetovne vojne. Začne z razmerami tik pred začetkom vojne, potem pridejo prvi meseci okupacije Maribora, nakar pride doseganje v Francijo in Nemčijo. Casovni konec romana je prve mesece po nemškem zlomu v Nemčiji. Avtor je porabil način pripovedovanja v prvi osebi, kar mu omogoča neposredno izražanje misli. Samosvoj človek je ta junak, nekdanji dijak, ki je hotel biti le neprizadeti opazovalec, pa je začel v odkrit boj zoper nacizem. Njegova doživetja so nenavadna, miselnost svojevrstna. Tudi ljudje, ki nastopajo ob njem, imajo posebno življenje, mišljenje in čustvovanje.

Skozi te nenavadne ljudi nam je uspel prikazati Rozman vojni čas ostreje, v nevsakdanjostih, ki jih z navadnim očesom ne opazimo. Tudi s tem nam ga je približal, in to je njegova posebnost.

OGROŽENA KNJIŽEVNOST

Knjige postajajo ponekod tostran in onstran Oceana obetno dražje. V Evropi prednjači v tem — kolikor je znano — Zahodna Nemčija. 65 njenih knjižnih založb je dvignilo ceno za več kot 1100 raznih knjig. Njihova cena se je v teku enega leta zvečala pri romanih povprečno za 5,78 %, pri življenjskih za 6,65 % in pri zgodovinskih delih za 27,87 %. Pri drugih panogah književnosti je dvig še večji. Tudi nekatere žepne izdaje so se podražile, kar vse bo književnosti bolj v škodo kot v korist.



Dedek Mraz se v Kopru pred Ložo postavlja od razigrane mladeži (Foto Likar)

Ša "Kratek" čas nam dedek Mraz je prinesel v vas



Stari in mladi smo se veselo poslovili od starega leta. Menim, da bom prav povedal, če pravim, da smo lansko leto tako intenzivno doživljali, da je bilo tako polno vsega in bogato, da je kar šinilo mimo: pomladi skoraj ni bilo, poletje je kar v zraku zorelo, mitem in komaj smo se zavedeli, je zmanjkalo grozdja in vsega — na, pa je bilo leto okoli! Kar nenadoma je bilo treba spet pripraviti našim najmlajšim veselje okrog novoletne jelke in seveda obdariti tudi vse druge naše drage.

V glavnem smo to storili doma, v naših toplih kuhinjah in sobah. Vendar pa smo pošteno in prav dali občutiti našim otrokom tudi skrb in ljubezen vse naše skup-

nosti, našega velikega kolektiva delovnih ljudi, ki zanje gradi lepše življenje.

Množične organizacije in društev so po vseh naših občinah, vseh vaseh in zaselkih, po šolah, zavodih in domovih priredila skupinsko obdarovanje otrok. Vsega vam, drage bralke in bralci, nikakor ne bi mogli povedati v treh številkah skupaj, kolikor je bilo takih prireditev in veselega vriska okoli novoletnih jelk. In prav je tako! Naj čuti mladi rod našo skrb in naj svoj mladost uživa čimbolj brezskrbno!

V Kopru je bilo posebno bogato praznovanje. Odbor v Seme-deli je priredil skupinsko obdarovanje otrok v novi dvorani — še zdaj se malčkom svetijo očke, ko nanese pogovor na dedka Mraza in njegove spremljevalce. Pred starodavno katedralo in Ložo sredi Kopra pa je zraslo novo naselje sredi smrekovega gozda, toda žal se lepa misel prireditvenega odbora ni docela uresničila zaradi nerazumevanja nekaterih podjetij, ki so bila vabljeni k sodelovanju. Gozd je bil zato preveč pust in prazen, čeprav ga je sicer polnil veseli življenjski duh državljanov v civilnih oblekah, v pravljicih palčičih opravih in v pravih miličnikih uniformah malih prometnikov, ki so imeli tiste dni svoje posebno veselje z urejanjem prometa na

cestnem križišču pred hotelom Triglav.

Le kratek, veliko prekratek je bil čas veselja, odmerjen za obisk dedka Mraza. Hitro se je poslovil in prepustil najmlajše poslovinom in njihovim sanjam, odrasli pa smo vstopili v novo leto polni poguma in vedrega upanja v še lepšo in bogatejšo prihodnost. rb

IN ŠE V HRPELJAH

Zadnji dan starega leta je bilo v občinski prosvetni dvorani v Hrpe-ljah kakor v čebeljem panju: naši najmlajši so nestrpno pričakovali dedka Mraza. Pred njegovim prihodom so pod novoletno jelko nastopili recitatorji, pevci in plesalci. In ko je bilo razpoloženje na višku, je prišel dedek Mraz. Obdaril jih je, a medtem ko so obdarovanci gledali filmsko predstavo, je prišel iz brkinskih Pregarij v Hrpelje dedek Mraz z medvedom na motorju in spremljalci so ga človek v vesmirski raketi, letalci v reakcijskem letalu, za njimi pa motorizirana kuhinja dedka Mraza ter traktor, ki je na priključenem vozu pripeljal številne mlade spremljevalce dedka Mraza. Potem ko so na križišču v Kozini postavili lepo okrašeno novoletno jelko, okrog katere so zaplesali, je šolska mladina iz Pregarij s predstavniki pregarijskega vaškega odbora, množičnih organizacij, kmetijske zadruge in prosvetnega društva v veličastnem no-

(Nadaljevanje na 10. strani)

Hitro kot le kaj iz kraja v kraj

Pred Novim letom smo slišali, da bomo uvozili dovolj južnega sadja, predvsem pomaranč, da bodo novoletne jelke lahko bogato obložene s tem sočnim sadežem, ki ga imajo naši otroci tako zelo radi. In prav mi v Kopru smo lahko na svoje oči videli, kako je ena izmed ladij pripeljala iz tujine pomaranče tudi prek našega novega pristanišča, od koder so šle po vsej državi.

Tik pred novim letom je bilo. Urno je zavila v pristan in se spretno povezala ob novo operativno obalo 400-tonska motorna ladja »Jezero« iz Splita. V svojem trebuhu je pripeljala iz Soluna od grškega izvoznika Boyadjisa 186 ton pomaranč za naša uvoznika Slovenija Sadje v Ljubljani in Voče iz Zagreba.

Iztovarjanje pomaranč je bolj komplicirano delo, kot bi si kdo na prvi pogled mislil. Pod strogi oči najrazličnejših služb — od varnostne, pa fitopatološke, prek izvoznikove osebne kontrole, pa nadzorstva uvoznika, ki ga je zastopal Jugospekt, in še carinske kontrole — skozi vse to so šli zaboji pomaranč, ko so jih pridni delavci podjetja Pristanišča Koper zajemali iz ladijskega trebuha in jih nakladali na kamione in prikolice koprške Intereurope, ki je prevzela ekspeditivno namembna potrošnika ekspeditivno.

O tem ekspeditivnosti in pokazani ekspeditivnosti velja izgubiti še nekaj več besed. Prišla so namreč tako pomembna priznanja prav za to ekspeditivnost, da jih je treba le omeniti — ne zaradi reklame našemu vzornemu podjetju, marveč čisto in samo zaradi objektivnega priznanja za vzorno organizacijo. Tako so na primer veliki tovornjaki s prikolicami odvažali sladke sadeže iz pristanišča v pone-deljak po popoldne, v torek zjutraj pa so ti isti sadeži že bili na tržnici in stojnicah v Osijeku! Seveda osiješki otroci, ko so stali čili sladka telesa iz rumenih srajčk, niso vedeli, da so ti sočni sadeži še pred nekaj dnevi viseli na drevesih po Peloponezu, od koder so prek pristanišča Gytion in nato Kopra v tako rekordnem času prišli v njihove roke in med zobe. Prav tako kot osiješka, se je pomaranč veselila tiste dni tudi mladež Zagreba in Ljubljane in

še drugih mest po Sloveniji in na Hrvaškem.

V pristanišču je bil torej pri razkladanju tisti dan zelo živahen vrvež. Nadzorna služba je bila na mestu, pregled nad kakovostjo tudi zelo ročen — edina napota in ovira, če ji lahko tako rečemo, so bili številni koprski otročaji, za katere se je bilo res bati, da pride kdo pod kakšno kolo velikih tovornjakov. Seveda tudi odraslih radovednežev ni manjkalo. Zastopnik grškega izvoznika je sem in tja komu vrgel rumeno kepo, s čimer je samo še razjaril prizadevno moledovanje ostalih otročaje, ki so družno prosjčili kot kakšni »brezprizorniki« okoli bogataševne mize za drobitnico nerodnega videti to, saj so bili med otroki skoraj sami taki, ki prav gotovo ne trpijo nobenega pomanjkanja in so tiste dni prav tako čisto zagotovo imeli doma na kile pomaranč. Kaj hočemo — ko pa tudi zares prav zagotovo niso bile nihi pol tako dobre kot tiste zmaknjene ali darovane v pristanišču...

Pravijo, da bodo vse te dni še prihajale ladje v koprsko pristanišče in prav je tako, saj je to napravljeno — čim več ladij, tem bolj bomo tega veseli Koprčani, ki s tako ljubeznijo in prizadevnostjo visimo na teh naših novih vratih v svet. Tako ena ladja

pravkar odvažala les v tujino, drugih nekaj pripelje pomaranče iz Libanona, banane iz Afrike, odplane pa bodo drugo blago naših izvoznikov. Nujno bo treba zato novemu pristanišču prilagoditi in mu dodelati vse potrebne službe ter ga urediti nastopajočim zahtevam ustrezno — se pravi, ga zapreti in oddvojniti, kot se urejajo vse druge uvozne luke v državi in svetu.

Razvoj prometa v pristanišču in s tem razvoj pristanišča (samega ter podjetja Luka Koper (pristanišče je bolj slovensko) je seveda močno odvisen od dobre organizacije trgovine in prevoza, ki sta v glavnem v rokah sposobnega podjetja Intereuropa, zato je v nastopajočem novem letu naša največja želja, da bi ta celoten aparat tako dobro deloval, da bomo ob letu lahko zabeležili res že čez tisoč ton prometa skozi naše pristanišče. V ta namen bo treba veliko potrpljenja, veliko iznajdljivosti in predvsem pove-zave pri delu, veliko vztrajanja na konkurenčnosti in solidnem poslovanju, da bomo čez leto dni lahko smelo pokazali na dosežene uspehe in še bolj smelo kot letos lahko klicali vso našo skupnost na pomoč za dograditev tega važnega gospodarskega objekta, ki bo na ta način že sproti bogato vračal vložena sredstva. rb

VAŽEN GOSPODARSKI DOGODEK NA NAŠI OBALI

Kombinat živilske predelovalne industrije v Izoli

3. 1. januarjem so se združila podjetja Argo, Iris, Ikra, Ribič in Delamaris — Združitev odpira ugodne možnosti in pogoje za nadaljnji razvoj in napredek te važne gospodarske panoge koprškega okraja

Ko so v zadnjih tednih minulega leta delavski sveti naše ribje in živilske predelovalne industrije ter ulovnih podjetij razpravljali o položaju v posameznih podjetjih ter končno sprejeli tudi sklepe, da se podjetja združijo v velik kombinat živilske predelovalne industrije, je bilo to tako rekoč logični zaključek, ki se je že dalj časa nakazoval v razvoju gospodarske panoge od slovenski obali. S 1. januarjem so se združila podjetja »Argo« in »Iris« ter »Delamaris« iz Izole, »Ikra« iz Kopra in »Ribič« iz Pirana v skupno podjetje, za katerega so se posebno glede na že utrjeno veljavo na zunanem tržišču odločili za ime »Kombinat konzervne industrije Delamaris Izola«. Izven kombinata je za zdaj ostalo kot samostojno podjetje »Riba« iz Izole, ki bo med drugim še nadalje zalagalo potrošna središča s svežimi morskimi ribami. Predvidena pa je tudi priključitev predelovalnega obrata »Fruktus« v Kopru h kombinatu v Izoli.

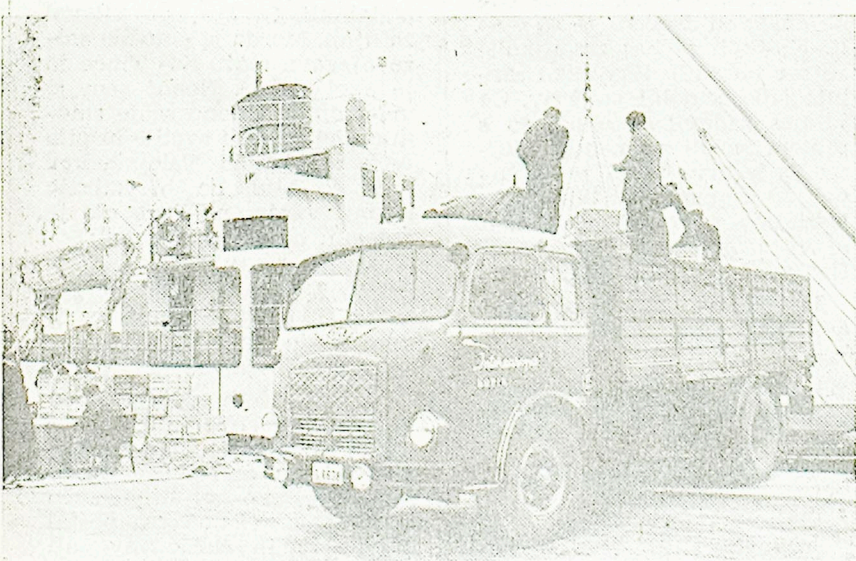
S to široko prenosno ribje in živilske predelovalne industrije ob slovenski obali se enotno povezuje več samostojnih podjetij, ki so se na razmeroma ozkem področju ukvarjala z bolj ali manj enako proizvodnjo in gospodarsko dejavnostjo. V minulih letih se je samostojnih podjetij začela prinašati prenekatere neugodne posledice, ki so se tem bolj stopnjevale, ko je zavladal na mednarodnem tržišču težji položaj za izvoz naših ribjih konzerv. Sicer pa to ni edina in najbolj odločilna okolnost, ki bi namreč v praksi združitev podjetij. Če namreč presojamo položaj živilske industrije s širšega, jugoslovanskega stališča, potem že marsikod po državi opažamo podobno združevanje manjših podjetij, takso n. pr. v zadnjem času zlasti v ribotvorni in ribji predelovalni industriji ob vsej jugoslovanski obali. Če na hitro ne upoštevamo najrazličnejših okolnosti, bi dejali, da si od tega združevanja v končni posledici obetamo to, da si hosta edino po tej poti postaja bližja potrebniki in proizvodnja prehranske oziroma živilske industrije! Torci gre v bistvu za izredno važno vprašanje našega življenjskega standarda! V prehrani, v življenju domačega potrošnika se mora vsekakor začeti neprimerno močneje uveljavljati proizvodnja živilske industrije. Če ob tej

priložnosti ostanemo zgolj pri ribji živilski industriji, potem je treba povedati, da je komaj slabih 10% njene proizvodnje poručilo (absorbiralo) notranje tržišče, ostalo količino pa je bilo treba spraviti na svetovni trg in ta način celo krepkeje podjetji z družbenimi sredstvi (podobno kakor pri prodaji našega vina na mednarodnem trgu). Pri malenkostni potrebnosti na notranjem trgu nosi kajpada svoj delež tudi sama trgovina, ki je kaj izdatno navila maloprodajno ceno nad proizvodno ceno, za 20 in 30 ter celo še več odstotkov, kakor da bi šlo za izredno razkošno potrošno blago! Prav zastrašen vraga tega je tem bolj razveseljivo, da so se na poslednjem začetku tudi na tem področju obračati stvari na bolje. In pri tem je treba šteti združevanje manjših podjetij kot odločilni korak v tej smeri.

Analiza proizvodnih cen in pogojev konzervne industrije očitno pokaže, da je ta proizvodnja še posebno občutljiva v strukturi cen. Naštetimo med drugim le nekaj elementov: izredno draga embalaža, izredno težka nabavljena surovina, izredno težka podpora kmetijske proizvodnje itd. Kadar pa nastopajo težji pogoji, takrat so v svojih posledicah tem občutljivi, če je istovrstna proizvodna panoga razdrobljena na številna manjša podjetja. Združitev v veliko podjetje šele ustvarja lažje pogoje, odpirajo možnosti večje in boljše gospodarnosti, ki mora polagoma začeti odločilneje vplivati ne samo na nadaljnji razvoj proizvodnje, ampak tudi na strukturo proizvodne cene, t. j. na porenitev.

Za združitev manjših podjetij in obratov gotovi torej čez vrsta važnih ekonomskih in drugih razlogov. In tega so si bili delavski sveti, vodstva podjetij ter organi ljudske oblasti v svesti, ki so sklepali o združitvi. Z združitvijo podjetij bo postel

možna specializacija proizvodnje po posameznih obratih, v enem ribe, v drugem juhe in zelenjava ter sadne in druge konzerve. Početi bodo lahko poenotili množice pločevinaste embalaže, ki je bila doslej tako škodljivo različna in neprimerno dražja. V kombinatu bodo šele lahko uvedli koncentracijo pločevinaste embalaže v enem samem obratu z lastno litografijo v »Irisu«. Embalažo, ki je v živilski predelovalni industriji izredno važen element, so doslej izdelovali v treh obratih in jo potem izven okraja drago litografirali. V kombinatu bo koncentrirana tudi komercialna služba, ki sta jo doslej »Argo« in »Iris« vsak zase organizirala na našem notranjem trgu, medtem ko je za zunanji trg obstajalo celo posebno podjetje »Delamaris«. S koncentracijo se bo knjigovodska in administrativna služba prav tako morala znatno povenčiti. Pri odkupu rib kot surovine je doslej vladala med tremi predelovalnimi podjetji konkurenca, zaradi česar je često trpela celo kakovost surovine, so se podraževali odvozi itd. Pri odkupu so namreč prevažali čestokrat kapevosti, v zahtevah po ustreznih kapevosti, da so si tako podjetja zagotovila potrebne surovine za obratovanje. Med mnoge izdatne pridobitve pa lahko štejemo tudi enotnost v investicijski politiki ter koncentraciji obratnih sredstev. Skratka, ko bodo postelj začeli izkorisčati vse prednosti, ki se odpirajo z združitvijo, bodo lahko v kombinatu postopoma dvigali proizvodnjo, zniževali lastno ceno ter se ob dobri komercialni službi mogli močneje uveljavljati na domačem trgu, kjer se sedanje cene konzerv, zlasti ribjih, povprečnemu potrošniku ne previsoke. ab



M/1 Jezero iz Splita v novem koprskem pristanišču s sladkim tovorom rumenih pomaranč v svojem obilnem trebuhu (Foto R. Bradaskja)

Napotki za uporabo lonca na zvišan pritisk

Na številna vprašanja naših bralcev smo zbrali najvažnejše napotke, kako je treba ravnati z loncem na zvišan pritisk. Ti podatki veljajo na splošno, upoštevati pa je treba še navodila tovarne, ki veljajo neposredno za lonec, katerega smo nabavili.

PREDNOSTI LONCA NA ZVIŠAN PRITISK

Z njim zelo skrajšamo čas kuhanja živil, ki se dolgo ne zmečajo (fižol, leča, ješprenj, vampi, pesa, goveje meso itd.).

Iz dobro zaprtega lonca se ne širi po kuhinji duh po živilu.

Ker je čas kuhanja kratek, se ohranijo vitamini in rudninske snovi v večji meri, kakor pa če je živilo izpostavljeno dolgotrajnemu kuhanju v navadnem loncu.

Pri kuhanju živil v loncu na pritisk dodajamo manj tekočine, ker ta ne hlapi, zato se tudi izluži manj hranljivih snovi.

Ce kuhamo s tem loncem, so naši jedilniki lahko bogatejši in raznovrstnejši, ker so živila v njem hitro kuhana in lahko upoštevamo tudi jedi, ki se sicer dolgo kuhajo.

KDAJ NE UPORABLJAMO LONCA NA ZVIŠAN PRITISK?

V njem se ne izplača kuhati živila, ki se tudi v navadnih posodah hitro skuhajo.

Prav tako v njem ne kuhamo jedi, ki jim je treba večkrat kaj dodajati. Vsakokrat moramo lonec odpreti, s tem pa znižujemo temperaturo, podaljšujemo čas kuhanja in zvišujemo stroške za ogrevanje.

Potrata je kuhati prav majhno

količino živil v prevelikem loncu na zvišan pritisk.

TEHNIČNI NASVETI

Lonec smemo napolniti le do dve tretjini z živilom oziroma s tekočino. Gomoljaste in korenaste zelenjave damo lahko nekoliko več (krompir, koleraba, korenje).

Jedi, ki se močno penijo, kuhamo v odprtem loncu tako dolgo, da se pene ne delajo več in se ne bodo ponovile, čeprav lonec zapremo in ga naprej normalno ogrevamo. Pene lahko zamašijo ventile in pride do nesreče.

Praden lonec zapremo, se prepričamo, če so ventili popolnoma čisti. Med kuho ne smemo lonca pustiti nenadzorovanega tako dolgo, dokler ne zmanjšamo dotoka toplote in dokler ne začne pritisk padati. Paziti moramo na signalni znak pri ventilu.

Pri jedeh, ki jim moramo med kuho dodati še določene sestavine, najprej z odpiranjem pritisk znižamo ali odpravimo, po dodatku pa ga moramo zopet doseči. To ponovno segrevanje zahteva prav tako vso pozornost.

Ko preteče predvideni čas kuhanja, lonec po predpisih ohladimo bodisi pod vodovodom v mrzli vodi, bodisi samo s tem, da ga odstavimo s kuhalnika. Pri tem se držimo navodil, ki jih daje tovarna za svoj izdelek.

Lonec ne odpiramo prej, dokler pritisk ne pade, da nam para ne bruhne v obraz!

Ventil očistimo takoj, ko lonec izpraznimo in ne čakajmo, da bi se jed ob ventilu in na njem po-

sušila. Ze majhen del posušene hrane na ventilu lahko povzroči, da ta ne deluje pravilno.

Sčasoma postane tesnilna guma na pokrovu krhka. Ne čakajmo tako dolgo, da ne tesni več, temveč jo čimprej zamenjajmo! Prav tako zamenjajmo tudi ventile, ki jih imamo na sumu, da niso več v redu!

(Po »Sodobnem gospodinjstvu«)

kaj bi kuhala?

MLEČNA JUHA S KROMPIRJEM

60 dkg krompirja, 1/2 litra vode, sol, 1 liter mleka, zelen peteršilj, 2 žlice kisle smetane.

Opran, olupljen krompir narezemo na kose, mu prilijemo vodo in ga skuhamo. Kuhane ga stlačimo, osolimo, mu prilijemo mleko, prevremo, dodamo še sesekljan zelen peteršilj in kisló smetano.

GOVEJI ZREZKI V GOBOVI OMAKI

5 rezin govejega stegna, sol, 5 strokov česna, poper, 2 žlice gorčice, 2-3 žlice olja, malo vode, 1/4 gob (sivk), 1 dl kisle smetane, žlica moka, zelen peteršilj.

Rezine govejega stegna potolčemo, jih obdrgnemo s soljo, sesekljanim česnom, poprom in gorčico. Olje segrejemo in zložimo vanj pripravljene zrezke. Dušimo jih 1 uro. Vmes prilijemo malo vode, da se enakomerno duše. Nato dodamo na kocke narezane gobe, prilijemo zajemalko vode in dušimo še 10 minut. Dodamo smetano, v katero smo vmešali moko, prevremo in nazadnje potresemo še s sesekljanim zelenim peteršiljem.

JABOLČNA SOLATA S SKUTO

5 jabolk, 3 žlice sesekljanih orehov, sok ene limone, 1/4 l smetane, 30 dkg skute, 2 kozarca sadnega mošta, sladkorja po okusu.

O olupljenim in na koščke zrezanim jabolkom dodamo sesekljane orehe, limonin sok, smetano, pretlačeno skuto, sadni mošt, vse dobro premešamo in osladimo po okusu.

Morda še niste vedele...

• da je treba gumbje na otroška oblačila dobro prišiti. Da vam bo uspelo, podrgnite sukanec, s katerim šivate, z voskom.

• da si boste olajšale iskanje gumbov, ki jih trenutno ne rabite in jih imate v kakšni škatli, če boste enake ali sorodne gumbje nanizale na sukanec in zavezale, ali pa jih nanizajte na varnostno zaponko.

• da vezalkam na čevljih, ki so izgubile kovinsko kapico, napravite novo z lakom za nohte.

• da otroci lažje jemljejo ribje ali ricinusovo olje, če jim damo prej in potem zgristi košček pomarančne lupine.

• da neprijetni vonj po ribah odstranimo z rok ali s posode, če jo drgnemo z usedlino prave kave.

• da vam navadna pisarniška sponka za papir lahko posluži za odpiranje in zapiranje patentnega zapirala, ki se mu je odtrgal vrh.

• da česen odlično pomaga telesu pri pravilni razdelitvi snovi, ker vpliva na sluznico želodca in črevesja. Česen prav tako vzbuja apetit in pomaga pri visokem pritisku, sklerozi, bronhialnem katarju in astmatičnih težavah. Otrokom pomaga proti glistam.



Karirasto blago za naše otroke, velike in majhne. Večje dekletce v zgornjem kotu ima ravno karirasto obleko z belim ovratnikom in manšetami, deklica v spodnjem kotu pa naloženo krilce in ohlapen, malo daljši telovniček. Najmanjše dekletce v sredi ima enobarvno naloženo krilce in karirasto bluzico z belim ovratnikom in manšetami. To je tudi nekaj domislekov, kako predelati ponošeno karirasto obleko.

KOTIČEK ZA STARŠE

Ne tako... ampak tako



Mati: Resnično se več ne znajdem: kakšno obleko bi ti pravzaprav potrebovala? Tako nemogoča si v vsaki, da nisi ničemu podobna.

Otrokom v puberteti nikar preveč ne ponavljajte, kako so smešni in nerodni, kajti že tako jih same mori ta občutek, da so zmedeni, in potrebujejo bolj vašo pomoč kot grajo.



Mati: Veš, kaj ti bom povedala? Lahko bi imela malce lepšo držo. Sicer pa pridi sem, bova pogledali modne časopise, mogoče najdeva zate kaj primernega.

Priporočamo našim gospodinjam

Sodobno gospodinjstvo, štev. 11—12

Izšla je zadnja številka petega letnika »Sodobnega gospodinjstva«. V teh petih letih si je pridobila revija širok krog bralcev v mestih, industrijskih središčih in vaseh. Saj je na svojih straneh prinašala vedno najrazličnejše prispevke z različnih področij gospodarskega dela. Kljub temu, da je revija strokovnega značaja, so jo vzljubile zlasti gospodinje, ker jim je postala dober pomočnik pri urejanju lastnega gospodinjstva, bodisi z nasveti za racionalizacijo gospodinskih del, za prenašanje težjih in zamudnejših del na stanovanjsko skupnost ali pa z nasveti za lepšo ureditev doma.

Letošnja dvojna novoletna številka ne zaostaja v svoji pestrosti za prejšnjimi številkami. Uvodoma prinaša kratko poročilo z 11. nacionalnega kongresa za zaščito otroka. Sledj mu zanimiv članek o samopostrežbi v trgovini in prehranjevalnih obratih. Zavod za pospeševanje gospodinjstva v Celju poroča o tečaju za trgovske nameščence. Vse, ki delujejo v stanovanjskih skupnostih, bo zanimal članek o kritičnih pripombah k ureditvi mehaniziranih pralnic. Napotki za uporabo lonca na zvišan pritisk bodo dobrodošli gospodinjam, ki kuhajo v takem loncu.



In nekaj za tiste, ki imajo rade umirjene kroje in temno barvo: dvodelna obleka z visokim pasom

Po poklicu sem učitelj, a izhajam iz boljše družine in sem obetal mnogo več. Moji starši in sorodniki so zelo veliko dali na ta »več« in zato so si prizadevali, da bi ga dosegel.

Ko sem bil še čisto majhen, so po vsej sili hoteli napraviti iz mene učenjaka. Pri štirih letih so me naučili abecedo, čitanja in pisanja. Naučili so me seštevanja in odštevanja do števila dvajset. Znal sem celo vrsto pesmic. Pomalem sem že igral na klavir. Sploh, bil sem pravo čudo, pravi genij, ki je — kakor že rečeno — mnogo obetal. Ljudje iz soseščine so me občudovali. Starši in sorodniki so uživali nad menoj. Le jaz sem se dolgočasil... Potem so me poslali v šolo. V prvem razredu sem še nosil zastavo. V drugem je pričela moja učenost popuščati in popuščala je vedno bolj in bolj. Nad menoj so bili razočarani. Nazadnje so spoznali, da nisem nikak genij. Spoznali so, da sem navaden smrkavec, pobalnik drugega razreda. Fantalin, ki bi rad iz blata hiše zidal, ki bi se rad razbojnik v Indijance igral, ki bi rad piščali rezal, ki bi

Marta Grom: Življenjepis

rad... ki bi rad vse to, kar delajo drugi otroci njegove starosti.

Potem sem vstopil v tretji razred. Z dečki sem se prepiral, z deklicami sem se lasal. O moji izredni darovitosti ni bilo več — ne duha ne sluha. Bil sem zelo razburljiv in živčen. Domov sem nerad hodil, ker so me vedno oštevali. Tudi v šoli so se norčevali iz mene in moje »učenosti«. A jaz sem hotel prijatelja, ki se ne bi norčeval iz mene.

Dolgo sem iskal in izbiral. Nazadnje sem izbral zloglasnega falota Tineta. Bil je divjak, razbojnik — kot so trdili — in vrhu tega najslabši učenec. Vendar »tak« je bil le na cesti, v šoli, pred drugimi ljudmi. Z menoj je bil dober, prijazen...

Nekoč sem ga vprašal:

»Tinče! Zakaj si z drugimi tako divji? Saj v resnici nisi tak...«

Tinče se je grenko zasmel, frcnil kamen pred seboj in od-

govoril:

»Veš! To je tako... Moja mati je slaba, a oče je še slabši... a jaz sem hotel biti dober. Ti mi boš verjel. Drugi niso hoteli. — Jabolko ne pade daleč od drevesa — so vplili. Kjerkoli je kaj zmanjkalo, so me obsodili. Za vsako razbito šipo sem bil jaz kriv. Če je pes zadavil petelina, so s prstom kazali za menoj. Glejte! Ta je kriv, ta ga je naščuval... Potem sem jokal... Nazadnje sem pobral kamen in ga zagnal v prvo okno... Naščuval sem psa in...«

Tistega dne me je oče pričakal s palico, mati z objokanimi očmi!

»Nesrečni otrok!« sta zaklicala. »Z največjim pokvarjenjem se sestajaš...«

Prvič je po meni padla palica.

»Saj ni hudoben...« sem skušal ugovarjati. »Saj je dober fant... saj...«

»Kaj? Dober?« me je prekinil oče. »Tak paglavec! Strah

vse soseščine! Sramota naše vasi!...«

Potem sem v drugo zaslišal besede:

»Jabolko ne pade daleč od drevesa...«

Kmalu so uredili vse potrebno. Od Tinčeta so me za vedno ločili. Poslali so ga v popoljševalni zavod. Nihče ni temu nasprotoval. Vsi so se oddahnili. Le jaz sem žaloval za njim. Morda je potočila solzo njegova mati. Saj Tinče jo je imel rad... Nekoč sem jo videl opito. Čudno se je smejala. Oči so se ji svetile in pila je iz steklenice. Tako čudna, grda je bila, da bi najraje pljunil vanjo. A Tinče me je potegnil na stran in rekel:

»Ne smeš biti hud na mojo mamo... veš... bila je žalostna... hudo žalostna... in tako so je pričelo... tako... sama mi je povedala...«

Ko so Tinčeta odpeljali, sem se vsake njegove besede spominjal, vsakega njegovega pogleda... In takrat sem prvič začutil — spoznal krivico. In zato, samo zato sem postal zakrknjen in surov. A moji roditelji, sorodniki in vsi vaščani so bili prepričani, da me je zastupil Tinče...

ZAPISEK OB ROBU — TODA VAŽEN

MI IN FUNKCIJE

Vprašanje, kakšen je odnos našega delovnega človeka do dela, je kaj pogosto predmet naših vsakdanjih razprav. Ker ga povezujejo z željami po nenehni rasti naše delovne storilnosti, ker ga skladno s tem postavljamo na eno najvidnejših mest v procesu nenehnega dvigovanja življenjske ravni našega delovnega človeka. Pravičen odnos do dela je pravzaprav eno bistvenjših načel iz poglavja socialistične etike sodobnega človeka.

A pustimo takšna dela, za katera nas naši delovni kolektivni materialno nagrajujejo, ob strani. Beseda naj stoji o funkcijah v našem družbenem življenju v ožjem smislu besede. In o odnosu njihovih nosilcev do funkcij.

Srečam mladega prijatelja in vprašam: »Kam?«
 »Na sejo, prekleto, in ob sedmih se na drugo,« pojasnjuje nejevoljno. Potem izgine v selno sobo. Ob sedmih se postavi izmenjata.

VSE OKROG

marja

POMORSTVO STEV 12 — 1958

Slovenskemu Primorju sta posvečena članka: »Odprija je še ena pot na morje«, inž. Miloš Gnuš: »Konstrukcija severne obale v Kopruc« (s skico) ter poročilo v prometu koprške luke v septembru oziroma v tretjem tromesečju preteklega leta.

Mimo več strokovnih člankov in poročil ter dveh razglabljanj o vzgoji pomorščakov so zanimivo poučni Problemi v svetovnem pomorstvu ter misli kap. O. Pija o pomorskih muzejih. Literarni del zajema nekaj pesmi, krajšo črtico iz kapitanovega dnevnika in odlomek iz romana Anne Seghers »Upor ribičev na Sv. Barbari«. Uvodni članek je posvečen 13-letnici »Pomorstva«. Številki sta priložena Vestnik združenja pomorskega brodarstva ter Bilten pomorstva, ob zaključku pa še pregled gibanja tujih ladij skozi naše luke v avgustu 1958. Tudi ta številka je bogato ilustrirana. Naslovna stran prikazuje v barvah reško pristanišče z ml. Jugoslavijo.

kje so ladje

- Pl »BIHAČ« je 5. januarja odplula iz Kuwaita za Sredozemlje.
- Pl »DUBROVNIK« je 19. decembra priplula v Kuwait, kjer razklada tovor. Iz Kuwaita odpluje 12. januarja.
- Ml »GORENJSKA« je 2. januarja priplula v Kuwait, kjer razklada tovor.
- Pl »GORICA« je 2. januarja priplula v Šibenik, kjer manipulira s tovorom.
- Pl »LJUBLJANA« je 6. januarja priplula iz Dubrovnika v Novosibirsk.
- Ml »MARTIN KRPAN« je 5. januarja priplula iz Ploč v Aleksandrijo (Egipt), kjer razklada pripeljani tovor.
- Pl »NERETVA« je 6. januarja priplula v Emden, kjer manipulira s tovorom.
- Pl »POHORJE« je na poti v Buenos Aires, kamor prispe 16. januarja.
- Pl »ROG« je 2. januarja priplula v Solun, kjer razklada in naklada tovor.
- Pl »ZELENGORA« je 5. januarja priplula iz Baltimoreja v Mobile, kjer natovarja blago za Jugoslavijo.

KOLIKO STANEJO BOLEZNI?

Neka nemška revija pravi naslednje: »3353 bolnišnic s 30.000 zdravnikov in skoraj 100.000 strežniškega osebja in medicinskih tehniških pomožnih moči je danes v Zvezni republiki. Njegovje 530.000 bolnikov. Manjka pa še 180 tisoč postelj, katerih vsaka stane okrog 22.000 DM. To je dosti denarja? Ali veste, da stane medkontinentalna raketa 20 milijonov DM? Štiri milijarde DM — zanje lahko kupimo 200 raket ali zgradimo nove bolnišnice za 180 tisoč bolnikov.«

KITI V JADRANU

Tudi v naše morje zanese te velikane. Tokratnih kot jih premore antarktično vodovje sicer ne, do šest metrov dolgi, predvsem samci, pa nas od časa do časa obiščejo. V preteklem mesecu so orali po Zadarskem prelivu. Nekaj nad dvajset jih je bilo. Opazili so jih ribiči. V treh skupinah so se življal preganjale po morju in prhale vodo nad pet metrov visoko. Priprav za kitolov naši ribiči ne premorejo, zato so jih samo opazovali in jim nekaj časa sledili. Priplivali so od severozahoda ter so v nasprotni smeri izginili.

Novi obrazi izpraznijo pepelnike, nov dnevni red. Prijatelj pa spet sedi za isto mizo.

Danes ob petih in sedmih, pojutrišnjem ob štirih, v četrtek že dopoldan med delovnim časom in še enkrat popoldne.

Sto in sto je takšnih fantov, mož in žena med nami, ki listajo vabila in se nervozno ozirajo po urinih kazalcih. Ize zaradi funkcij. Političnih, upravnih, prosvetnih, športnih in drugih.

Bilo je pred letom dni. Na občinski konferenci Zveze komunistov so stotim delegatom prebrali organizacijsko poročilo o delu komunistov v preteklem letu. Med ducat tabel je pravilno sodila tudi tista, sicer nenavadna, ki je poslušalec seznanjala s še bolj nenavadno obremenitvijo posameznikov s funkcijami.

Dvorana je nema, ko čitajo: »Dva tovariša opravljata poleg rednega dela sedem funkcij. Trinajst jih dela na petih krajih. Toliko tovarišev se po rednem dnevnem delu vbadu s štirimi funkcijami.«

Hipoma si imajo delegati marsikaj povedati. Kdo dvomi v to, da se ves sepet, ki za trenutek preplavi dvorano, nanaša na resno besedo o skrajni cepitvi delovne pripravljenosti in sposobnosti naših najboljših tovarišev?

Delavsko samoupravljanje in družbeno upravljanje danes pri nas živita, zavestno ju širimo in poglobljamo na vsa področja našega življenja in dela.

Povsem naravno je, da postaja skladno z razvojem tega socialističnega procesa tudi vloga upravljavca delovne organizacije. In njegovo delo je sila odgovorno, zakaj skupnost pričakuje in terja od njega preudarna in trezna početja, ki naj vodijo k napredku.

Podobne zahteve postavljamo danes tudi vodilnim organom pestrega in izredno razgibanega družbenega življenja pri nas. Zato, da bi bilo življenje našega delovnega človeka iz dneva v dan bogatejša, da bi se klenil in plemeniti njegov odnos do sočloveka in skupnosti, da bi se bogatila njegova duševna obzorja.

A osrednje vprašanje pri vsem tem ostaja eno: Kdo bo nosilec številnih funkcij? Priznajmo. Mnogo časa smo že potratili s podobnimi razmišljanji in prenekaterkrat so se na ta račun že jezili lasje.

Pravimo, da ni primernih ljudi, novih talentiranih obrazov, ki bi s svojo ustvarjalnostjo in duhom novega časa z vso odgovornostjo zgrabili za delo. Zato pa potem prepirujemo »stare« funkcionarje, da bi vendarle širokogrudno sprejeli še peto, šesto funkcijo.

No, oni jo sprejmejo, kajpada, prav tako širokogrudno. Funkcija je pač funkcija in človek lahko postane prav zaradi nje v svoji okolici sila popularen, ugleden. Pa je koristnejše, da se vprašamo, če je morda resnično kos delu, ki se ga je bil obvezal opraviti s sprejeto funkcijo. Odgovor je v mnogih primerih jasen in očiten. Od tod pa spanje pravičnega, v čigar snu se zgubljajo in sanjarijo številna društva, sveti in drugi. Mi pa pravimo, da ni konkretnih dejanj, rezultatov.

Ponekod jih res ni. In to zaradi naše konzervativnosti. Ker smo v svoji okoreli miselnosti začeli verovati v zlaganost, da so le grupice posameznikov sposobne dati našemu javnemu življenju barvo, ton, ritem.

A na ljudi smo pozabili. So sredstva, ki lahko odločno pripomorejo k ozdravljenju ran v politiki našega kadrovanja. Zavrzimo trilo zaverovanost v uni-

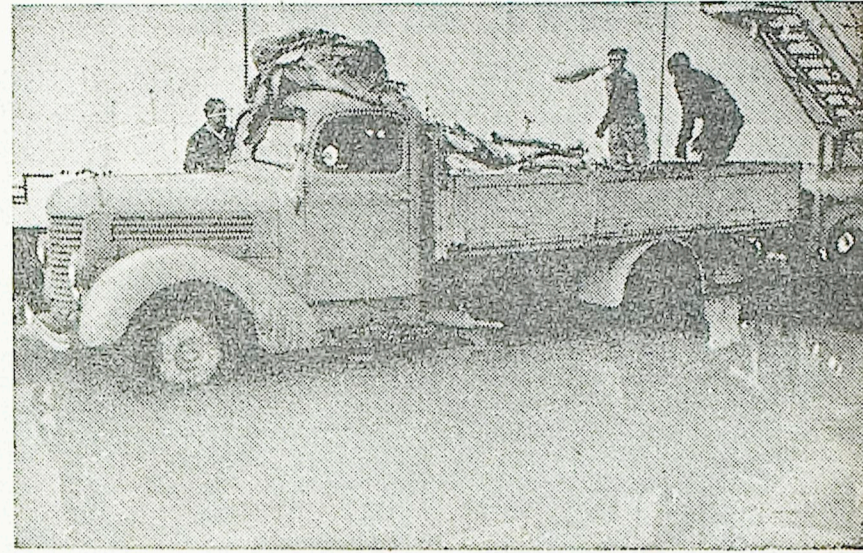
verzalnost posameznikov, dajmo množici, da delajo določena dela v njej tisti, ki jih umejo opraviti, in ne zapostavljamo pri tem mladih ljudi, mladih po idejah in ognju, po delovnih metodah, mladih v dojemanju najglobljih nians sistema, ki je na zmagovalnem pohodu, socializma.

Funkcija. To je odnos in hkrati obveznost do dela, ki smo ga prevzeli na svoja ramena. Človekove ustvarjalnosti pa se ne da cepiti na kopico krajev in del, zakaj potem ga duševno in telesno morimo.

Zato pomlajujemo svoje nazore o kadrovanju, obvezujemo se, da bomo storili to, kar zmoremo storiti, ker nas je dovolj, da bomo ob smotrni razporeditvi dela kos vsem nalogam, ki stoje pred nami.

Treba pa bo bolj pogumno in predvsem z večjim zaupanjem podati roke mlajšim silam, kajti konec koncev čas ubira pot naprej, mlada generacija pa se je v preteklih letih že najavila z velikimi in za družbo koristnimi deli.

A. MIKLAUVČIČ



Da je pomol v starem koprskem pristanišču res potreben popravila, najbolje priča gornja slika: pri razkladanju ladje morajo kamioni do osi stati v morskem vodi, ki je ob visoki plimi preplavila ploščad na pomolu

Ali bode letos končali s popravilom?

Koprčani smo bili veseli, ko so lani v razmeroma kratkem času dokončali popravila na razpadajočem pomolu v starem potniškem pristanišču. Iz vode je zrasel skoraj nov pomol, trden in soliden kot le kaj.

Vendar pa dela na njem niso bila popolnoma dokončana, ker je prej bojda zmanjkalo sredstev. Ploščad je ostala razkopana, nedodelana, slej ko prej preplavljena ob vsaki višji plimi, posebno ob južnem vremenu. Obljubili so sicer, da se bodo do konca leta morda še našla kje kaka sredstva, ko bodo tedaj postrgane vse kozice in lonci, vendar to ni uspelo.

Naprosili bomo zato pristojne, ki imajo v rokah škarje in platno (na Reki), da že takoj v začetku leta predvidijo potrebna sredstva tudi za popravilo oziroma dokončanje tega objekta, tako da bo po možnosti vsekakor popolnoma urejen do prihodnje turistične sezone, ko se bo vsekakor povečal

POTUJOČI PROD

Skozi Doverski preliv med Francijo in Anglijo je morski tok izredno močan ter sega globoko, zato se predvsem na nekaterih mestih morskno dno in njegova globina venomer spreminjata, kar ni brez nevarnosti za plovbo. Britanska pomorska služba zato tudi redno izdaja karte in grafike ter jih stavlja na razpolago vsem ladjam, ki plovejo skozi preliv. Kljub temu se je v prvih dneh letošnje jeseni primerilo, da je nepričakovano nasledila potniška ladja RANGTIKI. Nasedla je na potujočo podmorsko peščeno sipino, ki jo premika ter veča ali manjša morskotok v zvezi z bibavico. Na mestu nezgode se je morskno dno v teku zadnjih deset let dvignilo za polnih 12 m ali za več kot tri milimetre na dan.

ZANAŠE KMETOVALCE DOBER NASVET

Spoznajte zaščitno sredstvo aldrin

Uspešnemu razvoju kmetijskih kultur so zelo nevarni škodljivci, ki polagoma in neopazno uničujejo kmetijske pridelke. Gre za tiste škodljivce, ki rovarijo pod zemeljsko skorjo, kot na primer: bramor ali grilotalpa, razni žičarji (drotarji), sovce, ogorčice, rličkarji, grizlice, molji, polži in najrazličnejše mušice. In ker je znano, da ni rastline, katere koreninski sistem ni ogrožen od teh zahrbitnih škodljivcev, je potrebno sprejeti težko borbo z njimi, ki pa vsekakor ne sme biti na stopnji primitivizma. Na primer: postavljanje strupenih vab (to je še vedno zelo razširjena oblika borbe proti škodljivcem) je uspešno le na manjših površinah in njihovo delovanje je kratkotrajno. Boljše je dosledno kolobarjenje, saj je praksa pokazala, da uspešno zatira roje škodljivcev. Uporaba DDT in HCH sredstev je tudi priporočljiva, le žal, da puščajo na gomoljnica

NAŠIM KMETOVALCEM V PREMISLEK

Prvi sadovi socialističnega kmetovanja

Iz Makedonije poročajo, da bodo samo kmetijske zadruge v dnevčelskem okraju pridelale in poslale na trg že od 25. maja do 5. junija letos 200 ton zgodnjega paradiznika. V naslednjih desetih dnevih bodo dale na trg še nadaljnjih 450 ton, od 15. do 25. junija pa še 900 ton paradiznika.

Deset dni pozneje bodo potrgali še 1.600 ton, v zadnjem pobiranju pa 5000 ton zgodnjega paradiznika. Skupaj bodo torej do 15. julija, ko začne paradiznik dozorevati v drugih predelih države, dale samo kmetijske zadruge tega makedonskega okraja na trg 8150 ton zgodnjega paradiznika!

predvsem potniški promet, pa tudi manjše tovarne ladje v domačem prometu bodo še vedno pristajale le v starem pristanišču.

Ko že naprošamo investitorja — Upravo pomorske oblasti severnega Jadrana z Reke — naj kar se da pohiti in čimprej dokonča popravilo pomola, pa moramo pri tem opozoriti predvsem tudi domača podjetja, da uredijo na pomolu svoje po načrtu predvidene priključke: Okrajni vodo-

vod vodovodno napeljava, Istra Benz naftne dovode in Elektro-Koper električno napeljava. To je treba urediti, da ne bo potem, ko bodo na razpolago potrebna sredstva za dokončanje del, nastal zastoj zaradi neizpolnjenih prevzetih obveznosti. Bila bi namreč velika škoda, če ne bi pomola uredili, kot predvidevajo načrti, sodobno in z vsemi potrebnimi priključki za naglo preskrbovanje in odpremljanje ladij.

O odkupu svinjskih kož

V Sloveniji imamo precej razvito usnjarsko industrijo, industrijo obutve in industrijo usnjene galanterije. Dragocena surovina za to industrijo so med drugim tudi svinjske kože, ki so — predelane v naših tovarnah usnja — zelo iskano blago na inozemskem tržišču.

Prav zaradi potreb te industrije se je v večini slovenskih okrajev že zdavnaj uveljavila navada odiranja oziroma guljenja svinjskih kož, ki prinašajo živinorejcem obremenjene znatne gospodarske koristi. Sedaj oderejo v Sloveniji že okrog 65% vseh zaklanih prašičev, v ostalih republikah pa le 5 do 25%. Če upoštevamo, da mora naša usnjarska industrija uvažati svinjske kože, da bi lahko nemoteno delala za domače potrebe in za izvoz, predstavlja to ogromno gospodarsko škodo, saj imamo dovolj surovin doma, razen tega pa moramo odvajati dragocene devize.

V koprskem okraju smo glede odiranja svinjskih kož na zadnjem mestu v Sloveniji. Od približno 22.000 prašičev, kolikor jih vzredijo letno naši prašičerejci, oderejo le okrog 3000 kož. Ako upoštevamo, da tehtajo zrelega prašiča od 12 do 15 kg in da podjetje Koteks plačuje za kg surove svinjske kože 200 dinarjev, imajo naši prašičerejci letno samo pri kožah nad 50 milijonov dinarjev zgube. Najslabše je v obalnem področju, kjer je Koteks odkupil lani le 250 svinjskih kož in to največ v Gabrovici, Dekanih, Plavjah in Škofijah. V gornjem področju okraja pa se odiranje iz leta v leto vse bolj širi, ker so prašičerejci uvideli ne samo gospodarsko korist neposredno od prodane kože, temveč so se naučili pri tem na bolj sodobno in higiensko shranjevanje mesnin, ki so se jim po starem načinu klanja, predelave in sušenja mnogokrat pokvarile, tako da so imeli od vzreje prašiča prav malo.

Poudariti pa moramo, da so kože prašičev v našem okraju, vsaj tako so ugotovili strokovnjaki tovarna usnja in Koteksa, najbolj kvalitetna surovina. Seveda mora biti guljenje pravilno in strokovno, mesarji morajo biti temu delu večji, zato organizira Koteks vsako leto tečaje za mesarje oziroma klavce. Dogovorjeno je bilo, da bodo prišli konec decembra v večje vasi in zaselke obalnega področja poklicni mesarji, ki bodo ne samo odirali kože, temveč bodo tudi pokazali, kako se pravilno predela in shrani tako slanina kakor ostalo svinjsko meso. Važno je, da se ljudje na podeželju odrešijo zastarelih navad in pojmovanj pri zakolu prašičev, zlasti pri predelavi in shranjevanju mesnin. Tudi že sami uvidevajo, kolikšno škodo si napravijo s tem, da ne morejo prodati pršutov, slanine in klobas, ker so pokvarjene in žaltave, razen tega je žaltavo meso škodljivo njihovi zdravju, ker povzroča bolezni žolča, jeter, katarje in druge nevarnosti. Razen tega pa svinjska koža nima skoraj nobene hranljive vrednosti.

R. Z.

Člani Socialistične zveze!
 Berite in širite
 »SLOVENSKI JADRAN«!

Inž. Angelina Gaberc

NOVE REVIIJE

NOVA OBZORJA, št. 9—10

Iz vsebine:
Smiljan Rozman: Dijakinja Marija
Godnik; Roman Bratuž: Samotarjenje;
Jaro Dolar: Miško Kranjec — petdesetletnik; Janez Ovsec: Pesmi; Božidar Borko: Pesmi v prozi; Slavko Jug: Iz zbirke »Dobre srce«; Branko Rudolf: Spomin na Kogoja v Podbevškovi družbi; Dane Lokar: Grenka sedmina; J. G.: Nietzschejeva podoba; Janez Gradišnik: Kaj se dogaja z našim jezikom; France Forstnerič: Pesmi; Filibert Benedetič: Monotonija; Božidar Borko: Roger Martin du Gard; Janez Gradišnik: Nekaj o današnji nemški literaturi; Leopold Suhodolčan: Avgustovska romanca; France Onič: Luč na obali; Sergej Vrišer: Kronika likovnih gostovanj v Mariboru; B. R.: Ob »Primeru dr. Laurenta«; J. G.: Iwaskiewicz »Vzpon«; E. R.: Dr. Karl Renner o Slovenih; Marica Škerjanec: Pesmi; Herbert Grün: Konec tihga, drastičnega življenja; E. R.: Nova literatura v Izraelu; Dr. Eman Pertl: Mislj ob poročilu o Černičevem Slovenskem zdravstvenem besednjaku; Oskar Hudales: Na rob podobe Marka Lamuta; J. G.: Umetnostni koledar.
Knjižne novosti: Ivan Mesiček: Meškovi izbrani spisi; Branko Rudolf: Roman iz povojnih dni.

SVET OB MURI, št. 1—2

Iz vsebine:
Dr. Bratko Kreft: Ljutomerski tabor 9. avgusta 1869; Franjo Baš: Ob prvem slovenskem taboru; Bogo Teply: Ob 90-letnici prvega slovenskega tabora v Ljutomeru; Manko Golar: Pesmi; Jože Fličar: Slovenski tabor; Božidar Raič — buditelj prekmurskih Slovencev; Andrej Ujčič: Ante Trstenjak — slikar; Prlekije; Ivan Kreft: Ključ Partije se je odzvalo tudi Pomurje; Marica Škorjanec: Pesmi; Branko Rudolf: Sodnikova smrt; Dr. inž. Vladimir Slesinger: O Muri in njenih vodnih silah; Jože Ternar: Prekmurska razglednica; Vane Šifnar: Razdrobljenost kmetijskih zemljišč; Prekmurci v Ljubljani; Slavko Jug: Pesmi; Miško Kranjec: Hiša s kanarčki; Elvira Cvetko: Pesmi; Inž. Koloman Ciglit: Prispevek k zgodovini pomurske nafte; Branko Rudolf: Pesmi; Ranko Marinkovič: Angel; Iva Mikl: Arheološka izkopavanja v Dolgi vasi; Fr. Šebjančič: Prekmuriana v Bratislavi; Vlasta Koren: Pokrajinski muzej za Pomurje; Zapiski — ocene — poročila; Dr. Bratko Kreft: Govor na literarnem večeru DSK v Ljutomeru;

POROČILO PRIPRAVLJALNEGA ODBORA ZA PROSLAVO NOVOLETNE JELKE V OBČINI KOPER

V skladu za varstvo otrok pri ObLO Koper je bilo do 31. decembra 1958 vplačanih za obdarovanje otrok ob novoletni jelki 205.900 dinarjev, pričakovati pa je, da bodo v teh dneh prispevala v ta namen še nekatera podjetja koprskih občine, tako da bo končna vsota dosegla okrog 400.000 dinarjev. Razen tega pa so nekatera podjetja in ustanove prevzele patronat nad nekaterimi šolami v občini in neposredno obdarovale šolsko mladino v skupni vrednosti okrog 150 tisoč dinarjev. Posebno pohvalo pa zaslužijo pionirji II. osemletke v Kopru, ki so obdarovali učence šole v Hrastovljah s 30 kosji oblek, 10 pari čevljev ter 30 knjigami.

VSO SKRB ZDRAVSTVENI PROSVETI

(Nadaljevanje z 2. strani)
OO RK v Kopru pripravila za letošnje leto izredno pester program zdravstvenih predavanj, seminarjev in tečajev. Tako si bo zdravstvena prosveta utrla pot tudi v najbolj odmaknjena naselja. Za številna predavanja na podeželju bodo namreč angažirali strokovnjake iz centrov.
Nič manj skrbi ne bo deležen podmladek RK. Sicer pa bo vzgoja podmladka ostala, kot doslej, v glavnem doma občinskih odborov RK in seveda tudi šolskih odborov oziroma skupnosti.
Hvale vredna je tudi pobuda organiziranja tečajev za gospodinjske pomočnice. Brez dvoma bo vsebinsko bogat program tega do sedaj pri nas edinstvenega prosvetovanja, ki obsega s snov osebne higiene, prehrane, razpreditve dela, kuhe itd., zahtevnejši najširši krog gospodinj in gospodinjskih pomočnic. Prvi tečaj za gospodinjske pomočnice se bo začel februarja. Bb

DOMOVINA INDOGERMANSKIH JEZIKOV

Domovina indogermanske jezikovne skupine, ki ji pripada večina evropskih in mnogo azijskih jezikov, katerih besedni zaklad in oblikoslovje se močno skladajo, je med učenicim svetom še vedno sporna. Profesor Thieme z jalske univerze v ZDA naj bi bil to vprašanje zdaj dokončno rešil. Preiskoval je razširjenost podobno zvenečih živalskih in rastlinskih imen v teh jezikih. Napotek dajejo po njegovem mnenju predvsem tri besede, dasiravno tudi v spremeničenem pomenu: besede »bukey«, »želva« in »losos«. Bukey vzhodno od črte Königsberg—Odesa ni najti, želve ne severno od Holsteina, lososi pa prihajajo po rekah navzgor iz Severnega in Vzhodnega morja in ne iz Sredozemskega ali Crnega. Potemtakem je morala biti pradamovina Indogermanov Srednja Evropa zahodno od Viste, od koder so svoj jezik razširili tja do Indije.

Frane Zdravce: Macesni nad dolino (Miška Kranjca); Oto Noršič: Referat na slavnostni seji KPA in PSK; Stefan Balažič: V spomin I. pomurskemu študentskemu festivalu; Božo Kert: Tri vzpodbudne knjižice o videmski občini; Franc Zdravce: Pesmi Valentina Vodnika; Nikica Brumen: Študijska knjižnica v Murski Soboti.

SODOBNA POTA, št. 6—7

Iz vsebine:
Veljko Vlahović: Pojem in bistvo proletarskega internacionalizma, Mirko Zupančič: Razmišljanja o amaterizmu in založništvu, Problemi naše filozofske misli, Naloge pri izobraževanju odraslih, Rok Arih: Njegova jesen; Ciril Zlobec: Miško Kranjec — petdesetletnik, Ciril Zlobec: Pesmi, Ivan Regent: Iz mojega življenja, Dr. France Bučar: Najemina in komunalne usluge, Franček Bohanec: Knjiga in estetska vzgoja, Victor Hugo: Spomin na noč, Tone Pavček: Pesmi, Vinko Trnkauš: Thomas More — Utopija, Rado Cilenšek: Televizija tudi pri nas, Vasja Predan: Srce na raskavih dlaneh, Zarko Petan: Hladilnik, dr. Mladen Zvonarevič: Predavatelj in občinstvo, Zdenko Furlan: Topli spomini v hladnih dneh.

PROTEUS, št. 3

Iz vsebine:
CLANKI: Ivan Rakovec: Oreopithecus in njegov pomen, Alija Košir: Elektronski mikroskop in celična zgradba, Fran Dominko: Polarnica — večkratna zvezda, Pavel Kunaver: Triglavsko brezno — ledenica?
ODMEVI: B. Škerlj: Oreopithecus, L. Cermelj: Nobelove nagrade za l. 1958.

Mali oglasi

DVOKOLESA od 7.000.— dalje, CIKLOMOTORJI od 44.000.— dalje ter VESPE in MOTORJE, nove ter rabljene, Vam nudi trdka MARCON, Trst, Ulica Pietà 3. Pošljamo darilne pakete za Jugoslavijo.

Kino

KOPER — 9., 10. in 11. januarja francoski film PRIMER DR. LAURENTA; 12. in 13. januarja jugoslovanski film DOBRO MORJE; 14. in 15. januarja ameriški barvni film ARTISTI IN MODELI.
IZOLA — 9. januarja jugoslovanski film CRNI BISERI; 10. in 11. januarja ameriški barvni film ARTISTI IN MODELI; 12. in 13. januarja italijanski barvni film HČI POLKA; 15. in 16. januarja jugoslovanski film DOBRO MORJE.
SEČOVLJE — 10. januarja francoski film OČKA, MAMA, MOJA ZENA IN JAZ; 11. januarja ameriški barvni film SANDOV DAN; 15. januarja italijanski barvni film HČI POLKA.
SMARJE — 10. januarja ameriški barvni film SANDOV DAN; 11. januarja francoski film OČKA, MAMA, MOJA ZENA IN JAZ; 14. januarja italijanski barvni film HČI POLKA.
SKOFIJE — 10. januarja italijanski film STREHA; 11. januarja jugoslovanski film CRNI BISERI; 14. januarja jugoslovanski film DOBRO MORJE.
DEKANI — 10. januarja jugoslovanski film CRNI BISERI; 11. januarja italijanski film STREHA.
SEZANA — 10. in 11. januarja ameriški film V SRCU MLADIH; 13. in 14. januarja ruski film VASA ZELEZNOVA; 15. in 16. januarja angleški film KRATKO SREČANJE.

In še v Hrpeljah

(Nadaljevanje s 7. strani)

voletnem sprevedu krenila v Hrpelje. V občinski sejni dvorani je pregarske novoletne goste sprejel predsednik občine Anton Ovarčič. Dedeček Mraz mu je voščil v imenu pregarske šolske mladine in v imenu vseh Pregarčanov srečno novo leto, mladinski kvartet je zapel pesem, pionir pregarske osemletke pa mu je podaril darilo učencev — maketo šole v Pregarjah. Predsednik občine se je toplo zahvalil za novoletne čestitke in izročil darilo občine, 39 tisoč dinarjev kot prispevek za nabavo športnih potrebščin ter za izpopolnitev knjižnice, v kateri je tudi letošnje novoletno darilo občine — v usnje vezan album fotografij naših narodnih herojev.

DPD Svoboda v Hrpeljah pa je 31. decembra zvečer priredila v prosvetni dvorani tradicionalno silvestrovanje s kulturnim programom. In ker zaradi preobsežnega sporeda ni bilo možno predvajati vseh naštudiranih točk, so se izvajale odločili, da bodo v kratkem priredili javni vesel večer, ki bo pravzaprav lep prikaz društvenega dela in pomembna poživitev družabnega življenja v Hrpeljah.

Res vedre volje so stopili prebivalci hrpeljske občine v novo leto, saj so bili veseli, ker so staro leto zaključili z lepimi delovnimi uspehi. Niso pa vstopili v leto 1959 samo ob mislih nase, pač pa so se tudi spomnili svojih najmlajših, saj so obdarovali 1500 otrok. Za lepa darila je poskrbel občina, ki je dala v ta namen 100 tisoč dinarjev, pa tudi podjetja, ki so prispevala 180 tisoč dinarjev. J. Z.

DROBNE VESTI: D. Novak: Brezno pod Malimi belimi stenami, L. Cermelj: Lipa pri Rovtah v Kanalski dolini, Ivka Mundova: Vitamin T, Marija Bavdeževa: Buxbaumia apylla, F. Suštar: Kostanj v cvetu sredi septembra, L. Cermelj: Poleti k Luni.

NASA ZENA, št. 12

Iz vsebine:

Leopold Krese: Sindikati — pobudnik za povečanje investicij v objekte družbenega standarda, G. G.: Kronika našega gospodarskega in političnega življenja, Meta Sever: Skrb za otroke v občini Moste, Mira Svetina: Umrla je Marica Kokalj, S. V.: Mednarodni politični pregled, Dr. Carmen Dereani: Kdaj naj nosimo očala, Rapa Sukić: Mimi Malenšek, Darinka Veselić: Roka, G. W.: Nesporazum, N. G. Černiševski: Kaj delati? (koniec), Dr. A. in dr. H. Stone: Iz knjige »Priročnik za zakonca«, Dr. Penek Slavica: Iz posvetovalnice za noseče, Zaupni pomenki, Zanimivosti, Kosmetika, Zdravniški odgovori, Gospodinjstvo, Moda.

Radio KOPER

NEDELJA, 11. januarja:

8.00 Kmetijska oddaja: »Preskrba naših mest s kmetijskimi pridelki — Pogovor med agronomom in Drejo« — 8.30 Z narodno pesmijo v nedeljsko jutro — 9.00 Naša nedeljska reportaža: »TOMOS na pragu lastne proizvodnje« — 9.20 Zabavna glasba — 13.30 Za našo vas — 14.15 Polke in valčki Franke Jankoviča — 14.30 Sosedni kraji in ljudje — 15.00 Vesti — 15.10 Glasba po željah.

PONEDELJEK, 12. januarja:

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 14.30 Sportna oddaja — 14.40 Od melodije do melodije — 15.00 Vesti — 15.10 Vesti. Dopisniki poročajo — 15.20 Slovenske narodne.

TOREK, 13. januarja:

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijska univerza — 13.50 Odlomki iz oper — 14.20 Sola in življenje: »Bistra glavičca, pokaži kaj znaš« — 14.40 Lahka

glasba — 15.00 Vesti — 15.20 Z narodno pesmijo in plesom po domovini.
SREDA, 14. januarja:
7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Okno v svet — 14.40 Filmska glasba — 15.00 Vesti.

ČETRTEK, 15. januarja:

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijska univerza — 13.50 Igra veseli trio iz Doline — 14.00 Glasba po željah — 14.30 Pogovor z volivci: »Govori predsednik OLO Nova Gorica Karmelo Budihna«.

PETEK, 16. januarja:

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Domače aktualnosti: »Značilnosti družbenega plana koprškega okraja za leto 1959« — 14.40 Poje Slovenski oktet — 15.00 Vesti.

SOBOTA, 17. januarja:

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijska univerza — 13.50 Popevke in ritmi od tu in tam — 14.30 Kulturni obzornik — 14.40 Popularne skladbe — 15.00 Vesti — 15.20 Dalmatinske pesmi.

»ARGO«, tovarna živilskih in kemičnih proizvodov, Izola

»IRIS«, industrija za predelavo rib, Izola

»DELAMARIS«, Import-export, Izola

»IKRA«, tovarna sardin, Koper

sporočajo vsem svojim odjemalcem in dobaviteljem, da so se s 1. januarjem 1959

združili v novo podjetje

»DELAMARIS«

KOMBINAT KONSERVNE INDUSTRIJE

IZOLA

Teleprinter: 03-123

Telefoni:

Glavni direktor- tehnični direktor in splošni sektor h. c. 41-44

Komercialni direktor: 42-20

Nabavni oddelek: 41-69

Referenti za ribo, sadje in zelenjave: 41-43

Prodajni oddelek: h. c. 41-37

Računovodstvo: h. c. 41-11

Zahvaljujemo se za doslej izkazano zaupanje v prepričanju, da bodo naše poslovne zveze tudi vnaprej v obojestransko zadovoljstvo.

Prosimo Vas, da se za obveznosti, ki so nastale po 1. januarju 1959, poslužujete

začasnega bančnega računa 602-11

1-9

Barba Vane pravi...

No ja, pa smo se srečno pretolkli skozi velike novoletne praznike. So tarnali nekateri moji znanci, da jih je bilo celo preveč in da so od njih prav poštono zmartrani. Posebno tisti Koprčani, ki so morali v ta velikem kupovanju za dedka Mraza iskati po Čevljarški ulici, kam bodo stopili, da ne padejo v kanal, kakor se je to zgodilo prijatelju Vasji. Božec je moral brez suknje od hiše na izlet v Koper, pa se mu je koj maščevalo — seveda, ko pa ni vedel, da je bila lekarna toliko časa odrezana od sveta. Nič hudega sluteč je torej v svoji lepi plavi obleki sedel naravnost na sredo kanala — dobro, da ga ni odneslo v morje.

Ko smo že pri Kopru, pa kar tukaj nadaljujmo. Se slišijo namreč hudi glasovi, ki močno pretijo gostincem in trgovcem — takim na vrhu ali pri koritu kot pravimo. Je pa to korito že tako slabo, da se ga zdaj kar po vrsti otepa in si želijo bolj zložnega in nenadzorovanega dela brez maksimiranih cen...

Eden med njimi si je hotel še zadnji hip rešiti to korito, čeprav je močno puščalo po njeovom in mu je voda tekla v grlo. So pravili mojim kolegom na nekakšni tiskovni seji ali konferenci, da je v zadnjem hipu skušal

prepričati odgovorne ljudi, kako je našel v bilanci veliko pomoto ali luknjo, ki da je zdaj ni več, ker se da »zafikati« z nekakšnim »kofetom«, ki je bilo bojda pomotoma založeno nekje za steklenicami v kleti — malenkost, kakšna vrečka ali dve — okrog sto dvajset kil... No, specialista za prisilno upravljanje pa bo zdaj že ugotovil, ali gre za pravo kavo ali pa za zoc, za kakšen Santos ali kakšno drugo vrsto, če je iz Brazilije ali Argentine ali res samo iz kleti...

Vidite — spet sva skregana s stolpno uro. Nekako sem jo bil v starem letu preveč pohvalil, pa je zdaj kar zares utihnila. Menda zato, ker se bodo zvonovi obrabili, če jih bodo kar naprej razen za zvonjenje uporabljali še za odbijanje ur in četrtink...

Iz Hrastovlj pri Kopru so mi prinesli na ušesa čudne zgodbe — in zanimive po svoje, zato vam jih takoj posredujem. Naj ne bodo prizadeti nič hudi na mene — kakor sem kupil, tako tudi prodam. V vasi imajo dva korenjaka, ki sta si pred časom privoščila zabavo, da sta se šla v železniških uniformah oblast in sta ponoči zbežala iz toplih postelj kar precej možakarjev in jih zaprla v zdaj skoraj porušeno bivšo stavbo vaške šole. Vsi v stra-

hu so ti silili skozi okna in skakali kake štiri metre globoko, da so ušli preteči nevarnosti. Pa druga zgodba: Je lastnik uporabljal svojo samokolnico, ko je razvažal zemljo; zvečer jo je pustil kar na mestu, ko je šel spat. Mislite si njegovo začudenje in seveda »veselje«, ko je drugo jutro samokolnica visela kot zrela tepka vrh visokega topola. Zgodi se tudi, da komu nasujejo čez noč pred hišni prag zvrhan kup gnojja. Včasih razstavijo tudi kakšen vprežni voz, ki počiva kje pod kakšno šupo, in ga po kosih obešijo na murve in orehe — vse v okrilju noči.

Zagodli so jo tudi Doljanom, ko so lani pripeljali mlatic v Hrastovlje. Ker mlaticnica slučajno ni več delala tisti dan, so pustili naložene vozove v vasi in šli domov. Drugo jutro pa so zijali, ko so bili trije vozovi eden vrh drugega, žito pa nekaj na njih, nekaj po okoli raztreseno. Neznanim objestnežem so bili napoti tudi drogovci na odbojarskem igrišču, občestnih kamnov ne morejo pustiti pri miru — skratka, v vas se je naselila nekakšna čudna živahnost, ki se po mnenju nekaterih nevarno širi tudi po okolici in da bo treba na to resno opozoriti kakega pristojnika v uniformi.

Imam jih še nekaj za bregom — pa naj bo dovolj za danes. Prihodnjič vam povem katero še s Krasa, kar ugibajte — do tedaj pa prav lepo pozdravljeni!
Vaš Vane

PLAVANJE

Dovolj pogojev za lep razvoj

Portič v Žusterni pri Kopru bomo morali urediti do sezone!

Tik pred Novim letom je bilo v Kopru važno posvetovanje o možnostih za razvoj plavanja ob slovenski obali. Posvetovanje je sklical okrajni svet za telesno vzgojo, udeležili pa so se ga tudi zastopniki Plavalne zveze Slovenije. Najvažnejši sklep je bil, da je treba v najkrajšem času urediti provizorične bazene v Kopru, Izoli in Piranu. V Kopru, kjer se je plavanje najbolj razvilo, bo potrebno urediti portič pri Žusterni že do plavalne sezone.

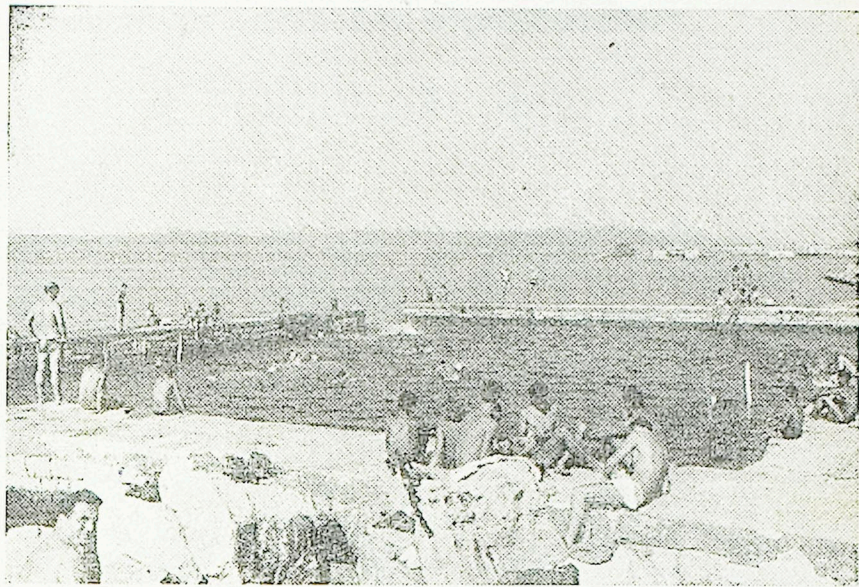
Ta cilj pa ne bo tako lahko doseči, kajti za ureditev portiča so potrebna večja denarna sred-

stva. Prav bi bilo, da bi priskočile na pomoč gospodarske in druge organizacije ter društva. Za gotovo pa bomo dosegli svoj cilj do sezone, če bomo organizirali tudi prostovoljno delo, h kateremu bi bilo potrebno pritegniti zlasti mladino, saj bo objekt koristil predvsem njej. Isto velja tudi za Izolo in Piran, čeprav tam položaj ni tako pereč kot v Kopru, kjer je zaradi umazane vode zelo malo možnosti za kopanje.

Na posvetovanju je zastopnik Plavalne zveze Slovenije poudaril, da bo njegova organizacija nudila vso pomoč plavalnim klubom ob slovenski obali. Pohvalil je delo koprškega plavalnega kluba, ki je kljub neugodnim razmeram dosegel lani vrsto uspehov. Koprsko društvo je na primer doseglo lani precej večje uspehe kot Maribor, čeprav imajo tam olimpijski plavalni bazen. Plavalna zveza je sprejela že vrsto obveznosti za pomoč plavalnim klubom ob morju. Tako bodo projektanti Plavalne zveze brezplačno izdelali načrte za plavalne naprave ob obali, pomagali pa bodo tudi s kadri in rekviziti.

Zlasti važna bo kadrovska pomoč. Plavalna zveza namerava organizirati v obalnih mestih več tečajev za trenerje, instruktorje in sodnike, na katerih bi usposobili domače kadre. Razen tega pa bodo povabili nekaj domačinov na republiške tečaje v Ljubljano.

Uresničitev vseh teh načrtov bo pomenila nov razmah plavalnega športa ob slovenski obali. Kljub vsemu pa bo treba prej ali slej misliti na zgraditev olimpijskega 50-metrskega bazena, kjer bi prirejali kvalitetnejša tekmovanja, s katerimi bi lahko seveda še bolj popularizirali ta šport med prebivalstvom.



Portič v Žusterni sredi poletja, ko so člani Plavalnega kluba Koper po ves dan s svojim treningom oživiljali njegove vode in okolico

NAŠI VOJAKI ČESTITAJO Iz Sarajeva

Srečno in uspešno polno novo leto 1959 želijo vsem bralcem »Slovenskega Jadrana«, svojim znancem in prijateljem primorski fantje, ki služijo kadrovske rok v Visokem pri Sarajevu.

Radovan Nusdorfer, Evgen Vilhar, Lucijan Zigante, Milan Kristančič, Anton Melinc, Roman Kocjančič, Aldo Markuža, Miroslav Kreševič, Franc Konestabo, Maksimiljan Stemberger, Ludvik Tinta, Albin Ukmar, Ferdo Prinčič, Davorin Juretič, Janko Volarič, Jože Poljšak, Karlo Rojč, Jože Sedej, Franc Krašnar, Joško Bratuš in Ardemij Jurinčič.

Iz Banje Luke

Vsem sorodnikom, prijateljem in bralcem Slovenskega Jadrana želijo mnogo uspehov v letu 1959 primorski fantje, ki služijo kadrovske rok v Banja Luki, V. p. 1232.

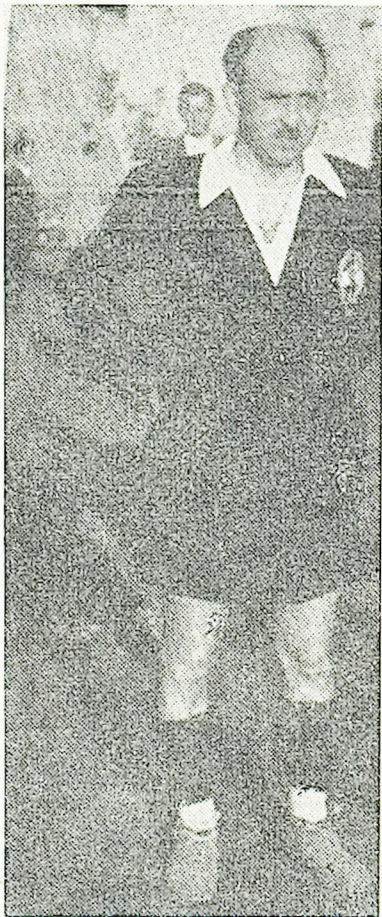
Drago Božič, Lucijan Bonaca, Franc Rojč, Joško Kir in Franc Poles.

Iz Varaždina

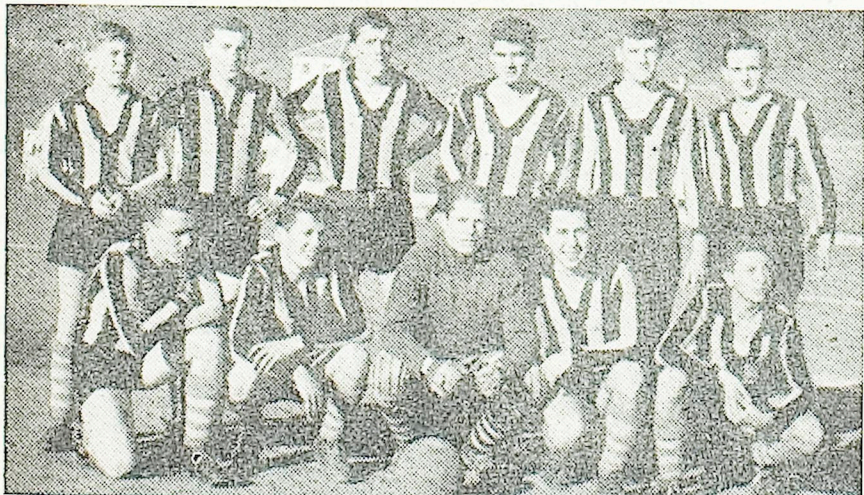
Primorski santje, ki služijo kadrovske rok v Varaždinu, se spominjajo vseh domačih, prijateljev in znancev, posebno pa še »prelepih žlahtnih rožic«, ki so nas verjetno že pozabile, pa jim vseeno želimo obilo zabave na Silvestrovo s prošnjo, naj z enominutnim molkom oziroma oddihom počastijo našo odsotnost. Vsem pa želimo srečno in veselo novo leto 1959: Ecjo Valenčič iz Čezarjev, Jože Testan iz Levpa, Oskar Pavlica iz Branika, Irenej Furlan iz Branika, Elviro Primožič iz Podpeči, Fernand Bordon iz Vanganela, Feručio Kermec iz Kopra in Tine iz Gaberij pri Braniku.

V PIRANU ŠPORTNI STADION

Nekaj dni pred Novim letom so začeli v Piranu graditi po načrtih inž. Bloudka športni stadion. Buldožer sedaj ravna zemljo, mladinci in mladinke pa s prostovoljnim delom odстранjujejo kamenje, ki ga bodo uporabili za gradnjo ograje. Pričakovati je, da bo ta težko pričakovani športni objekt, ki ga gradijo v počastitev 40. obletnice KPJ, zgrajen že do Dneva mladosti.



Vladimir Jenko



Mladinsko moštvo Nogometnega kluba Postojna je bilo minulo jesen redni gost številnih primorskih nogometnih igrišč. V društvu so posvetili letos vzgoji domačega nogometnega naraščanja mnogo večjo skrb kot prejšnja leta in zato lahko pričakujemo, da bodo prvi sadovi dela z mladimi nogometaši vidni že v spomladanskem delu primorskega nogometnega prvenstva (M. A.)

Sidro osvojilo pokal predsednika piranske občine

Pred Novim letom je bila v Izoli na sporedu razveljavljena tekma med Izolo in piranskim Sidrom za pokal predsednika piranske občine. Kakor je znano, je bila ta tekma v okviru turnirja na čast Dneva republike 29. novembra lani v Izoli. Tik pred koncem tekme je odšel sodnik brez vsakega vzroka z igrišča in se kljub zahtevam odbornikov obeh klubov ni hotel vrniti. Pripravljali odbor je sklenil tekmo ponoviti takoj po zaključku primorskega nogometnega prvenstva, sodnika pa so prijaviili odboru nogometnih sodnikov v Kopru.

Do ponovitve tekme je prišlo 28. decembra v Izoli. Ob precejšnjem zanimanju občinstva so Pirančani pripravili veliko preseñčenje ter zaslužen o odnesli pokal lanskega zmagovalcu Izoli. Tekma sama se je končala v rednem času neodločeno 1:1. Prvi gol so dosegli gostje, domačini pa so s skrajnimi napori izenačili. Po propozicijah so streljali enajstmetrovke. Piran je bil štirikrat uspešen, Izolani pa so od prvih treh strelcev zgrešili dva.

S tem je bila tekma seveda odločena.

Ne glede na streljanje enajstmetrovk je bila zmaga Sidra povsem zaslužen. Vso tekmo so bili Pirančani v rahli premoči, bili so borbenejši, v tehničnem pogledu pa povsem enakovredni. Čeprav je imela Izola nekaj težav zaradi rednega letnega odmora

igralcev, pa to uspeha Pirančanov na tujem igrišču prav nič ne zmanjšuje. Saj so tudi v prvi tekmi (ko je bila Izola v polni formi) dosegli rezultat 1:1.

Pirančanom lahko k izrednemu uspehu samo čestitamo in jim želimo spomladi še več uspehov v primorskem nogometnem prvenstvu.

NOGOMET

VERIFICIRANA Z DOSEŽENIM REZULTATOM

tekma Nova Gorica - Postojna

Tekmovalna komisija Primorske nogometne podzveze je končno le verificirala tekmo Nova Gorica — Postojna z doseženim rezultatom 2:2. Kakor je znano, so se Goričani pritožili zaradi gola v 19. minuti, ki ga je sodnik Jenko zaradi ofsidsne pozicije razveljavil. Po mnenju Nove Gorice je bil ta gol regularno dosežen. Ker so si izjave sodnikov in službujočega delegata nasprotovale, so vse gradivo poslali v Ljubljano, kjer pa so ugotovili, da sodnik Jenko ni kršil materialnih pravil. Tako je ta zadeva, ki je

po našem mnenju brez potrebe vzdignila toliko prahu, končno le izginila z dnevnega reda. Menimo, da bi morala imeti Tekmovalna komisija v prihodnje do vseh tekem enak kriterij in vse pritožbe reševati v svoji pristojnosti, ne pa delati izjeme in iskati pomoči v Ljubljani.

Tekmovalna komisija je verificirala tekmo Sidro — Ilirska Bistrica z rezultatom 3:0 p. f. za Sidro. Ta sklep je popolnoma pravi, kajti igralci Ilirske Bistrice so po svoji krivdi zamudili začetek tekme. Drži sicer, da so imeli okvaro na vozilu, toda če bi iz Ilirske Bistrice pravočasno odpotovali, potem bi kljub okvari na vozilu lahko bili ob sodnikovem žvižgu na igrišču!

Se zmeraj pa ni rešena zadeva okrog tekme Primorje in Nova Gorica. Tekmovalna komisija je po našem mnenju pravilno razveljavila tekmo, kajti v moštvu Primorja je nastopil pri Ljubljani registrirani igralec Koršič. Primorje se je ponovno pritožilo, češ da kluba ne zadene nobena krivda, ker niso vedeli, da je Koršič prijavljen na dveh straneh. To je sicer res, samo v tem primeru se ne da barantati, ker gre za očitno kršenje materialnih pravil in bo treba tekmo pač še enkrat odigrati.

Lestvica primorskega prvenstva je ob upoštevanju razveljavljene tekme Primorje — Nova Gorica naslednja:

N. Gorica	10	9	1	1	52:15	19
Postojna	11	8	2	1	39: 8	18
Tabor	11	7	1	3	31:21	15
Sidro	11	6	2	3	25:10	14
Koper	11	6	1	4	24:28	13
Primorje	10	5	2	3	27:19	12
Tolmin	11	4	4	3	33:23	12
Anhovo	11	4	1	6	20:23	9
Adria	11	3	1	7	18:37	7
Rudar	11	2	1	8	27:41	5
Branik	11	2	1	8	12:29	5
I. Bistrica	11	0	1	10	12:66	1

VODI ZAVEC

na prvenstvu Kopra

V šestem kolu šahovskega turnirja za prvenstvo Kopra so bili doseženi naslednji rezultati: Renko-Valič 1:0, Omladič-Habič remi, Žekar-Zavec 0:1, Klajnsček-Gerželj 0:1 in Vilfan-Verk 0:1.

Po šestem kolu vodi Zavec s 5 točkami. Slede: Habič 4 in pol, Omladič 4 (1), Renko 4, Gerželj 3 in pol (1) ter Vilfan, Verk in Žekar po 3 točke.

PORTRETI NAŠIH ŠPORTNIH DELAVCEV

Vladimir Jenko 25 let za okroglim usnjem

Te dni je preteklo 25 let, odkar se je začel naš znani nogometni sodnik in organizator Vladimir Jenko ukvarjati z okroglim usnjem. Po emigraciji staršev iz Trsta se je vpisal v ljubljanski ASK Primorje, kjer je dobil prvo znanje o nogometu. Pozneje se je vključil v novoustanovljeno Slavijo, kjer je bil do leta 1933, ko je odšel na študije v Trst. Tu je igral v Ponziani do leta 1935, ko se je vrnil v Jugoslavijo. Ko je bil na višku svojega udejstvovanja, si je poškodoval koleno, kar je pomenilo konec aktivne igre. Res je kmalu opravil izpit za nogometnega sodnika, po vojni pa se izpit za trenerja. Med drugim je treniral ljubljansko Mladiko, juniorje Hermesesa ter ustanovil društvo Litostroj. Leta 1952 se je preselil v Sisak, kjer je vadii mladino društva Segesta. Iz tega moštva so izšli igralci, ki danes z uspehom nastopajo v ligi. Med njimi so tudi Zuban (Lokomotiva), Berek (Rijeka), Lanza (Metalac) in Verdjuka (Segesta).

Tovariš Jenko je prišel na slovensko obalo pred tremi leti. Bil je med ustanovitelji piranskega Sidra in prav po njegovi zaslugi je to moštvo v dveh letih doseglo skokovit napredek in je danes med favoriti za osvojitvev primorskega prvenstva. Hkrati je Jenko eden glavnih stebrov koprškega sodniškega odbora, kjer si prizadeva, da bi končno tudi Primorska dobila kvalitetni sodniški kader.

V svoji sodniški karieri je sodil 632 tekem. Če danes prebiramo ocene športnih novinarjev, bomo ugotovili, da so bile v veliki večini primerov zelo laskave. Bil je vseskozi nepristranski in znan posebno po tem, da je z izključitvijo kaznoval vsaj večji, namerni prekršek ali pa ugovarjanje sodniku.

Da je delo nogometnega sodnika precej težavno, je moral večkrat občutili tudi Jenko. V razgovoru nam je zaupal nekaj svojih dogodivščin. Leta 1936 je sodil prijateljsko tekmo med Osvitom (Sibenik) in Hajdukom. V Osvitu so igrali med drugimi pok. Kacijan, Luštica in Rončević, v Osvitu pa Kragič. Pri stanju 1:1 je dosodil enajstmetrovko v korist gostujočega Hajduka. Občinstvo je začelo metati kamenje na igrišče in kdo ve,

kako bi se zadeva končala, če se ne bi obrnil proti občinstvu igralec Kacijan in zavpil: »Molčite, pravilno je dosodil!« Ozažje se je na mah pomirilo in tekma se je po fair igri končala neodločeno 2:2. Takih igralcev, kot je bil pok. Kacijan, na naših igriščih žal zelo malo srečujemo.

Ko je sodil tekmo Sloga (Kostanjevica): Borac (Sisak), mu je eden od gledalcev zavpil: »Vzemi moja očala, da boš bolje videl!« Jenko si ni dal dvakrat reči. Pograbil je očala, ki so imela zelo močno dioptrijo, jih pomeril ter vrnil lastniku z besedami: »Skozi tvoja očala vidim vse dvojno. Najbrž je tudi s teboj tako in temu primerno ocenjuješ tudi dogodke na igrišču.« Gledalec mu ni zameril. Ko je Jenku priznal, da je sodnikovo delo zelo težko in odgovorno, sta postala celo prijatelja.

Kakor vsak nogometni sodnik, je bil tudi Jenko večkrat na tem, da bi z njim fizično obračunali. Moral se je pač znajti, kakor je vedel in znal. Najbolj se mu je zadeva posrečila v Dvoru na Uni v Bosni, kjer se je zavil v ženski plašč in ruto ter mimo razkačenih gledalcev mirno odšel z igrišča.

Bilo pa je tudi mnogo veselih trenutkov. Tako se spominja igranja v mornarski reprezentanci Jugoslavije proti angleškim mornarjem. Gostje so v prvem polčasu vodili z 1:0. Tedaj se je pojavil na igrišču poveljnik in jih resno opomnil, da »z izlazom u grad« ne bo nič. Končni rezultat je bil 7:1 za Jugoslavijo! Spominja se tudi tekme med Hajdukom in Segesto leta 1951, v kateri je zmagal Hajduk s 3:2. Neki igralec Hajduka je zvečer na banketu od veselja pojedel celega pečenega prašička.

Tako se prepletata nogometnemu sodniku težki in lepi trenutki. Požrtvovalnemu sodniku Jenku želimo, da bi imel v prihodnje še več lepih! Predvsem pa mu želimo, da bi tudi vnaprej prenašal svoje znanje na mlajše tovariše, kajti dobrih nogometnih sodnikov nam na Primorskem zelo primanjkuje. In da bi tudi vnaprej s tako požrtvovalnostjo kot doslej skrbel za svoje Sidro in ga trdno zasidral na prvenstveni lestvici!

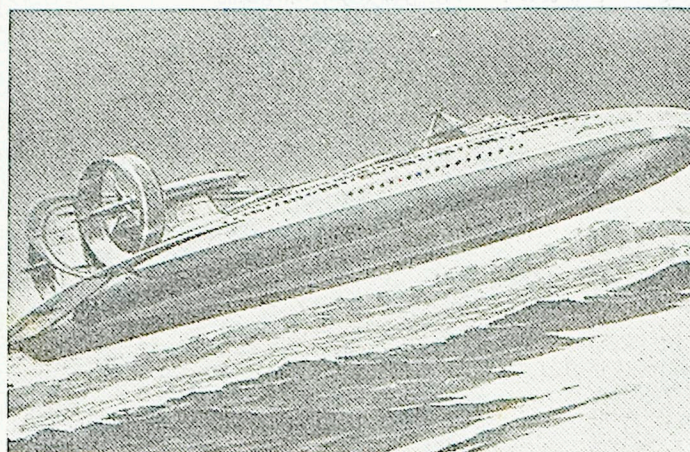
Okno v svet ZANIMIVOSTI OD VSEPOVSOD

Ima svet dovolj zdravnikov?

Iz zbranih podatkov vseučilišča v Chicagu izhaja porazno dejstvo, da v ZDA število zdravnikov še zdaleč ne zadošča.

Povprečno sicer pride zdravnik na vsakih 850 prebivalcev, kar pa je zgolj teorija, ker se večina zdravnikov drži večjih mest, v manjših mestih in na podeželju, predvsem v južnih državah, pride zdravnik komaj na 1500 in še več prebivalcev. Najmanj dva tisoč zdravnikov bi še nujno potrebovali, ameriške univerze pa jih dajejo letno komaj sedem sto.

Vseh 585 medicinskih fakultet, kolikor jih svet premore, porazdeljenih na 85 držav, daje vsako leto okrog 60.000 mladih diplomiranih zdravnikov, kar pa še približno ne zapolni vrzeli, predvsem po zaostalih deželah. Na vsej zemeljski krogli opravlja zdravniško prakso po izkazu Svetovne zdravstvene organizacije okrog poldrug milijon zdravnikov.



Kit zračnih višav. Tako so konstruktorji, ki se ukvarjajo z načrti za ladjo bodočnosti, imenovali svojo zamisel. Načrte izdelujejo strokovnjaki neke angleške letalske družbe. Ladja naj bi po zamisli projektantov preplula ali preletela ocean, ne da bi se dotaknila vode. Gonile bi jo tri ogromne elise, ki bi jih poganjale plinske turbine. Ladja bo imela obliko cigare in bo lahko hkrati ponesla čez ocean okrog tisoč potnikov s povprečno hitrostjo dve sto kilometrov na uro.

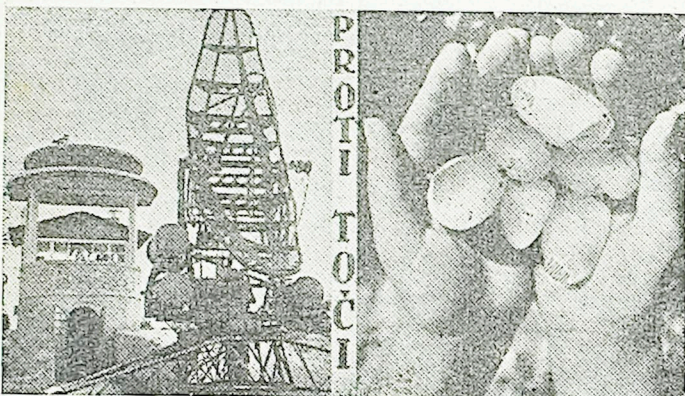


Scena iz novega filma »Chacha-cha« s protagonistom Paulom Newmanom in Joan Collinsovo v naslovnih vlogah. Verjetno tega filma pri nas ne bomo nikoli videli, ker večina ameriške filmske produkcije jemlje zgodbe iz praznega, zapravljenege življenja z osladnimi ljubzenskimi zgodbami, potenciranimi kriminalkami in oguljenimi westerni kot vodilnimi motivi.

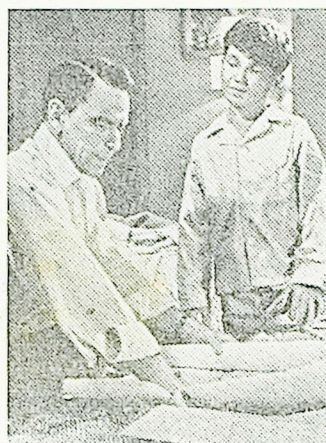
Zimski ribolov sredi Jadrana

Jadransko morje deli tako imenovani podvodni prag v dve polovici: južna doseže globino do 1330 m, severna največ do 200 m. Od naše obale se čez Jadran tja do italijanskega obrežja, to je od Lastova do Tremeitov vleče vrsta 4 otokov, 15 otočkov, 10 grebenov in 3 sik. Ta podmorska stopnica je za ribištvo velevažna. Tam so največja ribja lovišča na Jadranu. Naši ribiči so doslej daleč tam zunaj stikali za jagi in še nekaterimi ribami samo v poletnem času. Zdaj so se na pobudo Združenja morskega ribištva odločili tu-

di za zimski lov med Palagruškim otočjem. To je skupina 13 otočkov skoraj v matematični sredini Jadrana. Od Lastova je oddaljeno 59, od ostranskega Gargana 52, od Komize na otoku Visu 74 km. Meseč dni bodo lovili plavo ribo, od 15. decembra lani do letošnjega 15. januarja. Prvič v zgodovini našega morskega ribištva. Vsako morebitno izgubo bo krilo Združenje morskega ribištva. So pa dani vsi pogoji, da bo to začetek celoletnega in donosnega ribolova sredi Jadrana.



Italijani so na nekaj mestih v državi postavili varnostne postaje za streljanje z raketami proti toči. Postaje so opremljene, kakor kaže zgornja leva slika, celo z radarji za ugotavljanje oblakov, ki nosijo s seboj točo. Gornja postaja stoji blizu mesta Verone, kjer zna padati tudi tako debela toča, kakor jo kaže slika na desni. Samo v severni Italiji je okrog 10.000 takšnih postaj.

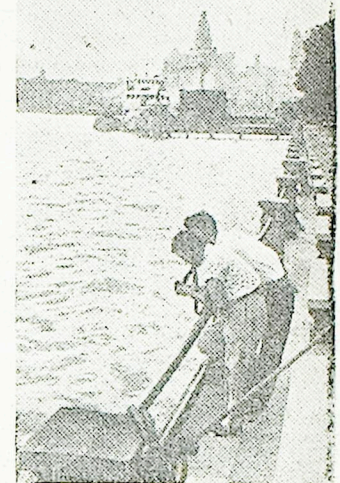


Na sliki je priljubljeni filmski igralec Frank Sinatra s svojim mladim partnerjem Eddiejem Hodgesom, s katerim nastopata v novem filmu »A hole in the head«, iz katerega je gornja scena.

Koledar se ponavlja

Vzemite v roke stare koledarje za mnogo let nazaj in prepričali se boste, da se navadno leto vedno pričenja in končuje z istim dnem. Z istim dnem se začnejo vsako leto tudi januar in oktober. S kakršnim dnem se pričenja prvi april, takega ima tudi prvi julij. 1. september je v dnevu enak 1. decembru. Tudi meseci februar, marec in november se pričenjajo z istim dnem v tednu. Izjeme so le v prestopnih letih. Vsakih 28 let je koledar

enak. Letošnjega bodo lahko spet uporabljali 1. 1937. Stoletje se pričenja vedno le s ponedeljkom, točkom, četrtkom ali soboto, nikdar pa s sredo, petkom ali nedeljo.



Zaljubljeni parčki v Sanghaju najraje zahajajo na morsko obrežje. Za razliko od Angležev, ki jih pri ljubzenskih opravkih tudi na javnem mestu, v parkih in podobno ne moti noben tuj obraz, pa so Kitajci zelo diskretni in ne marajo javno kazati svoje zaljubljenosti; celo če jih hoče kdo fotografirati, mora poprej vprašati za njihovo privo-ljenje, sicer je takoj zamerila in še kaj več. Gornji sanghajski par je vendarle dovolil tujemu radovednemu, da ga je posnel in prinesel s seboj v Evropo kot posebnost Daljnega vzhoda.

POVABILO V ANTARKTIKO

Po izjavi sovjetskega ministra za pomorstvo bo v prihodnjem antarktičnem poletju Sovjetska zveza povabila več inozemskih strokovnjakov in dopisnikov v južnotečajni observatorij »Mirny«. Seznaniti jih želi in po njih javnost z najneugodnejšimi in najbolj nedostopnimi področji naše Zemlje, kakor tudi z raziskovalnim delom sovjetskih znanstvenikov. Ne bodo pa Antarktike v bodoče obiskovali le znanstveniki in vojak. Argentinska mornarica je vpeljala turistične vožnje v Zahodno Antarktiko. Potovanje traja deset dni. Treba je premagati »le« 60 stopinj razlike v podneblju.

MOST ZASTONJ

Prav izredno ponudbo je nedavno sporočilo javnosti mesto Knittlingen na Württenberškem v Zahodni Nemčiji: Brezplačno odstopa še nikdar uporabljan in dobro ohranjen železniški most, dolg 25 m in širok 3,5 m. Leži sredi mesta in mora proč, ker bo prav na tistem kraju nastala nova zgradba. Stirideset let že leži tam brez haska in pomena — spomin na propadli načrt državne železnice, ki je običal sredi dela, ko so po prvi svetovni vojni nameravali z železnico povezati staro mestoce Knittlingen z njegovim zaledjem. Zgradili so komaj nekaj kilometrov, ko je inflacijsko leto 1923 pokopalo vse lepe malomeščanske sanje. Ostala sta samo most in prenapnjeno zgrajeno postajno poslopje.

Mornariška solidarnost

Za našo ml. LIKO, ki so ji kitajske oblasti zaprile in ob-sodile dva člana posadke, je prva prišla v Sanghaj naša prekoceananka RADNIK. Bilo je to lani 17. avgusta. Posadka je bila o izvedenem nasilju že obveščena ter je soglasno sklenila, da v znak protesta proti nasilju in v znak solidarnosti z nesrečnima mornarjema nihče ne bo stopil z ladje na kitajska tla. To se je v veliko začudenje Kitajcev tudi de-

jansko zgodilo najprej v Sanghaju, kjer so izkladali in nakladali polnih dvanajst dni, nato pa prav tako v Dairenu, Singkangu in Tsingtaou, čeprav so jim kitajske oblasti poslale propustnice. Postopek naših mornarjev jim je očitno šel na živce, ker so kapitanu Volku Frki, ki je moral službeno v pomorsko agencijo, poslali luksuzni avto ter bili z njim skrajno ljubeznivi.



»Glej, glej! Priznaj, dragi Tone, da si mi napravil veliko uslugo, ko si mi lani prevzel Verico in se sem oženil z njo!«

Jack London.

30

SMOKE BELLEW

»Seveda, puške imate v tej deželi vse do zadnje preštete, kajne?« je Dimač pikro omenil.

Shunk Wilson se je bil razhudil. »Lej ga no, kako me izprašuje! Kakor da sem jaz jetnik. Zdaj pa naslednja priča. Kje je Francoz Louis?«

Medtem ko se je Louis rinil v ospredje, je Lucija odprla vrata.

»Kam greš?« je zaklical Shunk Wilson za njo.

»Mislil, da meni ni treba ostajati tukaj,« je kljubovalno odgovorila. »Saj mi ni dovoljeno glasovati; sploh pa je naša kočja tako nabita, da človek kmalu dihati ne bi mogel.«

Čez nekaj minut ji je sledil mož. Šele ko so se vrata zaprla, je sodnik opazil njegov odhod.

»Kdo je šel?« je vprašal sredi Pierrovega pričanja.

»Bill Peabody,« je nekdo odgovoril. »Rekel je, da gre samo nekaj vprašat ženo in da takoj pride nazaj.«

Namesto Billa se je vrnila Lucija in zavzela svoje prejšnje mesto pri peči.

»Mislil, da ni treba zasliševati še nadaljnje priče,« je odločil Shunk Wilson, ko je Pierre svoje pričanje končal. »Vsi vemo, da bomo slišali ista dejstva, ki so nam že znana. Sorensen, pojdi in pokliči Billa Peabody. Glasovali bomo kmalu. Ti pa, obtoženec, stopi bliže in povej po svoje, kako se je vse zgodilo. Da se stvar ne bo preveč zavlekla, si bomo medtem ogledali obe puški, strelivo in smrtonosno kroglo.«

Dimač je bil vprav sredi svoje zgodbe in jim je pripovedoval, kako je dospel v njihove kraje, kako je bil napaden in kako se je skrtil med drevje. Tedaj mu je Shunk Wilson segel v besedo:

»Mladi mož, tvoje pričevanje je brez smisla. Samo dragoceni čas zapravljáš. Seveda, pravico imaš lagati, ako misliš, da se tako rešiš zanke, ampak na take neumnosti pri nas ne damo čisto nič. Puška, strelivo in krogla, ki je ubila Joa Kinada, vse to priča proti tebi. — Kaj pa je to? Odprite vrata!«

Vrata so se odprla in oster mraz je planil v sobo, ki je bila takoj polna meglenih hlapov. Od zunaj je bilo slišati cviljenje psov, ki se je naglo izgubljalo v daljavo.

»Sorensen in Peabody,« je nekdo zaklical. »Po psih tolčeta in na vse kriplje dirjata dol proti reki!«

»Kaj pri vseh — ?« Shunk Wilson je umolknil sredi stavka in kar čeljust se mu je pobesila. Ostro je s pogledom premeril Lucijo. »Gospa Peabody, pojasnite nam, kaj to pomeni.«

Ona pa je kljubovalno dvignila glavo in stisnila ustnice. Srdito sodnikovo oko se je od nje obrnilo k Brecku.

»Dozdeva se mi, da bi tistile prihajal, ki sta pravkar govorila, tudi lahko pojasnil, če bi hotel.«

Breck, ves v zadregi, je čutil, da so vse oči uprte vanj.

»Tudi Sam je imel z njim opravka, preden se je izmuznil,« je nekdo rekel.

»Poslušajte me, gospod Breck,« je nadaljeval Shunk Wilson. »Vj ste krivi, da smo prekinili razpravo, zato nam morate pojasniti, kaj vse to pomeni. O čem ste žlobudrali?«

Breck se je boječje odkašljal in odgovoril: »Samo malo jedaje sem hotel nakupiti.«

»S čim?«

»Z zlatim prahom, seveda.«

»Od kod vam ta zlati prah?«

Breck ni odgovoril.

»Plazil se je gori po reki Steward,« se je nekdo vtaknil vmes. »Pred nekaj dnevi sem bil na lovu, pa sem naletel na njegovo taborišče. In reči moram, že takrat je kazal, da ve za nekake skrivnosti.«

»Saj ni od tam moj prah,« je rekel Breck. »Tam je le manj vredna vodna propozicija.«

»Prinesite svojo vrečo, bomo pogledali, kakšno je vaše zlato,« je ukazoval Wilson.

»Pravim vam, da ga nisem dobil tam.«

»Nič ne de. Pokažite, kaj imate.«

Breck se je obotavljal, toda obrazi okoli njega so bili preteči. Počasi in s tresočimi se rokami je iskal po žepih svojega plašča in končno izvlekel na dan kositrno škatlo, v kateri je rožljalo nekaj trdega.

»Stresite ven!« je zagrmel Shunk Wilson.

In prikazala se je tista debela zlata kepa, kot pest velika, pa tako rumena, da navzoči svoj živi dan še niso videli takega čuda. Shunk Wilson je zazijal. Šestero mož je ob prvem pogledu na zlato kepo planilo proti vratom. Vsi hkrati so se zaleteli vanje in drug drugega preklinjaje so se zrinili na plano. Sodnik je popolnoma izpraznil škatlo. Ob pogledu na zlato, ki se je usulo iz nje, je šest nadaljnjih mož zdrvelo iz sobe; z njimi se je izmuznil tudi Breck.

»Kam pa?« je vprašal Eli Harding, ko se je tudi sodnik Wilson z velikimi koraki nameril proti vratom.

»Pse grem naprežat.«

»Kaj ga ne boste obesili?«

»Preveč zamudno je. Saj bo tako počakal. Obravnava je odgojena. Ne utegnemo.«

Harding se je obotavljal. Divje se je ozrl proti Dimaču, zapazil je, kako Pierre s praga namiguje Louisu, pogledal še enkrat na zlato kepo sredi mize in se odločil.

»Ne poskušajte ubežati, bo zaman,« je Dimaču zabrusil preko rame. »Sicer si bom pa vaše pse izposodil.«

»Kaj pa imajo? — Spet kakšna stampeca, da bi je vrag!« je s čudnim, piskajočim glasom vprašal stari, slepi lovec, ko so kriki mož in cviljenje psov ter škripanje rani skalili mir, ki jo vladal v sobi.